

**Cand.merc.aud.
Kandidatafhandling
5. maj 2009**

Generationssskifte - Virksomhedens tarv

Hvordan kan en virksomhedsejer bedst sikre sin virksomheds beståen?

Med særlig fokus på den nye arvelov, som trådte i kraft, pr. 1. januar 2008 og lempelserne til generationsskifte, i levende live, som trådte i kraft, pr. 1. januar 2009

Generational Change - The Company's best interest

How can a business owner best secure his company's existence? With particular focus on the new "law of wills and succession", with effect on 1 January 2008 and the modifications to performing generational change, while the business owner is still alive, with effect on 1 January 2009.

Udarbejdet af:

Pernille Plambech

Vejleder: Henrik Nielsen

Censor: _____

Indholdsfortegnelse

1	Executive Summary.....	1
2	Indledning.....	3
2.1	Problemformulering	5
2.2	Afgrænsning.....	6
2.3	Målgruppe.....	7
2.4	Opgavestruktur.....	8
2.5	Metodevalg	8
2.6	Kildekritik.....	9
3	Modelvirksomhed og modelfamilie	9
3.1	Modelvirksomhed	9
3.2	Modelfamilie	11
4	Den nye arvelov - arv og skifte.....	12
4.1	Grundlaget for den nye arvelov	12
4.2	Hvem er arvinger til et bo?	13
4.2.1	Legale arvinger og deres tvangs arv	13
4.2.2	Testamentariske arvinger og arveladers testationskompetence:	14
4.3	Ægtefæller >< samlevendes formueforhold	15
4.3.1	Ægtefæller og registrerede partnere:.....	15
4.3.2	Samlevendes formueforhold:.....	19
4.3.3	Arvebrøker:	22
4.4	Forbedringer i den nye arvelov i forhold til generationsskifte.	24
4.5	Delkonklusion.....	25
5	Dødsboer - skat og afgift.....	26
5.1	Dødsboskatteloven, beskatning af dødsboer:	27
5.2	Dødsboets skattemæssige succession:	30
5.3	Udlodninger fra dødsboet.....	30
5.4	Efterlevende ægtefælles skattemæssige succession:	31
5.5	Skattemæssig succession, ved udlodning til andre arvinger eller legatarer	32
5.5.1	Betingelser for succession	33
5.5.2	Beskatning i boet eller succession:.....	35
5.6	Delkonklusion.....	35
6	Værdiansættelse af aktiver og passiver i boopgørelsen.....	37
6.1	Aktiver	37
6.1.1	Ejendomme	37
6.1.2	Værdipapirer	37
6.1.3	Unoterede aktier	37
6.1.4	Andre aktiver	39
6.2	Passiver	39
6.2.1	Passivposter:	39
6.3	Delkonklusion.....	40
7	Generationsskifte ved hovedaktionærens død	40
7.1.1	Værdiansættelse af selskabet/ de unoterede aktier.....	41

7.1.2	Værdiansættelse af øvrige aktiver og passiver i boet.....	41
7.2	Eksempel - ikke planlagt generationsskifte.....	42
7.2.1	Ægtefællernes formueforhold, boslod og arv:.....	42
7.2.2	Sønnens udlodning - succession eller beskatning i boet - konsekvens for boet	42
7.2.3	Udlodning af aktiver	45
7.2.4	Sønnens udlodning - succession eller beskatning i boet - konsekvens for sønnen.....	47
7.2.5	Den nye arvelov >< den gamle arvelov.....	47
7.3	Eksempel, planlagt generationsskifte - ved død, særeje og testamente for dette.....	48
7.3.1	Ægtefællernes formueforhold, boslod og arv.....	48
7.3.2	Sønnens udlodning - succession eller beskatning i boet - konsekvens for boet	50
7.3.3	Udlodning af aktiver	51
7.3.4	Sønnens udlodning - succession eller beskatning i boer - konsekvens for sønnen.....	52
7.3.5	Den nye arvelov >< den gamle arvelov.....	53
7.4	Eksempel - ægtefælles arvelod begrænses mest muligt.....	53
7.4.1	Ægtefællernes formueforhold, boslod og arv.....	53
7.4.2	Sønnens udlodning - succession eller beskatning i boet - konsekvens for boet	53
7.4.3	Udlodning af aktiver	55
7.4.4	Sønnens udlodning - succession eller beskatning i boet - konsekvens for sønnen.....	56
7.4.5	Den nye arvelov >< den gamle arvelov.....	56
7.5	Sammenfatning, valg af optimal løsning, ved generationsskifte ved død	56
8	Generationsskifte, i levende live	57
8.1	Generationsskifte i levende live- indledende og generelt.....	58
8.1.1	Overdragelse ved en egentlig handel:	59
8.1.2	Overdragelse på én gang, ved gave.....	61
8.1.3	Overdragelse, løbende, med tilbagesalg af aktier.	63
8.2	L167 - mere ensartede regler for generationsskifte i levende live og ved død:	65
8.2.1	L167 - indhold:	66
8.3	Delkonklusion.....	68
9	Casevirksomhed	70
9.1	Overdragelse ved salg	70
9.1.1	Værdiansættelse af selskabet.	70
9.1.2	Overdragelse uden succession	70
9.1.3	Overdragelse med succession	71
9.1.4	Efterfølgende salg af selskabet.....	72
9.2	Overdragelse på én gang, ved gave.....	72
9.2.1	Efterfølgende salg af selskabet.....	73
9.3	Overdragelse, løbende, med tilbagesalg af aktier til udstedende selskab.....	73
9.4	Egentlig handel ctr. gave.....	75
9.5	Sammenfatning, valg af optimal løsning, ved generationsskifte i levende live	76
10	Generationsskifte i levende live eller ved død	76
11	Konklusion.....	77
	Perspektivering	80
12	Litteratur liste:	82

13	Figuroversigt:	84
13.1	Bilagsoversigt	85
14	Bilag.....	87

1 Executive Summary

Generational change is a topic, that many business owners considers taboo. They find it complex and the term has, in general, a quite deterrent effect, on the business owners. Even middle-aged, and otherwise “generational change- mature” business owners, seems to underestimate the problems, that this “laissez faire” attitude can create, for the family and the company, when the business owner dies.

This Master Thesis describes the possibilities for a business owner, in order to plan the generation change, whether the change should have effect while the business owner is still alive or, when he dies.

1 January 2008 the new “law of wills and succession” was incorporated. The new law is a result of the new way of living, the changed family-patterns and the wish for an easier generation change, when the business owner dies.

The new law includes a reduction of the “forced inheritance” from 50% to 25% and the possibility to limit the children’s inheritance to DKK 1.050k. Furthermore the law includes the possibility to leave a legacy, by will, to an heir or legatee, which value is greater than the actual succession. The heir or legatee pays the differential amount to the estate.

Another improvement, is the possibility to set up an “extended partner-will”, this is a direct consequence of the wish for a law, that I up to date, regarding the new family-patterns, where more and more are living together, without being married or “registered partners”.

In this Master Thesis, different scenarios are made, to show the effect of the new law, and the effect of making a will. The basis for these scenarios is a “case-company” and a “model-family”, the basis for the generational change, is that the company is transferred to the son. The scenario, where the will favours the son, is the scenario which serves the company best. However the surviving spouse, is disadvantaged by this.

If, the generation change is made, while the business owner is still alive, there are several options. Off these, this thesis includes a scenario, where the company is sold to the son, one where the company is given, as a gift, and a scenario, where part of the company is given as a gift and the rest of the fathers shares are sold back to the company.

Through calculations of the different scenarios, it can be argued, that in the long run, it is in the company's best interest, if the shares are given partly as a gift and the remaining shares are sold back to the issuing company.

In this scenario the company "pays" a part of the generational change and is consequently only possible, when the company has sufficient equity to buy the remaining shares.

2 Indledning

Det skorter ikke på artikler om generationsskifte og farerne ved, ikke i tide, at foretage en kvalificeret og oplyst beslutning om, hvad der skal ske med den familieejede virksomhed. Ligeledes er det et område, hvor revisionsfirmaer, skatterådgivere, banker etc. er ved at falde over hinanden i kampen om at tiltrække deltagere til work-shops, foredrag etc.

”Den absolut største fare i den familieejede virksomhed er skiftet fra den ene generation til den til den næste”, er indledningen til artiklen ”Generationsskifte uden russisk roulette”¹. videre i artiklen understreger Marianne Bossen², at ”De økonomiske dimensioner rækker ofte længere, end virksomhedsejerne er opmærksomme på. De har kun virksomhedens ejerskifte i tankerne, men det er vigtigt at koble det sammen med en plan for overdragelse af familieformuen, den dag boet skal gøres op. Og derfor er det vigtigt, at der foreligger et testamente”.

Når der er så stort et fokus på, at den familieejede virksomhed skal foretage en række valg og beslutninger i forbindelse med sikringen af virksomheden, hvorfor er der så alligevel så mange generationsskifter, der først foretages ved virksomhedsejers død? En af forklaringerne er, jf. Marianne Bossen, *at der i mange familier er en opfattelse af, at man skal være i en moden alder, før man tænker på generationsskifte.*

Endvidere peger Marianne Bossen på en stor afstand mellem generationerne, hvor den yngre generation gerne vil realisere sig selv, inden de træder ind i familieforetagendet - til stor undring for den ældre generation der har svært ved at forstå, at der skal bruges tid på frivilligt arbejde, og at der skal være en ”work-life-balance”-begreber, der ikke var opfundet, da den ældre generation kom på arbejdsmarkedet.

Den professionelle familie³ er den diametrale modsætning til ovenstående, eller måske en konsekvens af at det, for de familieejede virksomheder er relativt uoverskueligt at foretage et fornuftigt generationsskifte. I artiklen fortæller Steen Hastrup⁴, at de i hans familie har valgt en generationsskifte model, der startede med et intensivt terapiforløb på en business skole i Schweiz. Dette forløb har medført, at der nu er helt klare linier for et generationsskifte.

¹ <http://borsen.dk/executive/nyhed/140819/>

² Afdelingsdirektør i Danske Bank.

³ Børsen, d. 19. september 2008, side 3

⁴ Ejer af virksomheden Plus Pack A/S, i Odense.

Gennem de seneste år er den daglige drift og ledelse af virksomheden langsomt blevet overdraget til en betroet medarbejder, der ingen familiemæssige relationer har til Steen Hastrup.

Forinden forløbet i Schweiz var det da også blevet meddelt familien, at overdragelsen af den daglige drift til en medarbejder var en ufravigelig del af generationsskiftet. Turen til Schweiz har medført, at der er formuleret en vision og mission, for at virksomheden skal forblive familieejet.

Der ligeledes nedfældet en ”familiegrundlov”, hvori det er beskrevet, hvorledes familien skal inddrages i virksomheden - og der er fastsat rammer for et årligt møde mellem familie og direktion, der skal være med til at sikre, at direktionen aldrig er i tvivl om, hvad familien vil med virksomheden.

Det lyder flot, og vil uden tvivl være med til at smidiggøre den fremtidige drift af familieforetagendet; men er det virkelig nødvendigt, at tage på et intensivt terapiforløb, for at foretage et fornuftigt generationsskifte?

Det er ikke alle familieejede virksomheder, der har en økonomisk mulighed for at foretage et generationsskifte, hvor der forinden skal afholdes længere varigt terapiforløb. Vil det sige, at alle mindre og mellemstore familieejede virksomheder har tabt, hvad angår at få udført et fornuftigt generationsskifte? Er reglerne for generationsskifte og arv så vanskelige, at det alene er de velbeslåede familieejede virksomheder, der har en mulighed for at få planlagt et generationsskifte?

I kronikken ”Slip Tøjlerne⁵” af Morten Bennedsen⁶ påpeges også et potentielt problem. Der er omkring 40.000 familieejede anparts- eller aktieselskaber, der har en ejerleder over 55 år. Der er altså et betydeligt antal ejerledere, der snarligt bør overveje at foretage en form for generationsskifte - eller som minimum gøre sig tanker om, hvad der skal ske med hhv. virksomhed og familieformue ved ejerlederens død.

Morten Bennedsens budskab til de tusindvis af ejerledere er simpelt: *”Planlæg i god tid. Vær opmærksom på, at familien ikke altid er den bedste løsning. Hvis virksomheden skal gå i arv, så klæd børnene ordentligt på”*.

En simpel løsning, på et for mange, stort problem, eller, endnu værre et decideret overset problem. Men hvordan skal ejerlederen planlægge sin exit, hvordan sikres virksomhedens trav og hvilke muligheder er der? Dette er den grundlæggende tanke bag nærværende afhandling.

⁵ Børsen, d. 19. september 2008, side 5.

⁶ Professor ved CBS

2.1 *Problemformulering*

Denne afhandling tager sit udspring i en teoretisk gennemgang af gældende regler for hhv. arv og generationsskifte. Endvidere vil der i afhandlingen blive inddraget praktiske eksempler, ligesom der i opgaven vil blive benyttet en casevirksomhed til at illustrere de forskellige muligheder og løsningsforslag på et, for mange, kompliceret emne.

Afhandlingens overordnede problem er: Virksomhedens tarv og hvordan en virksomhedsejer (ejerleder) bedst kan sikre sin virksomheds beståen. Herunder vil der i afhandlingen være et særligt fokus på den nye arvelov pr. 1. januar 2008, samt lempelserne i forhold til generationsskifte, som træder i kraft pr. 1. januar 2009.

Afhandlingens overordnede spørgsmål er: *Når virksomhedens tarv er 1. prioritet, hvad er så den bedste løsning, generationsskifte i levende live, eller ved ejerlederens død? Og hvordan skal og kan generationsskiftet planlægges?*

Ovenstående spørgsmål vil blive belyst gennem nedenstående arbejdsspørgsmål, der ligeledes tjener som en disposition af afhandlingen.

Generationsskifte ved død

- ❖ Den nye arvelov
 - Hvad var hovedsigtet med den nye arvelov, og hvilke ændringer er der i forhold til den gamle arvelov?
 - Generelt set, hvem er omfattet af et dødsbo, hvem er arvinger, og hvordan kan arvelader selv have indflydelse på fordelingen af arven?
 - Hvilke forbedringer er der i den nye arvelov i henhold til generationsskifte?

- ❖ Dødsboskifte og boafgift
 - Hvordan beskattes dødsboer?
 - Hvordan værdiansættes aktiver og passiver i et dødsbo?
 - Hvornår kan der udloddes aktiver med skattemæssig succession?

- ❖ Hvad er den optimale løsningsmodel for generationsskifte ved død, når virksomhedens tarv er 1. prioritet, set ud fra en valgt casevirksomhed og modelfamilie.

Generationsskifte i levende live

- ❖ Generationsskifte modeller
 - Hvilke modeller kan anvendes?
- ❖ Lempelserne, L167
 - Hvilken effekt har loven på generationsskifte modellerne?
- ❖ Hvad er den optimale løsningsmodel for generationsskifte i levende live, når virksomhedens tarv er 1. prioritet, set ud fra en valgt casevirksomhed og modelfamilie?

2.2 Afgrænsning

Der er valgt at anskue generationsskiftet ud fra den betragtning, at ejerlederen har alle aktierne i et A/S. Det er naturligvis ikke tilfældet for alle virksomhedsindehavere, der er rigtig mange personlige virksomheder, I/S'er og K/S'er, men selskabsformen er valgt ud fra en betragtning af, at det er den typiske konstellation, samt at mange vælger at omdanne en personlig virksomhed til et selskab, forinden et generationsskifte foretages.

Dette, at sikre virksomhedens beståen - eller at sikre virksomhedens tarv, er det alt overskyggende formål med denne afhandling. Opgaven er tiltænkt et inspiratorisk tilsnit, således at en virksomhedsejer kan sikre sin virksomhed efter et generationsskifte. Der er derfor kun der, hvor det har synes relevant at gøre opmærksom herpå, medtaget de familiemæssige og følelsesmæssige aspekter, der uden tvivl knytter sig til og er en stor del af et generationsskifte, hvad enten dette foregår planlagt i levende live eller ved død.

Det er således bevidst forsøgt at nedtone den følelsesmæssige del af emnet; idet en objektiv tilgang til generationsskifte, hvor virksomheden er centrum, giver den mulighed at holde familiemæssige og følelsesmæssige aspekter udenfor. Et område, som i øvrigt ikke er så ligetil at rådgive om, da familier er forskellige - og derfor ville det ej heller være muligt at foretage en illustratorisk gennemgang, der ville give mening for forskellige virksomhedsejere.

Der er i opgaven valgt det udgangspunkt, at der ikke nødvendigvis skal ske ligestilling af livsarvingerne - igen, hovedsigtet er virksomhedens tarv og ikke om begge livsarvinger modtager samme arvelod.

At sikre virksomhedens tarv, kunne generere mange typer af problemstillinger. Men nærværende afhandlings overordnede formål er alene ejerlederens ønske om at virksomheden skal fortsætte sin eksistens, samt at virksomheden i dette konstruerede eksempel, ønskes overtaget af en livsarving.

Der er således ikke medtaget emner som fastholdelse af medarbejdere, kunder, leverandører etc., idet dette ligger udenfor afhandlingens hovedsigte, der er fokuseret på de skatte- afgifts- og arveretlige problemstillinger. Disse emner er naturligvis en ikke uvæsentlig del af en overdragelse, hvad enten overdragelsen sker i levende live eller ved død, men er ikke inddraget i denne afhandling. Det er for opgaven lagt til grund, at det er sønnens overtagelse af selskabet, der tjener selskabets fremtid bedst, hvorfor andre mulige overtagelser ikke omtales.

Afhandlingen omfatter ikke en opsplitning af det ledelsesmæssige og økonomiske generationsskifte, selvom dette naturligvis er relevant i ethvert generationsskifte. Der er i afhandlingen alene fokuseret på det økonomiske generationsskifte. Dette er ikke fordi det ledelsesmæssige generationsskifte er uvæsentligt, tværtimod, men grundlaget for denne afhandling er, at der allerede er iværksat et ledelsesmæssigt generationsskifte, i og med at sønnen i en årrække har deltaget i selskabets ledelse. Når det er fravalgt, at medtage løsningsmodeller for det ledelsesmæssige generationsskifte, er det fordi, det er svært at måle konsekvenserne, og idet en løsningsmodel, der er at foretrække i det ene selskab, kan være helt forkert i et andet.

Arveloven omfatter alene personer, der har domicil i Danmark på tidspunktet for dødsfaldet. Andre dødsboer vil ikke være omfattet af denne afhandling, ligesom behandlingen af aktiver, der er omfattet af arveregler i udlandet heller ikke behandles. Alle eksempler i opgaven er udarbejdet på baggrund af, at afdøde var gift, og at begge ægtefæller er solvente.

Gyldighed af særejer og testamentsformer er ikke medtaget i opgaven, da det for denne afhandling er lagt til grund, at oprettelse af særeje og testamente er foretaget korrekt og er gyldigt. Selve oprettelsen er ikke relevant for de skatte- og afgiftsmæssige spørgsmål - alene i forhold til fordelingen har disse relevans.

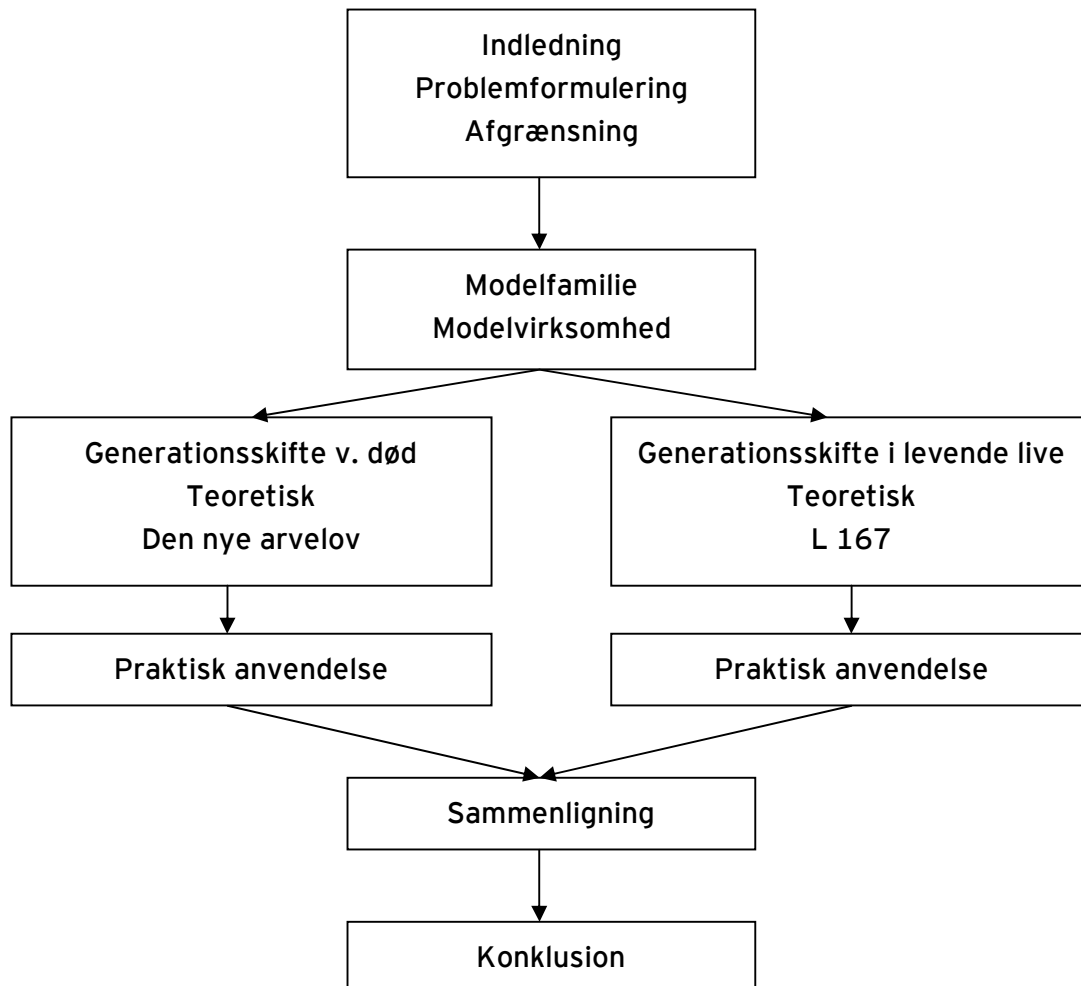
Der er i de udarbejdede eksempler og beregninger forudsat, at alle frister er overholdt. Der er i eksempler ikke medtaget selvangivelse for dødsboet - fokus i opgaven er på balanceværdier samt den skatte- og afgiftsmæssige behandling af udlodning, succession etc.

2.3 Målgruppe

Som det fremgår af ovenstående afgrænsning, er målgruppen for denne afhandling hovedaktionærer/ejerledere, der ønsker at sikre deres virksomheds beståen enten gennem generationsskifte i levende live eller ved død. Det er således de ejerledere, der også efter generationsskifte har virksomhedens tarv som 1. prioritet - og det er således, afhandlingen skal læses.

2.4 Opgavestruktur

Nedenfor er afhandlingens struktur illustreret grafisk - som det fremgår, består afhandlingens af to parallelle dele, dels generationsskifte ved død og dels generationsskifte i levende live. Desuden findes der også en to-delning af afhandlingens, i en henholdsvis teoretisk- og praktisk tilgang til emnet.

Figur 1: Opgavestruktur, egen tilvirkning.

2.5 Metodevalg

Metodevalget for opgaven følger den to-delning, som er illustreret i Figur 1, dvs. i henholdsvis en teoretisk og en praktisk tilgang, til generationsskifte i levende live og ved død.

Når denne metode er valgt, skyldes det, at formålet med afhandlingen er at illustrere mulighederne for en hovedaktionær (ejerleder), når denne skal påtænke et generationsskifte af virksomheden. Ligeledes er der medtaget både generationsskifte i levende live og ved død, for at illustrere forskellen mellem et planlagt generationsskifte i levende live og et generationsskifte foretaget i forbindelse med hovedaktionærens død - hvad enten der testamentarisk var foretaget dispositioner til sikring af virksomheden, eller om generationsskiftet ved død er aldeles uplanlagt.

Disse kombinerede indgangsvikler er et billede på, hvor en hovedaktionær står, rent beslutningsmæssigt, når denne skal gøre sig overvejelser om at sikre sin virksomheds beståen. Dette, at sikre virksomhedens beståen - eller at sikre virksomhedens tarv, er det altoverskyggende formål med denne afhandling.

Casevirksomhed er valgt ud fra, at denne skal være repræsentativ for den type virksomheder, hvor ejerlederen påtænker, eller burde påtænke, at foretage et generationsskifte i levende live. For ikke at "forstyrre" billedet unødigt, er der valgt en forholdsvis simpel virksomhed samt en traditionel familiestruktur.

2.6 Kildekritik

Nærværende opgave er som udgangspunkt baseret på primære kilder, herunder love, bekendtgørelser, vejledninger etc. Disse er alle i deres udformning af objektiv karakter. Der er, hvor det er fundet relevant, inddraget sekundære kilder, herunder artikler, faglitteratur mv., hvor der er kommenteret på lovgivningen, udviklingen og konsekvenser. Disse kilder kan naturligvis ikke undgås at være af mere subjektiv karakter; men der er i opgaven søgt at holde en kritisk tilgang hertil.

Analysedelen, hvor casevirksomhed og modelfamilie anvendes, er tilstræbt at være objektiv i udformningen, det er søgt at illustrere et typisk eksempel på et hovedaktionær selskab; dog vil der alene i den sammenhæng være en vis sandsynlighed for, at en anden ville fremkomme med et andet "type-eksempel". Selskabet er et konkret selskab, der fundet egnet til denne opgave qua størrelse og opbygning. Modelfamilien er delvist opdigtet, og det har derfor været nødvendigt at opstille en række forudsætninger.

3 Modelvirksomhed og modelfamilie

I nærværende afsnit vil modelvirksomhed og modelfamilie blive præsenteret - både virksomhed og familie vil blive anvendt gennem opgaven til at illustrere konsekvenser af forskellige valgmuligheder i forbindelse med generationsskifte af virksomheden samt til illustration af konsekvenserne af den nye arvelov.

3.1 Modelvirksomhed

Modelvirksomheden er et A/S. Niveaue for selskabets omsætning og egenkapital er valgt ud fra en betragtning om, at dette niveau er typisk for en ejerledet virksomhed i min målgruppe. Selskabets seneste resultatopgørelse og balance er vedlagt i Bilag 1 og Bilag 2. Grundlæggende anses det valgte selskab som værende repræsentativt for mange af de selskaber, der i disse år står overfor en beslutning om generationsskifte.

Selskabet betragtes af aktionæren som en pensionsopsparing, hvorfor der ikke er oprettet nogen form for pensionsopsparing i privatregi. Dette er en tendens for mange hovedaktionærer: Selskabet anses som værende opsparing - og der gøres derfor ikke andre foranstaltninger for at sikre senior-tilværelsen. Denne måde, at sikre pensionen på, er ikke nødvendigvis hensigtsmæssig, der er en vis sandsynlighed for, at der ikke vil være en køber til selskabet på det tidspunkt, hvor hovedaktionæren ønsker at fratræde. I dette konstruerede eksempel er der indlagt den forudsætning, at det er sønnen, der skal overtage selskabet.

Selskabet er 100% familieejet og har eksisteret siden 1972. Selskabet ejes af grundlæggeren, der ejer 100% af aktierne i selskabet - ejerens søn er ansat i virksomheden og har gennem de seneste år deltaget meget aktivt i selskabets drift og ledelse.

Selskabets aktivitet består i at fremstille og sælge transportløsninger til kunder i Europa. Selskabet aflægger årsrapport i overensstemmelse med årsregnskabslovens bestemmelser for klasse B virksomheder.

Selskabet har opbygget en solid egenkapital og har en fast og loyal kundekreds - kunderne vil også fortsætte som kunder efter et generationsskifte, idet sønnen allerede har etableret et godt forhold til dem. Der er en god efterspørgsel på transportydelser, og der er intet, der tyder på, at dette ikke vil fortsætte. Dermed er der lagt et godt grundlag for, at selskabet kan videreføres med en ny ejer.

Selskabet har haft en konstant nettoomsætning på ca. tkr 10.000 i de seneste år. Nedenfor, i Figur 2, er selskabets resultatopgørelse gengivet:

Resultatopgørelse - tkr.	2008	2007
Bruttofortjeneste	4.163	4.203
Personaleomkostninger	3.043	2.614
Af- og nedskrivninger	523	70
Resultat før finansielle poster	597	1.519
Andre finansielle indtægter	129	76
Andre finansielle omkostninger	12	17
Resultat før skat	714	1.578
Skat af årets resultat	175	448
Årets resultat	539	1.130

Figur 2: Resultatopgørelse, perioden 1. januar - 31. december 2008

Kilde: Egen tilvirkning, på grundlag af årsrapport for selskabet for 2008

Årsagen til det faldende resultat er, at der i året er igangsat yderligere salgsaktiviteter, og ansat nye medarbejdere i den forbindelse. Historisk set, er der blevet udloddet tkr. 500 i udbytte til aktionæren.

Selskabet har gennem en lang årrække haft positive resultater og har opbygget en egenkapital på tkr. 4.442, ud af en balancesum på tkr. 5.810 - selskabets egenkapital pr. 31. december 2008 er gengivet nedenfor.

Egenkapital - tkr.	2008	2007
Aktiekapital	500	500
Overført resultat	3.442	3.403
Foreslået udbytte for regnskabsåret	500	500
Egenkapital i alt	4.442	4.403

Figur 3: Egenkapital, pr. 31. december 2008

Kilde: Egen tilvirkning, på grundlag af årsrapport for selskabet for 2008

Selskabets anlægsaktiver består af produktionsanlæg, driftsmateriel og inventar samt en lagerbygning. Derudover har selskabet en beholdning af børsnoterede aktier. Omsætningsaktiver i selskabet er et varelager, tilgodehavender fra debitorer og SKAT samt en likvidbeholdning.

Selskabets passiver består primært af egenkapitalen, samt leverandørgæld, moms og diverse lønrelaterede gældsposter, herunder feriepenge. Selskabets balance er vist i Bilag 2.

3.2 Modelfamilie

Familien består af faderen, A. Andersen, 60 år og dennes hustru, B. Andersen, 58 år. Ægteparret har en voksen søn, der har været involveret i virksomhedens drift gennem mange år, samt en datter der ikke er interesseret i virksomheden.

Udgangspunktet for opgaven er, at faderen gerne vil foretage et generationsskifte, i levende live, idet han ønsker, at virksomheden skal bestå og han vil gerne være i stand til at guide og hjælpe den nye ejer på vej, hvis generationsskiftet sker i levende live.

Det er hele familiens ønske, at sønnen skal overtage virksomheden efter faderen, idet denne har stor interesse herfor og har deltaget i selskabets drift og ledelse i en årrække. Der er ikke i familien et ønske om tvangs-ligestilling af livsarvinger. Det vigtigste er selskabets beståen og videre drift.

4 Den nye arvelov - arv og skifte

Nærværende kapitel indeholder en gennemgang af den nye arvelov og forskellene/forbedringerne i den i forhold til den gamle. Endvidere vil de grundlæggende regler om arv og skifte, samt formueforhold, særejer, testamente og testationskompetence, blive gennemgået.

4.1 Grundlaget for den nye arvelov

Den tidligere arvelov blev vedtaget i 1963 - og er siden kun ændret på meget få punkter. I Arveudvalgets betænkning om det daværende lovforslag (nu den nye arvelov), er det da også en af de primære katalysatorer for ønsket om at udarbejde en ny arvelov. En arvelov, der skulle være mere tilpasset de familiemønstre, der er gældende i dagens Danmark, hvor en ikke uvæsentlig del af familier er sammenbragte med dine, mine og vores børn, og hvor antallet af ugifte samlevende er stigende.

Jf. betænkning nr. 1473/2006, fremgår af udvalget kommissorium, at: *”Der bør foretages en fuldstændig revision af arveloven, ved hvilken der tages udgangspunkt i de forskellige familiedannelser og gives en klarere regulering af arvereglerne for disse. Et hovedsigte skal være at tilpasse arvereglerne til de forskellige nye familieformer, som navnlig er opstået siden 1963, således at de forskellige familiers behov og ønsker i videst muligt omfang tilgodeses ved lovens regler og ikke behøver at sikres ved oprettelse af testamente og ægtepagt. Endvidere bør det overvejes grundlæggende, hvorledes arvelovens regler bedst kan bringes i harmoni med ønskerne om at gennemføre generationsskifte af virksomheder, uden at virksomhedens levedygtighed svækkes ved, at ledelsesforholdene bliver uhensigtsmæssige eller ved, at virksomhedens egenkapital i for høj grad anvendes til dækning af andre arvingers arvekrav”.*

Hovedsigtet for udvalgets arbejde var således:

- at** tilpasse arvereglerne til de nye familiemønstre,
- at** forbedre ægtefællens stilling på bekostning af børn,
- at** gennemføre nye regler om tvangsarv og
- at** lette generationsskifter for erhvervslivet⁷

Ud fra en betragtning om at en ejerleders død, er sidste mulighed for at foretage et ”generationsskifte” for den ejerledede virksomhed, vil arverettens regler og muligheder blive gennemgået i nærværende kapitel. Ikke sådan forstået, at det ikke kan være en reel beslutningsmulighed at vente med generationsskifte til ejerlederens død; men ud fra en betragtning om, at der kan være stor forskel på resultatet af et ”generationsskifte” ved død, afhængigt af, om det er planlagt eller blot, *”sådan som det nu blev”*.

⁷ [Http://www.boellaw.dk/dk/Uploads/diverse/ny_arvelov.pdf](http://www.boellaw.dk/dk/Uploads/diverse/ny_arvelov.pdf)

4.2 Hvem er arvinger til et bo?

Der er to kategorier af arvinger til et bo - de legale arvinger og de testamentariske arvinger. I nærværende afsnit vil disse to kategorier blive gennemgået.

4.2.1 Legale arvinger og deres tvangs arv

De legale arvinger er de personer, der arver i henhold til loven og er defineret i arvelovens (AL) §§ 1 - 4 samt § 9. De legale arvinger er således, jf. AL § 1, arveladerens nærmeste slægtninge, livsarvinger, defineret som dennes børn, der jf. lovtæksten arver lige. Er et af arveladers børn død, træder dennes børn i stedet og arver ligeledes indbyrdes lige.

Der skelnes ikke mellem biologiske børn og adopterede børn, jf. AL § 4, forudsat at disse er adopteret efter 1972⁸, med mindre andet følger af adoptionslovgivningen. Jf. adoptionslovens § 16 indtræder der ved adoption samme retsforhold mellem adoptant og adoptivbarn, som mellem forældre og deres biologiske børn. Som udgangspunkt har børn adopteret mellem 1957 og 1972 samme rettigheder, men der kan i disse sager være taget arveretsforbehold, der medfører, at der gælder særlige betingelser. Børn adopteret før 1957 har som udgangspunkt arveret efter både deres biologiske forældre og adoptanterne; men der kan også her være taget arveretsforbehold i adoptionsbevillingen⁹.

Har arvelader ikke efterladt sig børn eller andre livsarvinger, arver arveladerens forældre ligeligt. Er en forælder død, træder dennes børn i stedet og arver, indbyrdes ligeligt, jf. AL § 2. Er der ingen livsarvinger, arver arveladerens bedsteforældre, med 1/4 til hver. Er en bedsteforælder død, træder dennes børn, i forældrelinien, i stedet; men ikke fjernere livsarvinger. Også kaldet hhv. forældre- og bedsteforældrelinien.

Jf. AL § 9, arver arveladerens ægtefælle halvdelen af arveladerens ejendele, når denne efterlader sig livsarvinger - hvis ikke, arver ægtefællen alene.

Livsarvinger og ægtefælle, de såkaldte tvangsarvinger, arver altid og kan ikke via testamente gøres arveløse; men arven til disse kan gennem testamente gøres mindre, jf. afsnit 4.2.2.

Tvangsarven udgør minimum 1/4 af boet - de resterende 3/4 er således den testationsfrie del. Der kan ikke sættes beløbs begrænsninger på tvangsarven til ægtefællen, derimod kan børns tvangsarv, jf. AL §

⁸ Den nye arvelov - side 24.

⁹ www.adoption.dk/bladet/1999/99okt_07.htm

5, stk. 2, begrænses til 1.050.000¹⁰ kr. pr. barn. En begrænsning, der i praksis kun vil få betydning i relativt store boer.

4.2.2 Testamentariske arvinger og arveladers testationskompetence:

Arvelader kan fuldt råde over sin testationsfrie del af formuen og indsætte personer, fonde og lign. som testamentariske arvinger. Testationskompetencen kan opdeles i to kategorier, kvantitativ - og kvalitativ testationskompetence.

Den *kvantitative* testationskompetence medfører, at arvelader, hvis der er livsarvinger, maksimalt kan råde over 3/4 af sin formue¹¹.

Den *kvalitative* testationskompetence medfører, at arvelader, hvis der er livsarvinger, kan råde over genstande, hvis samlede værdi overstiger den testationsfrie del af formuen - dette er en af forbedringerne i den nye arvelov. Tidligere var der ikke mulighed for, at arvelader kunne testere aktiver med en større værdi end den testationsfrie del. I praksis vil dette give mulighed for en smidiggørelse af generationsskifter, idet fx en livsarving kan udtage aktiver, der overstiger dennes arvelod, mod betaling af differencebeløbet til boet.¹²

Ved at oprette et testamente, kan arvelader altså i et vist omfang bestemme, hvem der skal modtage arv, hvor meget den enkelte skal modtage og tillægge arvinger eller legatarer bestemte genstande. Endvidere kan der træffes beslutning om, at arven skal være fælleseje/særeje - at arven skal båndlægges, ligesom der kan indsættes betingelser for arven. En arvelader kan således fravige arveloven helt (med undtagelse af tvangsarven) ved at indsætte en person som universalarving - eller delvist ved at indsætte en person til at arve et bestemt beløb, hvor resten således fordeles efter de arveretslige regler¹³.

Arvelader kan ligeledes i testamente begrænse livsarvingers arv til kr. 1.050.000 pr barn. Er en livsarving død, men efterlader sig børn, vil disse arve kr. 1.050.000 til ligelig deling. Endvidere kan arvelader bestemme, at tvangsarven skal udbetales kontant, og arvelader har mulighed for at indsætte en successionsrækkefølge i den testationsfri del af formuen, således at arven først tilfalder en arving, og ved dennes død en eller flere andre arvinger. Der kan dog kun indsættes et ufødt led i successionsrækkefølgen, jf. AL § 60, stk. 2.

Der er dog begrænsninger for, hvad arvelader kan råde over i sit testamente. Arvelader kan kun med ægtefællens samtykke råde over fælleseje, når der er tale om:

¹⁰ Pristalsreguleres, efter AL § 97.

¹¹ AL § 5, stk. 1 samt AL § 59

¹² AL § 50, stk. 2

¹³ AL kap 10 og kap 11.

- Fast ejendom, der tjener til familiens bolig eller ægtefællens erhvervsvirksomhed
- Indbo i det fælles hjem
- Ægtefællens arbejdsredskaber

4.3 Ægtefæller >< samlevendes formueforhold

I betænkning om revision af arveloven, fremgår det af udvalgets kommissorium: *"Udvalget skal i den forbindelse bl.a. overveje reglerne om børns og ægtefællers arveret, herunder reglerne om tvangsarv, om retten til at sidde i uskiftet bo, om generationsskifte i familieejede virksomheder, og om der bør indføres en legal arveret for papirløse samlevende."*¹⁴

4.3.1 Ægtefæller og registrerede partnere:

Ægtefæller og registrerede partnere har, som udgangspunkt, formuefællesskab. Dette medfører ikke, som mange fejlagtigt tror, at de ejer hinandens formue, blot at den samlede formue skal deles ved separation og død. Formuefællesskab er, med andre ord, ikke det samme som sameje. Den enkelte ægtefælle har som hovedregel fri råden¹⁵ over egen bodel - en undtagelsen hertil er fast ejendom eller lejemål, der tjener til familiens bolig eller til ægtefællens erhvervsvirksomhed samt løsøre, der er indbo i fælles hjem, som tjener til børns brug eller ægtefællens erhvervsvirksomhed. Dvs. ægtefællen må ikke misbruge sin rådighed over sin bodel til skade for den anden ægtefælle¹⁶.

Som nævnt tidligere var et af hovedformålene med den nye arvelov at forbedre ægtefællens stilling. Dette er bl.a. gennemført ved, at ægtefællens legale arvelod forhøjes fra 1/3 til 1/2 - dette dog samtidig med at tvangsarven nedsættes fra 1/2 til 1/4 af den legale arv. Under forudsætning af, at ægtefællerne ønsker at begunstige hinanden mest muligt, og dermed ikke har foretaget testamentariske dispositioner til fordel for andre, har den nye arvelov flg. effekt som illustreret i Figur 4. Det er forudsat, at der efter udtagen af boslod til efterlevende ægtefælle er en arv til fordeling på kr. 1.000.000.

¹⁴ Betænkning om revision af arvelovgivningen mv. Betænkning nr. 1473, København 2006 (side16)

¹⁵ Jf. RVL §§ 16 & 25, om særråden og særhæften.

¹⁶ Den nye arvelov, kap. 5 samt AL § 30, stk. 1

Gl. arvelov		Nye arvelov		Forskel i kr.
Arv til fordeling	1.000.000	Arv til fordeling	1.000.000	
Tvangsarv (1/2)	500.000	Tvangsarv (1/4)	250.000	
Arv, livsarvinger (2/3)	333.333	Arv, livsarvinger (1/2)	125.000	
Arv, ægtefælle (1/3)	166.667	Arv, ægtefælle (1/2)	125.000	
Testaments arv, til ægtefælle	500.000	Testaments arv, til ægtefælle	750.000	
I alt, til livsarvinger	333.333	I alt, til livsarvinger	125.000	-208.333
I alt, til ægtefælle	666.667	I alt, til ægtefælle	875.000	208.333
	<u>1.000.000</u>		<u>1.000.000</u>	<u>0</u>

Figur 4: Forskellen i kr. mellem den gamle - og den nye arvelov, for den efterlevende ægtefælle, under forudsætning af at denne er begunstiget mest muligt, og at der ikke vælges, at efterlevende skal sidde i uskiftet bo, samt at der ikke er oprettet særeje.

Kilde: Egen tilvirkning

Den efterlevende ægtefælle¹⁷:

Som det også fremgår af Figur 4, er den efterlevende ægtefælle generelt bedre stillet i konkurrence med livsarvingerne, end det var tilfælde med den tidligere arvelov. Disse rettigheder er listet nedenfor.

Suppleringsarv:

Foruden ændringen i ægtefællens arvelod fra 1/3 til 1/2 af tvangsarven, har den nye arvelov medført, at den efterlevende ægtefælles ret til suppleringsarv er forhøjet fra kr. 210.000 til kr. 630.000¹⁸. Opgørelsen af suppleringsarven er dog ændret, hvor de kr. 210.000 var ekskl. pensioner og forsikringer, der tilfaldt længstlevende, er de kr. 630.000 inkl. pensioner og forsikringer. Endvidere et beløbet inkl. egen boslod samt fuldstændige særejer¹⁹.

Udtagelsesret:

Den efterlevende ægtefælle har ret til at udtage (for sin bos- og arvelod) aktiver, der er fælleseje til vurderingsbeløbet. Ønsker en livsarving og ægtefællen at udtage samme aktiv, har ægtefællen fortrinsret. Det nye i denne forbindelse er, at en særlivsarving har fortrinsret til at udtage visse genstande af særlig erindringsværd²⁰.

¹⁷ Den nye arvelov, kap. 8

¹⁸ LVL, B.M.1

¹⁹ AL § 11, stk. 2

²⁰ AL § 11, stk. 1

Henstand:

Den efterlevende ægtefælle kan få henstand med betalingen af arv, eller dele af denne, hvis der ikke er mulighed for at udbetale denne uden at afhænde fast ejendom mv. Der kan gives henstand i 5 år, og denne henstand kan forlænges med yderligere 5 år. Der ydes altid henstand indtil fælles livsarving og særlivsarving fylder 18 år. Der skal stilles sikkerhed, og henstandsbeløbet forrentes. Henstanden har endvidere opsættende virkning for boafgiften. Ifølge den gamle arvelov kunne der alene gives henstand til umyndige livsarvinger, ifølge den nye arvelov kan der gives henstand til alle arvinger, hvilket er en væsentlig forbedring for den efterlevende ægtefælle²¹.

Uskiftet bo:

I det væsentligste er der ingen forskel fra den gamle arvelov til den nye, når man ser på den efterlevende ægtefælles mulighed for at sidde i uskiftet bo. I praksis medfører hensiddet i uskiftet bo, at skiftet af fællesboet udskydes til et senere tidspunkt eller til længstlevendes død. Den efterlevende er ikke ejer af det uskiftede bo, men har en ejers råden og må ikke misbruge boet. Efterlevende kan ikke sidde i uskiftet bo ved indgåelse af et nyt ægteskab - en accept heraf fra førstafdødes livsarvinger sidestilles med arveafkald²².

4.3.1.1 Særejeformer:

En måde, hvorpå ægtefæller kan flytte på fordelingen af formue, både ved skilsmisse og ved død er ved at oprette et særeje. Et særeje aftales i en ægtepagt, og der er flere former for særeje. Disse vil kort blive gennemgået nedenfor²³:

- **Fuldstændig særeje**

Denne særejeform medfører, at der ikke sker lighedeling ved skilsmisse, ligesom der ikke sker lighedeling ved død, efterlevende ægtefælle modtager således ikke boslod af det fuldstændige særeje. Der er ingen begrænsninger for rådigheder over fuldstændige særejer, hvilket medfører, at arvelader kan testamentere over særejer uden at skulle indhente samtykke fra ægtefællen.

- **Skilsmissesæreje**

Fuldstændigt særeje i levende live; men fælleseje ved død - dvs. lighedeling ved død; men ikke ved skilsmisse.

²¹ AL § 35-39

²² AL § 17, stk. 1

²³ Den nye arvelov, side 14

- ***Kombinationssæreje***

En kombination af fuldstændig- og skilsmisse særeje. Denne form medfører, at der altid er fuldstændig særeje i levende live, dvs. også ved skilsmisse; men ved død er der flere muligheder ægtefællerne kan træffe bestemmelse om: Fuldstændig særeje eller skilsmissesæreje, ved først afdøde ægtefælles død. Disse muligheder kan skitseres som nedenfor:

Ægtefællebegunstiget kombinationssæreje: Førstafdødes formue bliver fælleseje, og længstlevendes formue forbliver fuldstændigt særeje. Længstlevende beholder altså sin formue som særeje, men modtager boslod efter førstafdøde.

Arvingsbegunstigede særeje: Førstafdødes formue forbliver fuldstændigt særeje og længstlevendes formue bliver fælleseje. Dødsboet beholder altså formuen fra afdøde og modtager samtidig boslod fra den efterlevende ægtefælle.

- ***Brøkdelsæreje***

Brøkdelsæreje er, som navnet antyder, at en brøkdel af et aktivs nettoværdi, eller af formuen, gøres til særeje, og den resterende del er fælleseje. Denne særejeform har primært funktion i forbindelse med skilsmisse, idet den brøkdel af et aktivs værdi, der er særeje, ikke skal deles. Ved død har et brøkdelsæreje, som udgangspunkt, ingen effekt²⁴.

- ***Anpartssæreje***

Anpartssæreje er, når en anpart af et aktiv er særeje - fx hvis et aktiv er købt for både fælleseje- og særejemidler, vil der opstå et anpartssæreje, idet surrogater af særejer = særejer. Som ovenfor er der tale om en særejeform, der har virkning i levende live.

- ***Aftrapningssæreje***

En særejeform, hvor særejet gradvist nedtrappes, helt eller delvist, og overgår til en anden formueform. Også denne særejeform har primært sin funktion i levende live.

Et eksempel på, hvor stor en del af den samlede formue, der kan tilfalde den efterlevende ægtefælle, er illustreret nedenfor. Der er forudsat, at ægtefællerne har oprettet ægtefælle begunstiget kombinationssæreje, samt at der i testamentet er noteret, at den efterlevende ægtefælle skal arve mest muligt.

²⁴ <http://www.retsal.dk/?page=emne&id=826&indexid=369>

	Afdøde	Efterlevende	Til fordeling
Nettoformue	1.000.000	1.000.000	
Heraf særeje		-1.000.000	
Formue	<u>1.000.000</u>	<u>0</u>	1.000.000
Boslod			500.000
Arv til fordeling			<u>500.000</u>

Figur 5: Beregning af arv til fordeling, når ægtefællerne har oprettet ægtefælle begunstiget kombinationssæreje.
Kilde: Egen tilvirkning

Som det fremgår af nedenstående, Figur 5, er det således muligt, gennem testamente og ægtepagt, at begrænse livsarvingerne efter førstafdøde til kr. 62.500, ud af en samlet netto formue på kr. 2.000.000, svarende til 1/32. Dette er en betydelig forbedring i forhold til den gamle arvelov.

Gl. arvelov		Nye arvelov	
Arv til fordeling	500.000	Arv til fordeling	500.000
Tvangsarv (1/2)	250.000	Tvangsarv (1/4)	125.000
Arv, livsarvinger (2/3)	166.667	Arv, livsarvinger (1/2)	62.500
Arv, ægtefælle (1/3)	83.333	Arv, ægtefælle (1/2)	62.500
Testaments arv, til ægtefælle	250.000	Testaments arv, til ægtefælle	375.000
I alt, til livsarvinger	166.667	I alt, til livsarvinger	62.500
I alt, til ægtefælle	<u>333.333</u>	I alt, til ægtefælle	<u>437.500</u>
	<u>500.000</u>		<u>500.000</u>

Figur 6 Beregning af tvangsarv til livsarvinger, når der er oprettet ægtefællebegunstiget kombinationssæreje samt testamenteret mest muligt til efterlevende ægtefælle.

4.3.2 Samlevendes formueforhold:

Som udgangspunkt har samlevende ikke noget formuefællesskab og arver ikke hinanden - dette er ikke ændret ved implementeringen af den nye arvelov. Arvelovsudvalget foreslog, under visse betingelser, en begrænset legal arveret til samlevende; disse anbefalinger blev dog ikke fulgt. Flere overskrifter og udtalelser har dog været med til at skabe en generel misforståelse på området, og det er ikke utænkeligt, at der er flere samlevende, der lever i den tro, at de med den nye arvelov er sikret arv efter hinanden²⁵.

Det, der er sket i forhold til samlevende i den nye arvelov, er, at der er åbnet mulighed for at samlevere i visse tilfælde kan udarbejde et udvidet samlevertestamente og derigennem arve hinanden på vilkår, der

²⁵ [Http://www.boellaw.dk/dk/Uploads/diverse/ny_arvelov.pdf](http://www.boellaw.dk/dk/Uploads/diverse/ny_arvelov.pdf)

næsten svarer til ægtefællers. Men også kun næsten, for ugifte er ikke ligestillede med gifte, når det drejer sig om boafgift - hvor ægtefæller arver hinanden uden at skulle betale boafgift, skal ugifte, uanset at der er oprettet et udvidet samlevertestamente, svare boafgift af arven²⁶.

Boafgiften udredes af boet og er, som nævnt, 0% for ægtefæller (og fonde), for børn, børnebørn og samlever (hvis udvidet samlevertestamente) er boafgiften 15%; for alle andre er der en tillægs boafgift på 25%, marginal afgiften er således fortsat 36,25%. Marginalafgiften på 36,25% fremkommer ved, at der først afregnes 15% i boafgift og dernæst 25% af det resterende arvelod, jf. nedenstående illustratoriske eksempel. I beregningen er der ikke taget højde for bundfradraget.

Arvelod	100,00
- boafgift, 15%	-15,00
	85,00
- tillægsboafgift, 25%	-21,25
	63,75
Boafgift	15,00
Tillægsboafgift	21,25
Boafgift, i alt	36,25

Figur 7: Beregning af marginals-katten

Kilde: Egen tilvirkning

Arveretten for samlevende indtræder således ikke automatisk, og der er en række betingelse, der skal være opfyldt, førend der kan oprettes et udvidet samlevertestamente. Betingelserne for et udvidet samlevertestamente falder i to tempi - ved oprettelsen og ved dødsfaldet. Betingelserne vil kort blive skitseret nedenfor:

²⁶ Den nye arvelov - kap. 11

Betingelser ved oprettelsen²⁷:

- ***Fælles gensidigt testamente***

Testamentet skal oprettes som et fælles og gensidigt testamente. Den ene part kan således ikke alene oprette et testamente, hvori det tilkendegives, at den anden part skal arve på ægtefælle lignende vilkår.

- ***Parterne skal kunne indgå ægteskab eller registreret partnerskab med hinanden***

Dette medfører bl.a., at ingen af parterne må være gift med andre. At parterne ikke må være nærmeste familie - dvs. parterne må ikke være søskende eller beslægtet i op - og nedstigende linie.

- ***Parterne må ikke have oprettet samlevertestamente med andre***

Der må ikke være et samtidigt gældende samlevertestamente, men det er ikke til hinder, at der tidligere er oprettet et almindeligt testamente.

Betingelser ved dødsfaldet²⁸:

- ***Levede sammen på fælles bopæl***

Parterne skal på tidspunktet for dødsfaldet leve sammen - dette tages meget bogstaveligt. Er man flyttet fra hinanden for at få en ”pause”, er man ikke samlevende. Derimod er man samlevende, hvis den ene part er anbragt på fx plejehjem eller lign.

OG

- ***Havde et ægteskabslignende forhold de sidste to år***

Et ægteskabslignende forhold - her er der på sin vis tale om en ikke helt defineret størrelse. Hvis et samlevertestamente bliver anfægtet, vil der blive lagt vægt på, om parterne havde et seksuelt forhold, om de deltog i hinandens sociale aktiviteter, om de tog på rejser sammen etc.

ELLER

- ***Havde, ventede eller havde haft fællesbørn***

Denne betingelse kan i visse tilfælde medføre tvivltilfælde, idet man her følger børnelovens bestemmelser om, at et barn der dør i forbindelse med fødslen, i denne forbindelse er at betragte som et fællesbarn. Hvis moderen dør, mens hun venter sig, vil barnet typisk ikke blive levende født - i sådanne tilfælde kan det blive nødvendigt at foretage en DNA test for at fastslå faderskabet.

²⁷ Den nye arvelov, side 124

²⁸ Den nye arvelov, side 125

Selvom de samlevendes retsstilling i relation til at arve hinanden er forbedret, synes der nu lang vej til en egentlig ligestilling med ægtefælles arveforhold. Den nye arvelov har altså ikke helt den tilpasning til de nuværende familieforhold, som der blev lagt op til.

4.3.3 Arvebrøker:

Ved indførelsen af den nye arvelov er det sket en ændring i arvebrøkerne. Denne ændring er illustreret nedenfor, Figur 8 og Figur 9, for så vidt angår livsarvingerne. I figuren indeholdende arvebrøker er der taget udgangspunkt i det scenario, at afdøde efterlader sig en ægtefælle og to livsarvinger. I taleksemplet er arveloden på tkr. 1.000. Der er i beregningen af det maksimale arvelod lagt til grund, at fordelingen af friarven sker efter samme principper, som fordelingen af tvangsarven, dette angår den efterlevende ægtefælle, samt at fordelingen af friarv til den ene livsarving sker på bekostningen af den anden.

Livsarvinger		
	Gamle regler	Nye regler
Friarv	2/12	3/16
Tvangsarv	2/12	1/16
Minimale lod	2/12	1/16
Legale lod	4/12	4/16
Maksimale	5/12	7/16

Figur 8: Ændrede arvebrøker, for livsarvinger²⁹

Kilde: Egen tilvirkning

Det ses således, ved de nye regler, at tvangsarven til livsarvinger minimum vil udgøre kr. 62.500, eller 1/16. Jf. de gamle regler, ville denne andel udgøre kr. 166.667, svarende til 2/12. Der er således mulighed for, kvantitativt, at råde over en langt større del af formuen. Der skal således foretages en testamenterisk disposition, for fx at tilgodese efterlevende ægtefælle mest muligt, det maksimale arvelod for en livsarving bliver i dette tilfælde således

Livsarvinger		
	Gamle regler	Nye regler
Friarv	166.667	187.500
Tvangsarv	166.667	62.500
Minimale lod	166.667	62.500
Legale lod	333.333	250.000
Maksimale	416.667	437.500

Figur 9: Tal eksempel på de ændrede arvebrøker³⁰

Kilde: Egen tilvirkning

²⁹ Egen tilvirkning, med inspiration fra Den nye arvelov, s. 36,58 og 66.

³⁰ Egen tilvirkning, med inspiration fra Den nye arvelov, s. 36,58 og 66

Af nedenstående figurer fremgår dels arvebrøker og taleksempel for den efterlevende ægtefælle, med udgangspunkt i samme forudsætninger som ovenfor.

Ægtefælle		
	Gamle regler	Nye regler
Boslod	6/12	8/16
Friarv	1/12	3/16
Tvangsarv	1/12	1/16
Minimale lod	7/12	9/16
Legale lod	8/12	12/16
Maksimale	10/12	15/16

Figur 10: Ændrede arvebrøker for efterlevende ægtefælle³¹
Kilde: Egen tilvirkning

Som det fremgår af Figur 10, er der ikke ændret på fordelingen af den samlede formue - denne fordeles fortsat ligeligt mellem ægtefællerne, under forudsætning af fælleseje. Derimod er der ændret på, hvor stor en del af arveloden der tilfalder ægtefællen, og den efterlevende ægtefælle er væsentligt bedre stillet i de tilfælde, hvor man ønsker at begunstige den efterlevende mest muligt.

Ægtefælle		
	Gamle regler	Nye regler
Boslod	1.000.000	1.000.000
Friarv	166.667	375.000
Tvangsarv	166.667	125.000
Minimale lod	1.166.667	1.125.000
Legale lod	1.333.333	1.500.000
Maksimale	1.666.667	1.875.000

Figur 11 Tal eksempel på de ændrede arvebrøker
Kilde: Egen tilvirkning

Ovenstående figur tjener som eksempel - det fremgår tydeligt, at der uden at have foretaget nogen foranstaltninger såsom kombinationssæreje eller fuldstændig særeje, at den efterlevende ægtefælle, alene på grundlag af en testamentarisk handling, kan modtage kr. 1.875.000 af den samlede formue på tkr. 2.000. Jf. i øvrigt Figur 11, hvor ægtefællebegunstiget kombinationssæreje samt testamenteret mest muligt til efterlevende ægtefælle.

³¹ Egen tilvirkning, med inspiration fra Den nye arvelov, s. 36,58 og 66

4.4 Forbedringer i den nye arvelov i forhold til generationsskifte.

- ***Øget testationskompetence (friarv er forhøjet fra 1/2 til 3/4)***

En forøgelse af testationskompetencen medfører, at en arvelader har større mulighed for at testere fx værdien af en familieejet virksomhed til én arving. Den maksimerede friarv giver således mulighed for, at en eventuel formue, bestående af primært en erhvervsvirksomhed, ikke nødvendigvis skal deles på flere arvinger. Dette naturligvis under forudsætning af, at boet efter den afdøde er stort nok til at rumme en sådan fordeling. Situationer, hvor boet ikke er stort nok i sig selv, kan afhjælpes med nogle af de nedenstående forbedringer. Dette er en forbedring i forhold til at kunne foretage et generationsskifte. Om den eventuelle arving, der "mister" en del af sin arv, også anser det som værende en forbedring, kan naturligvis anfægtes; men i forhold til virksomhedens tarv, er der tale om en forbedring. Jf. AL § 10

- ***Livsarvingers arvelod kan minimeres til tkr. 1.050***

En arvelader kan, ved testamente, beslutte, at en livsarvingens legale arv skal begrænses til tkr. 1.050. Dette har dog principielt kun betydning i store boer men kan være med til at sikre en arveladers erhvervsvirksomhed, idet denne kan testere virksomheden til det ene barn og begrænse det andet barns arv til tkr. 1.050. Jf. AL § 5, stk. 2

- ***Det kan ved testamente bestemmes, at en livsarving skal modtage arven kontant***

En anden forbedring af arveloven er, at testator kan beslutte, at en arv skal udbetales kontant - en måde at dele boet på kan således være, at et barn udtager sin arv i kontanter, og det andet barn udtager sin arv i form af en virksomhed.

- ***Det kan ved testamente bestemmes, at en livsarving kan udtage bestemte aktiver til vurderingssummen, mod betaling af differencebeløbet, hvis aktivets værdi overstiger arveloddet.***

Samme fordel som ovenfor. Hvis testator har besluttet, at det ene barn skal arve virksomheden, kan det ved testamente bestemmes, at denne selvom arvelodden ikke er stor nok til at rumme værdien af virksomheden, skal kunne udtage virksomheden, mod betaling af differencebeløbet til boet. Differencebeløbet kan således efterfølgende være med til at betale arven til øvrige livsarvinger - igen kan det sikres, at virksomheden kommer på de rette hænder. Jf. AL §§ 6-8.

Hvad betyder disse forbedringer:

I praksis vil ovenstående forbedringer medføre, at en arvelader kan testere til fordel for det ene barn, der har været involveret i virksomheden. Der er mulighed for at testere retten til at udtage virksomheden, selvom denne er mere værd end den arvelod, der retsmæssigt tilkommer barnet, naturligvis mod beta-

ling. Det er således ret væsentligt, at der er tænkt på denne situation forinden - det kan være en relativ stor økonomisk belastning, afhængig af virksomhedens værdi, at skulle udrede differencebeløbet.

Det helt essentielle, når et generationsskifte skal foretages som konsekvens af ejerens død, er, at der er udarbejdet et testamente - der er sket forbedringer i arveloven, men uden testamente vil et generationsskifte af en ejerledet virksomhed, af en vis værdi, ikke kunne foretages hensigtsmæssigt. I den forbindelse kan man naturligvis ikke glemme, at testamenter og forskelsbehandling af livsarvinger kan være en svær overvejelse; men ikke desto mindre er det metoden, der bedst sikrer virksomheden, når generationsskiftet foretages i forlængelse af ejerens død.

4.5 Delkonklusion

Hovedsigtet med at udarbejde en ny arvelov var:

- at tilpasse arvereglerne til de nye familiemønstre
- at forbedre ægtefællens stilling på bekostning af børn
- at gennemføre nye regler om tvangsarv
- at lette generationsskifter for erhvervslivet

Ægtefæller og registrerede partnere har fortsat, som udgangspunkt, formuefællesskab - dette betyder ikke, at de ejer hinandens formue; men blot at den samlede formue skal deles ved separation og død. Ved oprettelse af et særeje kan der flyttes på fordelingen af den samlede formue, idet der afhængig af den valgte særejeform kan være aktiver, der ikke skal indgå i den fælles formue. Samlevende har ikke noget formuefællesskab, dette er ikke ændret ved den nye arvelov.

Ændringerne for de samlevende ved den nye arvelov er, at der er åbnet mulighed for, at der kan udarbejdes et udvidet samlevertestamente. Der er dog en række betingelser, der skal være opfyldt, for at et sådan testamente er gyldigt. Et samlevertestamente medfører, at det er muligt for samlevende at arve hinanden på næsten samme vilkår som ægtefæller. En væsentlig forskel er dog, at samlevende skal betale boafgift - er der udarbejdet samlevertestamente er boafgiften på 15%. Overordnet set er samlevende stillet bedre, end det var tilfældet med den gamle arvelov, om end der fortsat er lang vej i forhold til en ligestilling mellem samlevende og ægtefæller.

Ægtefællens stilling er væsentligt forbedret i den nye arvelov. Idet ægtefællens maksimale arvelod, efter de nye, regler udgør 15/16 - dette er en forbedring fra 10/12 jf. den gamle arvelov. Ligeledes er den

mindste arvelod, ægtefællen kan modtage, ændret til nu at udgøre 9/16 mod tidligere 7/12 - dette er dog under forudsætning af, at der alene tildeles tvangsarv.

Nye regler om tvangsarv er til dels gennemført - jf. betænkning, var der drøftelser om helt at fjerne tvangsarven, men så vidt er det dog ikke kommet. Tvangsarven er nedsat fra de tidligere 50% af den legale arv til nu alene at udgøre 25% af den legale arv. Ligeledes er det indført, at en livsarvings arvelod kan begrænses til tkr. 1.050 (2009).

Forbedringer i arveloven, i forhold til en lettelse af generationsskifte, er bl.a. den øgede testationskompetence. Friarven er hævet fra 1/2 til 3/4, der er mulighed for begrænsning af livsarvings tvangsarv til tkr. 1.050, og der er mulighed for at testere, at en livsarving skal have arven kontant. Ligeledes kan det testes, at en livsarving kan udtage bestemte aktiver, herunder fx et selskab til vurderingssummen, mod betaling af differencebeløbet, hvis aktivets værdi overstiger arvelodet. Der er, ligesom i den gamle arvelov, begrænsninger for, hvad arveloder kan testere over, herunder bl.a. fast ejendom, der tjener til familiens bolig, indbo etc.

Det kan ved testamente bestemmes at en livsarving kan udtage bestemte aktiver til vurderingssummen, mod betaling af differencebeløbet, hvis aktivets værdi overstiger arvelodet. Hvis testator har besluttet, at det ene barn skal arve virksomheden, kan det ved testamente bestemmes, at denne, selvom arvelodden ikke er stor nok til at rumme værdien af virksomheden, skal kunne udtage virksomheden, mod betaling af differencebeløbet til boet. Differencebeløbet, kan således efterfølgende være med til at betale arven til øvrige livsarvinger - igen kan det sikres, at virksomheden kommer på de rette hænder.

I den forbindelse kan man naturligvis ikke glemme, at testamenter og forskelsbehandling af livsarvinger kan være en svær overvejelse; men ikke desto mindre er det metoden, der bedst sikrer virksomheden, når generationsskiftet foretages i forlængelse af ejerens død.

5 Dødsboer - skat og afgift

I det kommende afsnit vil dødsboers skattepligt, beskatning og afgiftsberegning af dødsboer, blive gennemgået. Der tages udgangspunkt i dødsboskattelovens bestemmelser herom, samt anden relevant skattelovgivning.

5.1 *Dødsboskatteloven, beskatning af dødsboer:*³²

I dødsboskatteloven skelnes der overordnet set mellem dødsboer, der er selvstændige skattesubjekter og dødsboer, der ikke er selvstændige skattesubjekter. Afgørende, for om et dødsbo er et selvstændigt skattesubjekt, er, om der skatteretligt foreligger et skiftet dødsbo.

Der er kun forskel mellem de skatteretlige og skifteretlige afgrænsninger af, om der er sket skifte, hvis der er en efterlevende ægtefælle. Dødsboer, der ikke selvstændige skattesubjekter, forekommer således kun i de tilfælde, hvor der er en efterlevende ægtefælle.

At et dødsbo ikke er et selvstændigt skattesubjekt forekommer i de tilfælde, hvor dødsboet udleveres til:

- **Uskiftet bo:** En efterlevende ægtefælle kan kun sidde i uskiftet bo, hvis der var formuefællesskab og afdøde efterlader sig livsarvinger, fælles børn - eller særbørn, der giver samtykke til uskiftet bo.
- **Ægtefælleudlæg:** Afdødes og efterlevende ægtefælles fælles formue må ikke overstige kr. 630.000³³ - er dette tilfældet, kan efterlevende ægtefælle udtage hele formuen, uden at der sker en egentlig bobehandling. Pensioner og forsikringer efter afdøde indgår i den samlede formue, mens efterlevendes pensioner holdes udenfor, jf. DSKL § 58, stk. 1, nr. 2 - jf. DBSL § 22
- **Boudlæg:** Hvis formuen efter afdøde er mindre end kr. 34.000, kan boet udlægges som boudlæg, til den der er afdødes nærmeste pårørende - behøver ikke at være en slægtning, iflg. af DBSL § 19, stk. 1.
- **Efterlevende ægtefælle er eneste legale arving:** Er dette tilfældet behandles boet automatisk i lighed med uskiftede boer, jf. DSKL § 58, stk. 1, nr. 4, selvom der skifteretligt sker et skifte, er dette ikke tilfældet skattemæssigt. Ægtefællen succederer automatisk; men kan jf. DSKL § 58, atk. 5, vælge særskilt bobeskatning. Dette medfører at boet bliver et selvstændigt skattesubjekt og dermed omfattes af DSKL afsnit II³⁴.

Dødsboer, der er selvstændige skattesubjekter, er således:

- Dødsboer, der skiftes i umiddelbar forbindelse med dødsfaldet - bortset fra de dødsboer, hvor efterlevende ægtefælle er eneste legale arving, jf. DSKL § 2, stk. 1, nr. 1.
- Dødsboer, der delvist udleveres til efterlevende ægtefælle til uskiftet bo, efter at de er skiftet med livsarvinger efter førstafdøde (partielt skifte), jf. DSKL § 2, stk. 1, nr. 2.

³² Inspiration til dette afsnit fundet i LVL 2009-1 af 2009-01-15, dødsboskifteloven, dødsboskatteloven, samt plancher fra valgfaget generationsskifte - lektion 4+5

³³ LVL 2009-1 af 2009-01-15, B.M.1

³⁴ DSKL § 2, stk. 1, nr. 4

- Uskiftede boer, hvor efterlevende ægtefælle, i levende live, skifter med alle arvinger efter først-afdøde - fuldstændigt skifte, jf. DSKL § 2, stk. 1, nr. 3
- Uskiftede boer, hvor efterlevende ægtefælle, der sidder i uskiftet bo, dør i samme indkomstår som førstafdøde, jf. DSKL § 2, stk. 1, nr. 4.
- Dødsboer, der behandles i udlandet, og som er skattepligtige efter § 1, stk. 3 eller 4.
- Genoptagelsesboer, der ikke afsluttes ved boudlæg eller overtages af efterlevende ægtefælle til hensidde i uskiftet bo.

For så vidt angår de selvstændige skattesubjekter, skelnes der mellem dødsboer der er fritaget for dødsboskat, og dødsboer der ikke er fritaget for dødsboskat. At et dødsbo er et selvstændigt skattesubjekt, er ikke det samme som at boet er skattepligtigt; men det er alene dødsboer, der er selvstændige skattesubjekter, der kan være skattepligtige.

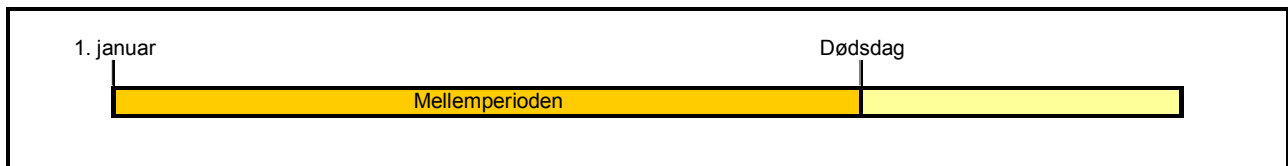
Om et dødsbo, der er et selvstændigt skattesubjekt, er skattepligtigt afgøres efter DSKL § 6, hvoraf fremgår at:

- Et dødsbo er fritaget for at betale indkomstskat, hvis boets bruttoaktiver ikke overstiger kr. 2.595.100 (2009), og nettoformuen ikke overstiger kr. 1.946.400 (2009). Jf. DSKL § 6, stk. 1. Ved bedømmelsen af om boet er skattefritaget, holdes ejerboliger, der er omfattet af parcelhusreglen, uden for boets aktivmasse; men ikke uden for nettoformuen³⁵.
- Et dødsbo, der behandles af en bobestyrer, skal *altid* beskattes, hvis skifteretten har bestemt at skæringsdagen for boopgørelse udskydes. Jf. DSKL § 6, stk. 2.
- Et skattefritaget bo skal beskattes, hvis en tillægsboopgørelse medfører, at beløbsgrænserne i stk. 1 overstiges, jf. DSKL § 6, stk. 3.
- Er der både et fællesbo og et særbo, og skiftes disse hver for sig, anvendes beløbsgrænserne i stk. 1, for det kalenderår, hvori skæringsdagen for det første bo ligger - beløbsgrænserne anvendes på summen af henholdsvis bruttoaktiver og nettoformue i de to boer.

Skattefritagne dødsboer beskattes *ikke* af dødsboets indtægter efter dødsdagen, boperioden. Der sker dog altid, både i skattefritagne og ikke skattefritagne dødsboer, beskatning afdødes seneste indkomstår forud for dødsfaldet og indtil dødsdagen, mellempærioden.

³⁵ LVL 200- af 2009-01-15, B.B.1.5

En tidslinie for beskatningen i et skattefritaget dødsbo kan illustreres som følger:

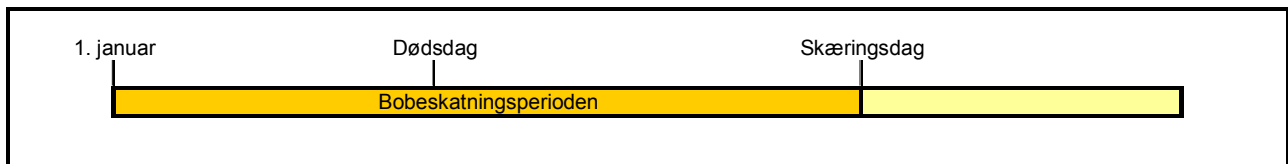
Figur 12: Tidslinie for skattefritagne dødsboer.

Kilde: Egen tilvirksning

Af DSKL § 14, stk. 1, fremgår, at den skattepligtige indkomst i mellemprioroden beskattes med 50%.

Der gives for hver måned i mellemprioroden et fradrag på kr. 1.900³⁶, jf. DSKL § 14, stk. 2.

Beskatningen af ikke skattefritagne dødsboer kan grafisk illustreres som nedenstående

Figur 13: Tidslinie for ikke skattefritagne dødsboer

Kilde: Egen tilvirkning

Opgørelsen af bobeskatningsindkomsten følger skattelovgivningens regler for personer, jf. DSKL § 21, med mindre andet følger af DSKL. Indkomsten i perioden fra indkomstårets start til skæringsdagen, bobeskatningsindkomsten.³⁷ Beskatningen af denne bobeskatningsindkomst sker med 50%, jf. DSKL § 30, stk. 2 gives der i perioden fra den måned, hvori dødsfaldet er sket til og med den måned, hvori skæringsdagen ligger, dog max 12 måneder, fradraget udgør kr. 5.200 (2009)³⁸. Endvidere gives der et bofradrag på kr. 1.900 (2009)³⁹ for hver måned fra begyndelsen af dødsåret til og med den måned, hvori dødsfaldet sker, jf. DSKL § 30, stk. 3.

Er bobeskatningsindkomsten derimod et underskud, udbetales der et beløb svarende til 30% af det resterende beløb til dødsboet. Udbetalingen kan dog ikke overstige summen af de skatter afldøde har indbetalt de seneste to indkomstår.

Aktieindkomst, der ikke overstiger grænserne (kr. 48.300 i 2009) i PSL § 8a, stk. 1 og 2, indgår ikke i bobeskatningsindkomsten, men beskattes endeligt efter reglerne i PSL⁴⁰.

³⁶ Fradraget reguleres efter PSL § 20, jf. DSKL § 14, stk. 3.

³⁷ Jf. DSKL § 19, stk. 2.

³⁸ Ligningsvejledningen B.M.1

³⁹ Jf. note 38

⁴⁰ DSKL § 32, stk. 1.

Overstiger aktieindkomsten beløbsgrænserne, beskattes aktieindkomsten efter PSL §8a, stk. 1 og 2.

Dvs., at skatten beregnes som summen af:

- 28% af beløb, der overstiger beløbsgrænsen i personskattelovens § 8a, stk. 1 (48.300)
- 43% af beløb, der ligger mellem beløbsgrænsen i PSL § 8a, stk. 1 og stk. 2, 2. pkt. (48.300) og beløbsgrænsen i PSL §8a, stk. 2, 2. pkt. (106.100)
- 45% af beløb, der ligger over beløbsgrænsen i PSL §8a, stk. 2, 2. pkt. (106.100)

Gevinst eller tab som følge af et dødsbos afståelse af en ejendom omfattet af ejendomsavancebeskatningslovens § 8 skal ikke medregnes opgørelsen af bobeskatningsindkomsten, hvis en afståelse før dødstidspunktet ville have været skattefri.

5.2 Dødsboets skattemæssige succession⁴¹:

Ved dødsfald indtræder dødsboet i den afdødes skattemæssige stilling, DSKL § 20, det er således efter DSKL § 20 ikke valgfrit. Boet indtræder således i afdødes skattemæssige stilling med hensyn til aktiver og passiver, der er inddraget under skiftet. Aktiver og passiver anses for erhvervet af boet på de tidspunkter, og til de beløb og omstændigheder, som de blev erhvervet af den afdøde, hvilket også medfører at evt. underskud, som den afdøde kunne have fradraget i sin skattepligtige indkomst, kan fradrages i bobeskatningsindkomsten.⁴² Således vil en næringsformodning altså følge aktivet og ikke blive ”annuleret” af dødsfaldet, det kan dog i tvivlstilfælde være svært at afgøre om et givet aktiv, er erhvervet af afdøde som led i næring, idet ejerforløbet er blevet afbrudt af erhververens død.⁴³

5.3 Udlodninger fra dødsboet

Det er som udgangspunkt dødsboet, der beslutter om en udlodning skal ske med succession - en udlodning vil dog ske med succession, hvis dette er muligt, medmindre boet positivt beslutter andet, jf. DSKL § 28, stk. 3.

Der kan ske udlodning med skattemæssig succession, under forudsætning af, at boet er et selvstændigt skattesubjekt, dvs. boet er ikke skattefritaget, og at boet overstiger en eller begge beløbsgrænser i DSKL § 6. Endvidere kan der ske udlodning med succession i dødsboer, der ikke er selvstændige skattesubjekter, hvor efterlevende er skattesubjektet, under forudsætning af, at dødsboet overstiger en eller begge

⁴¹ Inspiration, ligeledes fundet i Lærebog om Indkomstskat, kap. 12.

⁴² DSKL § 20

⁴³ Lærebog om indkomstskat, kap. 12, side 1057.

beløbsgrænser i DSKL § 6⁴⁴. Herunder, indtræden i afdødes forskudsafskrivninger og investeringsfondshenlæggelser i forbindelse med overtagelser af erhvervsvirksomhed samt indtræden i virksomhedsordning eller kapitalafkastordning⁴⁵.

Udlodning med succession kan kun ske, hvis der foreligger en skattemæssig avance - der kan således ikke succederes i et skattemæssigt tab, jf. DSKL § 28, stk. 3. Der kan kun ske udlodning af aktiver⁴⁶, dvs. ikke af gæld. Udlodning af aktiver kan ske med en eventuel tilhørende passivpost⁴⁷.

Udlodning med succession kan kun ske til en afgrænset personkreds, herunder ægtefælle, arvinger og legatarer - juridiske personer kan aldrig succedere, uanset om de er arvinger, jf. DSKL § 36, stk. 1. Succession i den fulde erhvervelse, ved arvingekøb, er kun muligt for arveladers ægtefælle, børn, børnebørn, søskende, eller søskendes børn og børnebørn. For personer udenfor nævnte personkreds er succession kun muligt for værdier, der svarer til modtagerens andel af boet, jf. DSKL § 37, stk. 1. I Bilag 3er mulighederne for succession skematisk gengivet.

Sker der udlodning til personer, som ikke er fuldt skattepligtige til Danmark, kan der kun udloddes med succession, hvis aktiverne, efter udlodning, kan beskattes i Danmark, jf. DSKL § 38.

5.4 Efterlevende ægtefælles skattemæssige succession:

Den efterlevende ægtefælle indtræder, som udgangspunkt, i afdødes skattemæssige stilling, og ved evt. senere beskatning anses aktiver og passiver som erhvervet af den efterlevende ægtefælle, på det tidspunkt, til de beløb og under de omstændigheder, som disse blev erhvervet under af afdøde. Den efterlevende kan dog vælge ikke at indtræde i afdødes skattemæssige stilling, hvad angår forskudsafskrivninger, investeringsfondshenlæggelser samt evt. indskud på etableringskonto⁴⁸.

Virksomheds- og kapitalafkastordningen:

Den efterlevende ægtefælle kan indtræde i afdødes skattemæssige stilling, for så vidt angår konto for opsøret overskud samt indskudskonto - dette gælder også, selvom der er fuldstændigt særeje. Jf. VSL § 2, stk. 3, vil flere virksomheder under virksomhedsordningen blive anset som værende én virksomhed, ligeledes er det tilfældet ved anvendelse af kapitalafkastordningen.

⁴⁴ Beløbsgrænser 2009: bruttoaktiver = 2.595.100 kr. og nettoformue = 1.946.400 kr.

⁴⁵ DSKL § 39, stk. 3

⁴⁶ DSKL § 36, stk. 1

⁴⁷ BAL § 13a, stk. 2

⁴⁸ DSKL § 59.

Driver den efterlevende ægtefælle således virksomhed og anvender reglerne fra virksomhedsordningen, eller kapitalafkastordningen, kan dette medføre, at efterlevende ægtefælle må overgå fra den ene ordning til den anden. Dette sker i tilfælde af, at den afdøde anvendte reglerne fra virksomhedsordningen og den efterlevende anvender reglerne fra kapitalafkastordningen og vice versa⁴⁹.

Ønsker den efterlevende ægtefælle imidlertid ikke at indtræde i afdødes stilling med hensyn til opsparet overskud etc., vil dette blive beskattet efter de almindelige regler herom⁵⁰. Anvendes virksomhedsskatteordningen, medfører dette, at indestående på konto for opsparet overskud, samt den eventuelle salgssum med et tillæg svarende til selskabsskatten, tillægges boopgørelsen. Anvendes kapitalafkastordningen skal foretagne henlæggelser til konjunkturudligning medtages i boopgørelsen.

Den efterlevende ægtefælle indtræder i afdødes skattemæssige stilling, med hensyn til virksomheden, med virkning fra begyndelsen af dødsåret. Anvendte afdøde virksomhedsskatteordningen, indtræder efterlevende i afdødes skattemæssige stilling ved udløbet af indkomståret forud for dødsåret, for så vidt angår konto for opsparet overskud, indskudskonto, kapitalafkastgrundlag samt mellemregningskonto. Ligeledes gør det sig gældende, hvis afdøde anvendte kapitalafkastordningen. Her indtræder efterlevende ved udløbet af indkomståret forud for dødsåret, for så vidt angår indestående på konjunkturudligningskonto. Indkomst fra virksomheden opgøres for dødsåret for begge ægtefæller under ét - og der foretages herefter en forholdsmæssig fordeling heraf.⁵¹

Er der et overført underskud i afdødes indkomst, der skal fradrages i dødsåret, kan dette overføres til fradrag, som det havde været gældende for afdøde: først i ansættelsen, der omfatter afdødes indkomst og dernæst i ansættelsen af efterlevendes indkomst i dødsåret, jf. DSKL § 59, stk. 5, samt LV 2008-4 B.C.1.3

Så vidt for den generelle og obligatoriske, samt på visse områder delvist valgfrie succession, for dødsboer. Den eventuelle skattemæssige succession kan dog række langt videre end dødsboet og den efterlevende ægtefælle, jf. afsnit 5.5.

5.5 Skattemæssig succession, ved udlodning til andre arvinger eller legatarer

Ved udlodninger forstås alle afståelser fra dødsboet til efterlevende ægtefælle, arvinger og legatarer. Afståelser, hvor modtageren modtager mere end sin andel i dødsboet (arvingskøb) samt afståelser fra efter-

⁴⁹ Ligningsvejledningen - LV 2008-4 B.C.1.3

⁵⁰ VSL § 15 (virksomhedsordningen) samt VSL § 22b, stk. 8 (kapitalafkastordningen)

⁵¹ Ligningsvejledningen - LV 2008-4 B.C.1.3

levende ægtefælle, hvis det afståede tilhører efterlevendes fælles- eller skilsmissesæreje, er ligeledes at betragte som udlodninger⁵².

Udlodninger, eller udlæg, kan ske med beskatning i dødsboet eller med succession. Udlodninger, uden succession anses for anskaffet af modtageren på det tidspunkt, hvor skattepligten overgår til denne og til den værdi, hvormed aktivet er optaget i boopgørelsen, jf. DSKL § 35, stk. 2.

Succession betyder altså, at erhververen indtræder i overdragerens skattemæssige stilling. Der skal således ikke betales skat i forbindelse med overdragelsen af aktivet. Beskatningen finder tidligst sted, når erhververen til sin tid afhænder det overdragede aktiv.

5.5.1 Betingelser for succession

I dette afsnit vil betingelserne for skattemæssig succession, ved udlodning af aktiver fra dødsboet blive gennemgået.

Betingelserne for succession er, som følger⁵³:

- Der kan kun ske succession i forbindelse med udlodning
- Dødsboet må ikke være skattefritaget efter § 6
- Der kan kun succederes med hensyn til aktiver
- Der kan alene succederes i gevinst
- Kun fysiske personer kan succedere.

Der kan ikke succederes i aktier i et selskab, hvis virksomhed i overvejende grad består i udlejning fast ejendom, besiddelse af kontanter eller værdipapirer⁵⁴, dvs. pengetanke⁵⁵ og passiv udlejning - bortforpagtning anses ikke, som værende passiv udlejning⁵⁶.

Dødsboets salg og afståelser, herunder udlodninger til efterlevende ægtefælle, arvinger og legatarer, behandles efter skattelovgivningens almindelige regler. Dette medfører således, for så vidt angår udlodninger, at boet skal betale skat af den eventuelle fortjeneste, som er forskellen mellem anskaffelsessummen på det pågældende aktiv, og den værdi aktivet er medtaget til i boopgørelsen.

⁵² DSKL § 96

⁵³ DSKL § 36, stk. 1 samt LVL B.B.4.3.1

⁵⁴ DSKL § 29, stk. 3, 1. pkt.

⁵⁵ Definition af pengetanke, findes i DSKL § 29, stk. 3.

⁵⁶ DSKL § 29, stk. 3, 2. pkt.

Konstateres der en sådan gevinst på et aktiv, der ikke er fritaget for beskatning efter DSKL § 6 (brutto/netto-reglen), succederer modtageren i boets skattemæssige stilling⁵⁷. Er udlodningens værdi større end modtagerens andel i boet, kan der kun ske succession i den fulde værdi, hvis modtageren er arveladers ægtefælle, barn, etc.⁵⁸. Er modtageren ikke omfattet af personkredsen nævnt i DSKL § 37, stk. 1, kan succession, efter DSKL § 36, alene ske for den del af værdien af udlodningen, der svarer til modtagerens andel i boet. I disse tilfælde skal der i beregning af værdien tages hensyn til en evt. passivpost, beregnet efter BAL § 13a. Passivposten beregnes jf. BAL § 13a, stk. 2. Succession kan dog ikke ske, hvis gevinsten skal beskattes efter DSKL § 28, stk. 3 eller § 29.

Ved den efterfølgende beskatning af modtageren anses et udloddet aktiv for erhvervet af modtageren på det tidspunkt og til det beløb, og under de omstændigheder, hvorved det i sin tid er erhvervet af afdøde. Hvis der i afdødes ejertid er sket skattemæssige relevante ændringer i aktivets status, overtages aktivet med hensyntagen til dette. Hvis der ved udlodningen er beregnet en passivpost vedr. aktivet, lægges de omstændigheder, der blev lagt til grund for beregning af passivposten til grund for beskatning hos modtageren.⁵⁹ En passivpost beregnes til imødegåelse af den latente skatteforpligtelse, som modtageren overtager.

Ved afståelse af hovedaktionæraktier, for så vidt angår boet, træder dette i afdødes skattemæssige stilling. Afståelse af hovedaktionæraktier er omfattet af ABL § 47. Jf. denne kan der ved opgørelse af gevinst på aktier erhvervet før 19. maj 1993 opnås et nedslag i den skattepligtige gevinst. Nedslaget beregnes med 1% pr. år den skattepligtige har ejet aktierne, dog max. 25%.

Ved afståelse af aktier, der er modtaget ved udlodning med succession, skal modtageren ved beregning af nedslag efter ABL (§ 47, stk. 1) i stedet for afståelsessummen anvendes den værdi, som aktierne blev modtaget i boopgørelsen til. På denne måde elimineres nedslags effekt på evt. værdistigning i perioden mellem modtagelse af udlodningen og afståelsen.

For fast ejendom, der er omfattet af ejendomsavancebeskatningsloven, udloddes der med succession mht. gevinst efter ejendomsavancebeskatningsloven. Men er der ikke sket succession mht. til gevinst efter afskrivningsloven, nedsættes anskaffelsessummen med et beløb svarende til, hvad dødsboet skulle have nedsat anskaffelsessummen med, hvis ejendommen var solgt på udlodningstidspunktet.

⁵⁷ DSKL § 36

⁵⁸ DSKL § 37, stk. 1

⁵⁹ DSKL § 36, stk. 2

5.5.2 Beskatning i boet eller succession⁶⁰:

Det er ”boets” valg, om der skal ske beskatning af et udloddet aktiv, i boet eller om aktivet skal udloddes med succession. Om der bør ske beskatning i boet, eller om aktivet skal udloddes med succession, beror på en vurdering i hvert enkelt tilfælde. Det kan være en fordel at vælge beskatning i boet, idet beskatningsprocenten i boet oftest vil være lavere end arvingernes. Dog kræver dette valg, at boet har likviditeten hertil - samtidig taler det til fordel for beskatning i boet, at boafgiften mindskes.

For udlægsmodtageren kan beskatning i boet, også have en fordel. Modtageren vil ikke længere blive anset som at have anskaffet aktivet, som afdøde. Modtagerens anskaffelsessum er således, hvis der sker beskatning i boet, svarende til den værdi aktivet er medtaget i boopgørelsen til. Der kan dog således ikke fradrages en passivpost, og udlæggets værdi bliver derfor højere. Det kan også være fristende med en ubegrænset skattecredit, og altså valg af succession. En tommelfingerregel er dog, at jo hurtigere modtageren forventer at afhænde aktivet, jo mere taler det for, at der skal vælges beskatning i boet.

5.5.2.1 Udlægsmodtagerens beskatning ved udlæg af aktiver med og uden succession:

Når udlægsmodtageren på et tidspunkt sælger de aktiver, der er udlagt med succession, bliver aktiverne, som tidligere nævnt, betragtet som værende anskaffet til den pris og under de forudsætninger, der gjorde sig gældende, da arvelader anskaffede aktiverne. Dog med den undtagelse, at når udlægsmodtager afhænder unoterede aktiver, der er modtaget ved udlodning med succession, skal modtageren beregne ejertidsnedslag i forhold til den værdi, de unoterede aktier er optaget i boopgørelsen og ikke i forhold til den faktiske afståelsessum.

5.6 Delkonklusion

Overordnet skelnes der mellem dødsboer, der er selvstændige skattesubjekter, og dødsboer der *ikke* er selvstændige skattesubjekter. Den afgørende parameter for et dødsbo skattesubjektivitet er, om der skatteretligt er tale om et skiftet bo. Forskel mellem det skatteretlige- og det skifteretlige skiftede bo, findes kun i de dødsboer, hvor der er en efterlevende ægtefælle, herunder uskiftet bo, ægtefælleudlæg, boudlæg eller at efterlevende er eneste legale arving.

Det er kun de dødsboer, der er selvstændige skattesubjekter, der kan være skattepligtige. Om et dødsbo er *ikke* skattefritaget afgøres efter DSKL § 6. De skattefritagne dødsboer beskattes ikke af indtægter efter dødsdagen, de ikke skattefritagne dødsboer beskattes af i bobeskatningsperioden - opgørelse af bo-

⁶⁰ Beskatning ved død samt boafgift, kapitel 38 - afsnit 4.7.2

beskatningsindkomsten følger PSL, og denne beskattes med 50%, jf. DSKL § 30. Avancer, der ville have været skattefrie, hvis disse var opnået inden dødsdagen, medtages ikke i bobeskatningsindkomsten.

Ved dødsfaldet indtræder boet i afdødes skattemæssige stilling - aktiver og passiver anskaffelsestidspunkt, anskaffelsessum og øvrige betingelser ændres ikke. Der kan ske udlodning med skattemæssig succession, hvis boet er et selvstændigt skattesubjekt, og hvis der foreligger en skattemæssig avance. Udgangspunktet er, at udlodninger sker med skattemæssig succession, hvis dette er muligt; men boet kan træffe beslutning om, at dette ikke skal ske.

Ved udlodninger forstås alle afståelser fra boet - til efterlevende ægtefælle, arvinger og legaterer. Udlodning kan kun ske til en begrænset gruppe af fysiske personer, herunder ægtefælle, arvinger og legatarer. Ægtefællen indtræder som udgangspunkt i afdødes skattemæssige stilling, men kan på visse områder vælge ikke at gøre det.

Udlodninger, der overstiger modtagerens arvelod, arvingskøb, kan også ske med succession, hvis modtageren er arveladeres ægtefælle, barn, barnebarn etc. Er der tale om udlodning, der overstiger arvelodden for en legater, kan der kun ske skattemæssig succession for så vidt angår den del af aktivet, der ligger inden for modtagerens arvelod. I opgørelsen af, om en udlodning overstiger modtagerens arvelod, skal der tages hensyn til passivposten, der kan medtages for at imødegå den latente skattebyrde.

Succession medfører, at modtageren indtræder i arveladeres skattemæssige stilling. Der skal således ikke betales skat ved udlodningen; beskatningen finder sted, når modtageren afhænder aktivet. For udlodning af hovedaktionær aktier gælder det, at ejertidsnedslag skal beregnes på grundlag af den værdi, aktierne er optaget i boet til og ikke på afståelsessummen. Dette medfører, at værdistigning fra modtagelse til salg ikke påvirker ejertidsnedslaget størrelse.

Udlodninger kan også ske med beskatning i boet, det er boets valg. Der kan være både fordele og ulemper forbundet med valget af hhv. succession eller beskatning i boet. Om der på et givet aktiv skal ske succession eller beskatning i boet, må derfor vurderes i hvert enkelt tilfælde.

En af fordelene for boet, ved valg af beskatning er, at boafgiften mindskes; men beskatning i boet kræver, at der er likviditet til at betale skatten. Ligeledes er der for modtageren også både fordele og ulemper forbundet hermed. En fordel ved succession er i manges øjne den ubegrænsede skattecredit, der opnås; men jo kortere tid modtageren forventer at beholde aktivet, jo bedre kan det overordnet set betale sig, at der sker beskatning i boet.

6 Værdiansættelse af aktiver og passiver i boopgørelsen⁶¹

Det følger af DSKL § 84, at for værdiansættelse af aktiver og passiver i et dødsbo gælder BAL § 12. Jf. BAL § 12 stk. 1, skal aktiver og passiver i et dødsbo ansættes til deres handelsværdi på opgørelsesdagen. Er et aktiv udloddet før opgørelsesdagen, og er der givet meddelelse herom⁶², ansættes aktivet til værdien på udlodningstidspunktet. Hvis en given værdiansættelse ikke er baseret på sagkyndig vurdering, og vurderer SKAT, at værdiansættelsen ikke er svarende til handelsværdien, kan værdiansættelsen ændres.

Der er i 1982 udarbejdet et værdiansættelsescirkulære til brug for værdiansættelse af aktiver og passiver i et dødsbo - dette cirkulære anvendes fortsat; men anvendelsen heraf er ikke en garanti for, at SKAT ikke vil ændre værdiansættelse, hvis denne synes ikke at være svarende til handelsværdien. Nedenfor vil kort blive redegjort for værdiansættelsen af udvalgte aktiver og passiver⁶³.

6.1 Aktiver

6.1.1 Ejendomme

Ejendommens værdi i handel og vandel kan findes ved at indhente en vurdering fra en ejendomsmægler. Alternativt, kan ejendommen værdiansættes til seneste offentlige ejendomsvurdering, +/- 15%. Dette kan foretages i overensstemmelse med værdiansættelsescirkulæret. En værdiansættelse, der ligger 15% under seneste offentlige vurdering, vil normalt ikke blive anfægtet og kan derfor lægges til grund for boopgørelsen, såfremt alle arvinger er enige i værdiansættelsen.

6.1.2 Værdipapirer

Aktier og obligationer, der er børsnoterede, værdiansættes til den noterede kurs på opgørelsesdagen.

6.1.3 Unoterede aktier

Jf. CIR nr. 185 af 17/11/1982, skal unoterede aktier værdiansættes som de noterede aktier, nemlig til handelsværdien. Dette kan dog være vanskeligt, når der er tale om unoterede og uhandlede aktier. Er dette tilfældet, kan ligningsrådets retningslinier for beregning af formueskattekursen anvendes. Denne beregning foretages på grundlag af selskabets regnskab for det seneste regnskabsår og tager udgangspunkt i den beregningsfaktor, der var kendt på afgiftstidspunktet - dvs. 1. januar i det kalenderår, hvor afgiftspligten indtræder⁶⁴.

⁶¹ CIR nr. 185 af 17/11/1982 - Cirkulære om værdiansættelse af aktiver og passiver i dødsboer m.m. og ved gaveafgiftsberegning samt CIR nr. 45 af 28/03/2000 - Cirkulære om værdiansættelse af aktier og anparter.

⁶² DSKL § 5, stk. 2 - om acontoudlodninger, meddelelse skal gives til skattemyndighed senest 4 uger fra udlodningsdagen.

⁶³ Kapitel 6 er, hvor intet andet er nævnt, udarbejdet med udgangspunkt i CIR nr. 185 af 17/11/1982

⁶⁴ CIR nr. 185 af 17/11/1982

Jf. ligningsvejledningen 2009-1, S.F.2.3.3, vil en kurs, der er opgjort efter ovenstående regler ligeledes danne grundlag for aktiernes værdiansættelse, når aktierne overdrages. Til brug for beregningen af formueskattekursen anvendes de af SKAT beregnede kapitaliseringsfaktorer, der er gældende fra 1. januar, nedenstående kapitaliseringsfaktorer er gældende pr. 1. januar 2008:

Indtjeningsevne	8,5
Modificeret regel	4,25
Udbytte	75
Indre værdi	80 pct.

Figur 14: Kapitaliseringsfaktorer, pr. 1. januar 2008

Kilde: SKM2007-926.SKAT

Beregningen af formueskattekursen følger den i LVL 1997 beskrevne metode og består af følgende komponenter, når der er tale om hovedaktionærselskaber⁶⁵:

Indtjeningsevne: Her anvendes et gennemsnit af selskabets seneste tre års skattepligtige indkomst, fratrukket den beregnede skat heraf. På grundlag af disse resultatet beregnes indtjeningsevnen for de respektive år, og gennemsnittet heraf beregnes. Det herved beregnede gennemsnit kapitaliseres med 8,5.

Aktiernes indre værdi: Aktiernes indre værdi udgør selskabets samlede formue, set i forhold til aktiekapitalen. Selskabets formue, er i denne sammenhæng, et udtryk for den skattemæssige egenkapital, der opgøres med udgangspunkt i selskabets regnskabsmæssige egenkapital, der reguleres med de forskelle, der er på regnskabs- og skattemæssige værdier.

Formueskattekursen: Formueskattekursen beregnes om *indtjeningsevne + indre værdi*. I dette tilfælde, hvor der er tale om et hovedaktionær selskab, udgør formueskattekursen (*halvdelskursen*) 50% af den beregnede kurs. Værdien er således aktiekapitalen * den beregnede *halvdelskurs*.

Modificeret kurs: Hvis værdien beregnet efter ovenstående overstiger den skattemæssige egenkapital, og såfremt indtjeningsevnen overstiger 10, foretages kursberegningen efter den modificerede metode.

Ved den modificerede metode kapitaliseres de første 10% af indtjeningsevnen med 8,5 og de resterende med 4,25. Hvis værdien efter anvendelse af den modificerede regel er lavere end den skattemæssige egenkapital, anvendes den skattemæssige egenkapital.

⁶⁵ Told & Skat, Kursliste 1997, for danske aktieselskaber og anpartsselskaber samt grønlandske selskaber.

6.1.4 Andre aktiver

I det følgende er nævnt nogle af de andre aktiver, der kan tænkes, at indgår i den respektive boopgørelse. Listen er ikke udtømmende.

- Indeståender på bankkonti samt kontanter: Værdiansættes til pålydende værdi, på opgørelsesdagen.
- Indbo og andre værdigenstande: I forbindelse med værdiansættelse af indbo er det vigtigt at holde sig for øje, at der ikke er tale om en genanskaffelsesværdi; men den værdi indboet ville indbringe, hvis det blev handlet til tredjemand. Værdiansættelsen heraf kan enten bero på en konkret vurdering foretaget af fx en marskandiser, ved særlige værdigenstande, anvendes en fagkyndig vurderingsmand. Alternativt kan arvingerne aftale en værdi, der således efterfølgende skal godkendes af skifteretten.

6.2 Passiver

I boopgørelsen, kan afdødes gældsforpligtelser og øvrige byrder fradrages før beregning af boafgift.

Værdiansættelse af passiver giver normalt ikke samme udfordringer, som værdiansættelse af aktiver kan gøre - idet, der oftest ikke er tvivl om en gældsposts pålydende værdi.

Foruden de ”almindelige” gældsposter, herunder prioritetsgæld samt anden bankgæld, kan der i boopgørelsen fradrages omkostninger til begravelse, køb af gravsted samt vedligeholdelse heraf. Fradraget udgør normalt de faktiske omkostninger hertil. Øvrige omkostninger, der kan fradrages, er bl.a. retsafgift samt omkostninger til boets behandling.

6.2.1 Passivposter⁶⁶:

Når et aktiv udlægges til en arving med succession, overtager modtageren en latent skattebyrde, idet udlægsmodtageren anses for at have overtaget aktivet på det tidspunkt, til den værdi og under de omstændigheder som disse blev erhvervet under af den afdøde. Denne latente skattebyrde udløses først på det tidspunkt, hvor aktivet afhændes af udlægsmodtageren.

Denne latente skattebyrde gives der en kompensation for gennem fradraget af en passivpost. En passivpost beregnes på grundlag af den laveste skattepligtige fortjeneste, der ville være fremkommet, hvis boet havde solgt aktivet på skæringsdagen i boopgørelsen (BAL § 13 a, stk. 2).

⁶⁶ Beskatning ved død samt boafgift, kapital 38 - afsnit 4.6.2.

Passivposten udgør 30% af den beregnede fortjeneste - ville fortjeneste have været aktieindkomst, udgør passivposten 22% af den beregnede fortjeneste. Den beregnede passivpost fratrækkes i boet, både ved opgørelse af boet samlede størrelse og ved arveudlæg af de enkelte aktiver. Dvs. passivposten fradrages også i beregningen af boafgiften. Den arving, der har modtaget et aktiv med en tilhørende passivpost, anses for at have modtaget aktivet til nettoværdien, altså fratrukket passivposten - både, for så vidt angår boafgiften; men også i den indbyrdes fordeling mellem arvingerne. Der er således indregnet et beløb til delvis dækning af den latente skattebyrde.

Det er ikke et krav, at der beregnes en passivpost til et givent aktiv - passivposten kan undlades eller nedsættes, hvis arvinger og efterlevende ægtefælle er enige herom, jf. BAL § 13 a, stk. 6.

6.3 Delkonklusion

I et dødsbo skal aktiver og passiver værdiansættes til deres handelsværdier på opgørelsesdagen, eller hvis et aktiv er udloddet da på udlodningsdagen. Hvis SKAT vurderer, at værdiansættelsen ikke er svarende til handelsværdien, kan værdiansættelsen ændres.

Børsnoterede aktiver og obligationer, værdiansættes til den noterede kurs på opgørelsesdage. Ejendomme værdiansættes, enten til handelsværdien (vurdering) eller på grundlag af den seneste offentlige ejendomsvurdering, med en eventuel korrektion på +/- 15%.

Idet mange unoterede aktier ikke har været handlet, er det ofte ikke muligt at fastsætte værdien heraf. Til brug for værdiansættelsen af unoterede aktier tages værdiansættelsescirkulæret i anvendelse. Værdiansættelsen skal til brug for boopgørelsen foretages på grundlag af formueskattekursen. Denne kurs beregnes ud fra selskabets seneste årsregnskab, hvor der foretages en kapitalisering af indtjeningsevnen.

Passiver i boopgørelsen er lettere at værdiansætte, idet der sjældent er tvivl om en gældsposts værdi. Andre omkostninger, herunder retsafgift etc., kan ligeledes fradrages i boopgørelse, og disse værdiansættes til den faktiske omkostning.

7 Generationsskifte ved hovedaktionærens død

I nærværende afsnit vil der blive gennemgået praktiske eksempler på generationsskifte ved hovedaktionærens død. Der tages udgangspunkt i den tidligere omtalte casevirksomhed og modelfamilie, jf. hhv. afsnit 3.1 og afsnit 3.2.

I forbindelse med et dødsbo er der flere faser, der rent skifteretligt skal gennemgås - i nærværende eksempel, vil alle disse faser ikke blive gennemgået. De indledende handlinger, såsom proklama, åbningsstatus etc., forudsættes at være færdiggjort - der, hvor eksemplet starter, er således ved udarbejdelse af boopgørelsen. Ligeledes vil der i et dødsbo ofte være indtægter og omkostninger fra åbningsstatus til udarbejdelse af boopgørelse, men disse er i dette tilfælde ikke medtaget. Dette for at holde fokus på effekten af, at der ikke er udarbejdet testamente kontra, at et sådan udarbejdes.

Som tidligere nævnt skal aktiver og passiver i dødsboet værdiansættes til deres handelsværdier. Hvis disse ikke er kendte, fx ved unoterede aktier, der ikke har været handlet, så sker værdiansættelsen på grundlag af cirkulærer og vejledninger.

7.1.1 Værdiansættelse af selskabet/ de unoterede aktier

Til brug for opgørelsen af den samlede formue, skal selskabet værdiansættes, i Bilag 4 - Bilag 9, er denne værdiansættelse foretaget. Denne beregnede værdi af selskabet, på grundlag af formueskattekursen er den værdi, der vil blive anvendt til den praktiske illustration, i de kommende afsnit. Som det fremgår af Bilag 4, medfører værdiansættelsen af selskabet til formueskattekursen, at selskabet skal værdiansættes til den skattemæssige egenkapital pr. 31/12 2008, med tkr. 4.266.

7.1.2 Værdiansættelse af øvrige aktiver og passiver i boet.

Øvrige værdiansættelser til brug for boopgørelsen er illustreret i Figur 15. Ejendommen er, i overensstemmelse med værdiansættelsescirkulæret af 17/11/1982, medtaget til den seneste offentlige ejendoms-vurdering - 15%. Bankindestående og -gæld er medtaget til pålydende værdi på opgørelsesdagen. Aktier er medtaget til deres respektive kurser pr. opgørelsesdagen - de afholdte omkostninger til begravelse, skifte etc. er medtaget med de faktiske udgifter hertil - dog i dette tilfælde sat til en værdi, der medfører at formuen bliver et ”rundt tal”.

Omkostninger på kr. 6.586 er ikke realistisk for et bo på denne størrelse - alene omkostninger til skifterettens behandling vil i dette tilfælde udgøre kr. 9.000, jf. retsafgiftslovens § 35b, stk. 5 og § 36c. Selve størrelsen af de faktiske omkostninger er i dette praktiske eksempel ikke væsentligt.

7.2 Eksempel - ikke planlagt generationsskifte

I det kommende afsnit vil et praktisk eksempel på et ikke planlagt generationsskifte blive illustreret. Forudsætningerne for det udarbejdede eksempel er, at faderen gerne ville have foretaget et generationsskifte i levende live, men ikke nåede at få effektueret ideen, før han afgik ved døden uden at have efterladt sig testamente.

7.2.1 Ægtefællernes formueforhold, boslod og arv:

	A	B	
Ejendom:	2.950.000	2.950.000	5.900.000
Bankindeståender:	324.362	22.844	347.206
Bil:	230.000	66.000	296.000
Kursværdi af aktier:	262.086	0	262.086
Selskabet:	4.266.000	0	4.266.000
Aktiver, i alt	8.032.448	3.038.844	11.071.292
Gæld til pengeinstitutter	297.618	215.088	512.706
Omk. lfm. Skifte etc.			6.586
Samlet formue			10.552.000

Figur 15: Ægtefællernes formueforhold.

Kilde: Egen tilvirkning

På grundlag af den beregnede samlede formue foretages der i Bilag 10 en fordeling af arven til ægtefælle og livsarvinger samt en beregning af boafgiften - i første omgang er beregningen udført uden, at der er taget højde for evt. passivposter eller beskatning, i boet, af udlagte aktiver.

Der er i opgørelsen medtaget bundfradrag med kr. 264.100⁶⁷, der er den regulerede sats for 2009 - derudover er der beregnet boafgift med kr. 356.085, idet der er tale om nærtbeslægtede, er boafgiften 15%⁶⁸. Det medfører således, at arven til livsarvingerne bliver kr. 1.140.958 til hver, mens arven til den efterlevende ægtefælle udgør kr. 2.638.000.

7.2.2 Sønnens udlodning - succession eller beskatning i boet - konsekvens for boet

I det følgende vil blive skitseret, hvilket betydning det har for boet, om der foretages succession, med eller uden passivpost, eller om der vælges beskatning i boet.

⁶⁷ BAL § 6, stk. 1

⁶⁸ BAL § 1, stk. 1

Til brug for opgørelserne, er foretaget en beregning af dels den tilhørende passivpost, og dels en beregning af skattebyrden for boet, hvis dette alternativ vælges. Beregningen af ejertidsnedslaget følger ABL § 47, stk. 3 og udgør i dette tilfælde de maksimale 25%, idet selskabet har været ejet siden 1972 (37 år)

Værdi af selskabet på udlodningsdagen	4.266.000
Anskaffelsessum, 1972	<u>500.000</u>
<i>Beregningsgrundlag</i>	<i>3.766.000</i>
Ejertidsnedslag, 25% heraf	<u>-941.500</u>
<i>Beregningsgrundlag</i>	<i>2.824.500</i>
Passivpost, 22% heraf	<u>-621.390</u>
Værdi til udlodning:	
Værdi af selskabet	4.266.000
Beregnet passivpost	<u>-621.390</u>
Værdi til udlodning	<u><u>3.644.610</u></u>

Figur 16: Beregning af passivposten
Kilde: Egen tilvirkning

Udgangspunktet for beregningen af passivposten i Figur 16 er den værdi, aktivet er medtaget til, i boopgørelsen, i dette tilfælde er der foretaget en værdiansættelse af selskabet til kr. 4.266.000, herfra skal fratrækkes aktivets anskaffelsessum, idet passivposten beregnes på grundlag af den lavest muligt skattepligtige fortjeneste, hvilket i dette tilfælde indebærer, at der også skal indregnes et ejertidsnedslag. Udlodningens værdi er således selskabets værdi fratrukket passivposten, her kr. 3.644.610. Den skattemæssige konsekvens af, at beskatningen skal foretages i boet er beregnet, nedenfor, i Figur 17.

Ejertidsnedslag (2009-1972 = 37)	25%
Selskabets værdi, på opgørelsestidspunktet	4.266.000
Anskaffelsessum	<u>500.000</u>
<i>Beregningsgrundlag</i>	<i>3.766.000</i>
Ejertidsnedslag, 25% heraf	<u>-941.500</u>
	2.824.500
28% af 48.300	13.524
43% af 106.100-48.300	24.854
45% af 2.776.200-106.100	<u>1.201.545</u>
Beskatning	1.239.923

Figur 17: Beregning af skattebyrden, ved valg af beskatning i boet.
Kilde: Egen tilvirkning

Selve beregningen af gevinst til beskatning, følger som i eksemplet med passivposten, ABL § 47, stk. 3. Normalt vil boets indkomst blive beskattet med 50%; men idet dette er en højere beskatning af aktieindkomst, end i levende live, følger det af DSKL § 16, stk. 1, at den del af boet aktieindkomst der overstiger bundgrænsen, jf. PSL § 8a, stk. 1 og 2, kr. 48.300 (2009) beskattes med hhv. 43% og 45%, i lighed

med den beskatning, der ville være foretaget i levende live. Der er i beregningen valgt at se bort fra bundfradraget på aktieindkomst, ligesom der ikke er medtaget en overgangssaldo.

I Figur 19, er skitseret, hvordan opgørelsen af arv vil se ud, hvis det vælges at indregne en passivpost ved udlodningen af selskabet til sønnen og hvis der vælges beskatning af avancen på de unoterede aktier i boet. Der er i nettoformuen, hvor der er valgt beskatning af avancen i boet, fratrukket den beregnede skat. Formuen til fordeling kan opgøres som følger:

Nettoformue, før beskatning	10.552.000
Beskatning af avance	1.239.923
Formue, efter beskatning	9.312.077

Figur 18: Boets formue, efter beskatning af aktieindkomst.
Kilde: Egen tilvirkning

I Figur 19 fremgår det, at medtagelsen af en passivpost medfører, at arven til livsarvingerne falder fra tkr. 1.141 til tkr. 1.009, som det også er tilfældet ved valg af beskatning i boet. For boet er konsekvensen, af at indregne en passivpost, at boafgiften falder fra tkr. 356 til tkr. 309, som også er den beregnede boafgift, ved valgt af beskatning i boet. Der er i nettoformuen, i eksemplet, hvor der sker beskatning i boet, indregnet den beregnede skattebyrde ved valget af beskatning i boet, med tkr. 1.240.

	Excl. Passivpost	Incl. Passivpost	Beskatning i boet
Formue, netto	10.552.000	10.552.000	9.312.077
Boslod	5.276.000	5.276.000	4.656.039
Arv til fordeling	5.276.000	5.276.000	4.656.039
	10.552.000	10.552.000	9.312.077
Arv	5.276.000	5.276.000	4.656.039
- passivpost	0	-621.390	0
Arv til fordeling	5.276.000	4.654.610	4.656.039
Arv ægtefælle	2.638.000	2.327.305	2.328.019
Arv til livsarvinger	2.638.000	2.327.305	2.328.019
	5.276.000	4.654.610	4.656.039
Arv til livsarvinger	2.638.000	2.327.305	2.328.019
- bundfradrag	-264.100	-264.100	-264.100
Afgiftspligtig arvebeholdning	2.373.900	2.063.205	2.063.919
- boafgift, heraf	-356.085	-309.481	-309.588
	2.017.815	1.753.724	1.754.331
Arv efter boafgift	2.281.915	2.017.824	2.018.431
Arv til søn	1.140.958	1.008.912	1.009.216
Arv til datter	1.140.958	1.008.912	1.009.216
	2.281.915	2.017.824	2.018.431

Figur 19: Sammenligning af fordelingen af arv og boafgift, ved forskellige scenarier, intet testamente.
Kilde: Egen tilvirkning

Umiddelbart kan det synes påfaldende, at forskellen på arv til udbetaling til livsarvinger, efter indeholdelse af boafgift, i de beregningen incl. og excl. passivpost ikke er større (forskellen er kr. 264.091). Årsagen til, at forskellen ikke udgør den indregnede passivpost er, at halvdelen af denne påvirker den efterlevende ægtefælles andel. Forskellen på kr. 264.091, kan illustreres som følger:

Passivpost	621.390
Fordelt:	
Efterlevende ægtefælle	310.695
Livsarvinger	310.695
	<u>621.390</u>
Livsarvingers andel	310.695
- korrektion af boafgiften	<u>-46.604</u>
Arv til livsarvinger reduceres med	264.091

Figur 20: Beregning af forskelsværdi på arv til livsarvinger, ved indregning af passivpost.

Kilde: Egen tilvirkning

7.2.3 Udlodning af aktiver

Som nævnt i afsnit 5.5.1 må dødsboet ikke være skattefritaget, hvis der skal kunne ske succession. Grænserne for skattefritagelse er overskredet og boet er derfor skattepligtigt, hvorfor denne betingelse for succession er opfyldt. Øvrige hovedbetingelser for succession som er nævnt i afsnit 5.5.1 er ligeledes opfyldt.

Det bliver i boet besluttet, at sønnen skal have selskabet, datteren skal alene have kontanter. Den efterlevende ægtefælle skal have udlagt de resterende aktiver.

I sønnens tilfælde, hvor arven er væsentligt mindre end værdien af det aktiv denne udtager, og hvor der skal foretages et arvingskøb, er der fortsat tale om en udlodning, hvorfor denne betingelse for succession også er opfyldt. Nedenstående, Figur 21, viser fordelingen af arv til hhv. ægtefælle og livsarvinger.

Figuren illustrerer med alt tydelighed, at det kan blive en dyr affære for sønnen at overtage selskabet, når der ikke er skrevet testamente.

I det scenario, hvor der ikke indregnes en passivpost, altså den version, der stiller den efterlevende ægtefælle og datteren bedst, får sønnen et finansierings behov, på tkr. 3.125. Når der indregnes en passivpost, medfører dette, at sønnens finansieringsbehov falder til tkr. 2.636 - vælges der beskatning i boet, vil sønnens finansieringsbehov være kr. 3.357.

	Excl. Passivpost	Incl. Passivpost	Beskatning i boet
Datterens arv udgør	1.140.958	1.008.912	1.009.216
<i>Datteren udtager:</i>			
Kontanter	1.140.958	1.008.912	1.009.216
	1.140.958	1.008.912	1.009.216
Ægtefællens boslod + arv udgør	7.914.000	7.603.305	6.984.058
<i>Ægtefællen udtager:</i>			
Ejendom	5.900.000	5.900.000	5.900.000
Bankindeståender	347.206	347.206	347.206
Bil	230.000	230.000	230.000
Bil	66.000	66.000	66.000
Aktier	262.086	262.086	262.086
Egen gæld til pengeinstitut	-215.088	-215.088	-215.088
Kontanter	1.323.796	1.013.101	393.854
	7.914.000	7.603.305	6.984.058
Sønnens arv udgør	1.140.958	1.008.912	1.009.216
<i>Sønnen udtager:</i>			
Selskabets værdi	4.266.000	3.644.610	4.266.000
Arvingskøb	3.125.043	2.635.698	3.256.784
Kontantbehov:			
Kontant behov til arv	2.464.754	2.022.013	1.403.070
Kontant behov til skat	0	0	1.239.923
Kontant behov til boafgift	356.085	309.481	309.588
Kontant behov til indfrielse af gæld	297.618	297.618	297.618
Kontant behov til omk.	6.586	6.586	6.586
	3.125.043	2.635.698	3.256.784

Figur 21: Konsekvenser for arv og boafgift, konsekvenser for boet, ved forskellige scenarier, intet testamente.

Kilde: Egen tilvirkning

Et finansieringsbehov, i denne størrelsesorden, er ikke gratis. Under forudsætning af, at banken er villig til at finansierer købet, naturligvis mod en passende sikkerhed i selskabet - vil sønnens formue og likviditet og blive belastet betydeligt af en gæld i denne størrelse. Det skal også bemærkes, at afdragene på et eventuelt lån, skal betales af beskattede midler, ligesom der alene er fradrag for renteomkostningerne med 33%.

Det er dog ikke kun sønnen, der påvirkes i de forskellige scenarier - i eksemplet, hvor der indregnes en passivpost, betyder det for den efterlevende ægtefælle, at dennes andel bliver tkr. 311 mindre og datterens andel bliver tilsvarende kr. 132 mindre. Scenariet, hvor der vælges beskatning i boet har den effekt, at den efterlevende ægtefælle modtager tkr. 930 mindre end det scenario, der stiller hende bedst. Datteren stilles også ringere, dog er effekten ikke nær så iøjnefaldende idet hendes andel af arven, ved valg af beskatning i boet udgør tkr. 1.009, mod kr. 1.141, altså tkr. 132 mindre end det scenario, der stiller hende bedst økonomisk.

7.2.4 Sønnens udlodning - succession eller beskatning i boet - konsekvens for sønnen

Ikke alene vil det have en stor konsekvens for boet og de øvrige tvangsarvinger, om der vælges at foretage succession med, eller uden passivpost eller om der vælges beskatning i boet. Disse valg får også konsekvens for sønnen. Dette er tidligere illustreret gennem en beregning af det finansieringsbehov, der vil opstå for sønnen i forbindelse med overtagelse af virksomheden efter faderens død.

Det valg der træffes vedrørende indregning af passivpost eller beskatning i boet, får ligeledes en konsekvens for sønnen, når, eller hvis, denne på et tidspunkt vil sælge selskabet. Denne konsekvens er illustreret i Bilag 11. Der er lagt til grund, at selskabet sælges på mio. kr. 10, og at der er en beskatning på 45% af avancen.

Som det er illustreret i Bilag 11 er der stor forskel på den kontante gevinst, ved et efterfølgende salg af selskabet, afhængigt af om der er medregnet en passivpost, eller om der er sket beskatning i boet. I tilfældet, hvor der ikke er indregnet en passivpost, udgør den beregnede kontante gevinst tkr. 3.725, er der indregnet en passivpost udgør den kontante gevinst tkr. 3.499. Er der derimod sket beskatning i boet, udgør den kontante gevinst tkr. 4.163. Altså en forskel fra den laveste kontante gevinst til den højeste på tkr. 664.

Betalinger er den beregnede skat samt den kontante anskaffelsessum, i forbindelse med arvingekøbet i dødsboet. Som det ligeledes fremgår, er der stor forskel på den pris, som sønnen rent faktisk har betalt for selskabet - her er tænkes på det kontante vederlag, eller finansierings behovet, og det faktuelle arvelod er derfor fratrukket.

Det skal også tages med i betragtningen, at den relativt store "købspris" medfører nogle ikke ubetydelige renteomkostninger, hvis dette skal finansieres. Det er altså ikke nødvendigvis "en god forretning" at overtage selskabet for derefter at sælge det; men hvis selskabet skal sælges, er det langt den bedste løsning, at der er sket beskatning i boet. Dette er naturligvis påvirket af størrelsen på de finansieringsomkostninger, sønnen skal betale i forbindelse med finansieringen af købet.

7.2.5 Den nye arvelov >< den gamle arvelov

For at undersøge, om den nye arvelov har haft en effekt på ovenstående scenario, er eksemplet genberegnet med de arvebrøker, der var gældende i den gamle arvelov. Derudover er der ikke foretaget korrektioner, idet øvrige elementer enten ikke reguleres af arvelovens bestemmelser, eller er uændrede fra den gamle arvelov til den nye.

I Bilag 12, er vedlagt opgørelse af arvefordelingen i henhold til arvebrøker i den gamle arvelov, øvrige forudsætninger er de samme som det var tilfælde i afsnit 7.2. Heraf fremgår det med stor tydelighed, at den efterlevende ægtefælle er blevet væsentligt bedre stillet, også, når der ikke er skrevet testamente til den efterlevende ægtefælles fordel.

Nedenstående gennemgang af forskellene mellem den gamle og den nye arvelov, er foretaget ud fra det scenario, at sønnen succederer i selskabet; men at der ikke indregnes en passivpost. Effekten er den samme på de øvrige scenarier; men naturligvis med andre beløb.

Den efterlevende ægtefælles arvelod ville efter den gamle arvelod, have været tkr. 1.759, efter den nye er arvelodden tkr. 2.638 - dette er en direkte konsekvens af de ændrede arvebrøker, hvor ægtefællen jf. den gamle arvelov, modtog 1/3 af arvemassen, i den nye er denne hævet til 1/2. Ændringen har naturligvis en økonomisk konsekvens for livsarvingerne, hvis arvelod tilsvarende er blevet mindre qua de nye arvebrøker.

Særligt for sønnen, der skal overtage virksomheden, er konsekvenserne til at *"tage og føle på"* idet dennes finansieringsbehov i forbindelse med arvingskøbet jf. den gamle arvelov var tkr. 2.751, Jf. Bilag 13 og efter den nye arvelov udgør finansieringsbehovet tkr. 3.125.

Det har således også en effekt, på den kontante gevinst sønnen vil få, hvis selskabet sælges- efter den gamle arvelov ville et salg medføre en kontantgevinst på tkr. 4.099, jf. Bilag 14, efter anvendelse af de gamle arvebrøker og tkr. 3.725, efter anvendelse af de nye regler. Altså et kontant "tab" på kr. 501.854. Dette gør sig ligeledes gældende for de øvrige scenarier, om end "tabene" her er mindre.

7.3 Eksempel, planlagt generationsskifte - ved død, særeje og testamente for dette.

I det kommende afsnit, vil et praktisk eksempel på et planlagt generationsskifte, ved død, blive illustreret. Der tages udgangspunkt i den tidligere omtalte modelfamilie og dennes virksomhed. I forbindelse med drøftelser i familien om generationsskifte, er der blevet oprettet et særeje, der omfatter selskabet, dette er testet til sønnen.

7.3.1 Ægtefællernes formueforhold, boslod og arv

Formuen og værdien af selskabet, er samme som i foregående eksempel, forskellen er, at værdien af selskabet ikke medtages i beregning af nettoformuen. Nedenfor, i Figur 22, er illustreret den samlede nettoformue efter, at selskabet er blevet særeje.

	A	B	
Ejendom:	2.950.000	2.950.000	5.900.000
Bankindeståender:	324.362	22.844	347.206
Bil:	230.000	66.000	296.000
Kursværdi af aktier:	262.086	0	262.086
Aktiver, i alt	3.766.448	3.038.844	6.805.292
Gæld til pengeinstitutter	297.618	215.088	512.706
Omk. lfm. Skifte etc.			6.586
Samlet formue			6.286.000
Særeje, selskab	4.266.000	0	4.266.000

Figur 22: Opgørelse af nettoformue, når selskabet var afdødes fuldstændige særeje.

Kilde: Egen tilvirkning

Selskabet er som nævnt gjort til afdødes fuldstændige særeje - dette medfører, at selskabet ikke indgår i den fællesformue - og at afdøde frit kan testere over selskabet. i dette tilfælde til sønnen. Ægtefælle og øvrige livsarvinger har dog fortsat krav på tvangsarven.

Den nye arvelov giver ligeledes mulighed for, at begrænse tvangsarven til livsarvinger til 1.050.000 (2009) - dette kunne også være en del af afdødes testamente, om end det ikke bliver relevant i dette eksempel, idet formue ikke er stor nok.

På grundlag af ovenstående opgørelse af dels den samlede formue, og dels særejet, kan fordelingen af arven foretages. Principielt er der tale om to separate dødsboer, efter afdøde - og disse behandles normalt hver for sig. I dette eksempel er fordelingen af arven dog foretaget samlet. Det bemærkes, at bundfradraget anvendes i dødsboet, mens der ikke medtages et bundfradrag i særboet, idet hele fradraget er anvendt i fællesboet.

Som det fremgår af Bilag 16 er særligt den efterlevende ægtefælle blevet påvirket af, at selskabet er gjort til fuldstændigt særeje. Før var fælles formuen på tkr. 10.552, denne er nu reduceret med værdien af selskabet, og den efterlevendes boslod reduceres tilsvarende - effekten er, at bosloddet nu udgør tkr. 3.143, mod tidligere tkr. 5.276, altså en effekt på tkr. 2.133, svarende til 50% af selskabets værdi. Ligeledes er den efterlevende ægtefælle og livsarvingernes tvangsarv faldet.

7.3.2 Sønnens udlodning - succession eller beskatning i boet - konsekvens for boet

Nedenstående, Figur 23, illustrerer, hvordan opgørelsen af arven vil se ud, hvis der vælges at indregne en passivpost i forbindelse med udlodning af selskabet til sønnen - og hvis der vælges at beskatning af avancen på selskabet i særboet. Jf. Bilag 15 for fordeling af arv og boafgift for livsarvingerne, når sær-ejet er testeret til sønnen.

	Excl. Passivpost	Incl. Passivpost	Beskatning i boet
Formue, netto	6.286.000	6.286.000	6.286.000
Boslod	3.143.000	3.143.000	3.143.000
Arv til fordeling	3.143.000	3.143.000	3.143.000
	<u>6.286.000</u>	<u>6.286.000</u>	<u>6.286.000</u>
Arv	3.143.000	3.143.000	3.143.000
Arv ægtefælle	1.571.500	1.571.500	1.571.500
Arv til livsarvinger	1.571.500	1.571.500	1.571.500
	<u>3.143.000</u>	<u>3.143.000</u>	<u>3.143.000</u>
Arv til livsarvinger	1.571.500	1.571.500	1.571.500
- bundfradrag	-264.100	-264.100	-264.100
Afgiftspligtig arvebeholdning	1.307.400	1.307.400	1.307.400
- boafgift, heraf	-196.110	-196.110	-196.110
	<u>1.111.290</u>	<u>1.111.290</u>	<u>1.111.290</u>
Særeje	4.266.000	4.266.000	3.026.077
- passivpost	0	-621.390	0
Arvebeholdning	4.266.000	3.644.610	3.026.077
Tvangsarv, 1/4 heraf	1.066.500	911.153	756.519
Friarv, 3/4 heraf	3.199.500	2.733.458	2.269.558
	<u>4.266.000</u>	<u>3.644.610</u>	<u>3.026.077</u>
Tvangsarv til ægtefælle	533.250	455.576	378.260
Tvangsarv til livsarvinger	533.250	455.576	378.260
	<u>1.066.500</u>	<u>911.153</u>	<u>756.519</u>
Testamentarisk arv til sønnen	3.199.500	2.733.458	2.269.558
Tvangsarv til livsarvinger	533.250	455.576	378.260
Afgiftspligtig arvebeholdning	3.732.750	3.189.034	2.647.817
- boafgift, heraf	-559.913	-478.355	-397.173
	<u>3.172.838</u>	<u>2.710.679</u>	<u>2.250.645</u>
Arv efter boafgift	4.548.228	4.086.069	3.626.035
Arv til søn	3.633.901	3.204.754	2.777.579
Arv til datter	914.326	881.315	848.455
	<u>4.548.228</u>	<u>4.086.069</u>	<u>3.626.035</u>

Figur 23: Sammenligning af fordelingen af arv og boafgift, ved forskellige scenarier, når sær-ejet er testeret til sønnen.
Kilde: Egen tilvirkning

Det fremgår af Figur 23, at indregningen af en passivpost medfører at arven til sønnen, fra særboet falder fra tkr. 3.200 til tkr. 2.733. Hvis der vælges beskatning af avancen i boet, udgør sønnens arv falder sønnens arv yderligere, til tkr. 2.270.

For boafgiften medfører det, at denne falder fra tkr. 560 til tkr. 478, for så vidt angår særboet, ved valg af indregning af en passivpost. Boafgiften falder yderligere til tkr. 397, hvis der vælges beskatning i boet. I eksemplet er skattebyrden ved beskatning i boet fratrukket, i nettoformuen, i særboet.

7.3.3 Udlodning af aktiver

Selve arvets fordeling, den økonomiske effekt på arvingskøbet og kontantbehov i boet, ved de forskellige scenarier, er illustreret i nedenstående figur.

	Excl. Passivpost	Incl. Passivpost	Beskatning i boet
Datterens arv udgør	914.326	881.315	848.455
<i>Datteren udtager:</i>			
Kontanter	914.326	881.315	848.455
	914.326	881.315	848.455
Ægtefællens boslod + arv udgør	5.247.750	5.170.076	5.092.760
<i>Ægtefællen udtager:</i>			
Ejendom	5.900.000	5.900.000	5.900.000
Bankindeståender	347.206	347.206	347.206
Bil	230.000	230.000	230.000
Bil	66.000	66.000	66.000
Aktier	262.086	262.086	262.086
Egen gæld til pengeinstitut	-215.088	-215.088	-215.088
Kontanter	-1.342.454	-1.420.128	-1.497.444
	5.247.750	5.170.076	5.092.760
Sønnens arv udgør	3.633.901	3.204.754	2.777.579
<i>Sønnen udtager:</i>			
Selskabets værdi	4.266.000	3.644.610	4.266.000
Arvingskøb	632.099	439.856	1.488.421
Kontantbehov:			
Kontant behov til arv	-428.128	-538.813	-648.989
Kontant behov til skat	0	0	1.239.923
Kontant behov til boafgift	756.023	674.465	593.283
Kontant behov til indfrielse af gæld	297.618	297.618	297.618
Kontant behov til omk.	6.586	6.586	6.586
	632.099	439.856	1.488.421

Figur 24: Konsekvenser for arv - og boafgift, ved forskellige scenarier, når særboet er testet til sønnen..

Kilde: Egen tilvirkning

Figur 24 viser, at sønnens kontantbehov, i forbindelse med overtagelse af selskabet, er væsentligt mindre, når dette var særeje og testeret til denne.

Den økonomiske effekt for den efterlevende ægtefælle, er til at tage at føle på. I forhold til scenariet, hvor der alene foretages en fordeling af arven, uden passivpost eller beskatning i boet har særejet en økonomisk konsekvens på tkr. 2.666 (7.914 - 5.248). Særejet medfører også, at datteren modtager mindre i arv efter faderen. For datteren er konsekvensen tkr. 227. Idet afdøde havde testeret selskabet til sønnen, modtager denne et, væsentligt, større arvelod, her tkr. 2.493 større end i det tidligere scenario. Der er ingen forandringer på boafgiftens størrelse - denne er blot fordelt på de to dødsboer.

Der er fortsat en væsentlig forskel på finansieringsbehovet i de forskellige scenarier. Hvis der ikke er indregnet en passivpost, udgør sønnens kontantbehov tkr. 632, indregnes der en passivpost er finansieringsbehovet tkr. 440 - vælges der beskatning i boet er finansieringsbehovet tkr. 1.488, altså en forskel på kontantbehovet i de tre scenarier på tkr. 856. Ligeledes ser det ud for boet, der i scenariet hvor der vælges beskatning i boet opstår et kontant behov, alene til betaling af skatten på tkr. 1.239.

Det har i dette eksempel mindre effekt for datteren og den efterlevende ægtefælle, om der indregnes passivpost eller om der vælges beskatning i boet, idet selskabet var særeje og testamenteret til sønnen behandles dette separat, hvorfor ændringer i forudsætninger påvirker alene særboet og dermed primært sønnen.

7.3.4 Sønnens udlodning - succession eller beskatning i boer - konsekvens for sønnen

I Bilag 17 er sønnens finansieringsbehov samt kontante gevinst, ved et salg af selskabet illustreret. Forudsætningerne for salget samt beskatning af avancen er de samme som blev benyttet i 7.2.4.

Som det fremgår af Bilag 17 er der ikke så store forskelle på den kontante gevinst ved salg af selskabet, som det var tilfældet da dette ikke var afdødes særeje og testamenteret til sønnen.

I arveloddet er medtaget tkr. 688 som er sønnens arv fra fællesboet - denne er tillagt i alle tre scenarier. Den kontante gevinst er i dette tilfælde størst ved udlodning uden passivpost, årsagen hertil er, at der beregnes ejertidsnedslag i forhold til afståelsessummen og ikke som i scenariet, hvor der er indregnet en passivpost, af værdien på udlodningsdagen.

Den faktiske pris ved overtagelse af selskabet er, i scenarierne med skattemæssig succession, med og uden passivpost, ikke meget større end arveloddet, hvorfor finansieringsbehovet er begrænset - og renterne til et evt. lån er ikke væsentlige set i forhold til den relativt store kontante gevinst, som sønnen kan opnå ved salg af selskabet.

I tilfældet med beskatning i boet, er der et større finansieringsbehov (tkr. 1.488), finansieringsbehovet er dog ikke større, end at dette kan forsvares, når den kontante gevinst tages i betragtning.

7.3.5 Den nye arvelov >< den gamle arvelov

Den nye arvelovs effekt på ovenstående scenario er vedlagt denne opgave, jf. Bilag 18- Bilag 21. Der er i genberegningen anvendt de nye arvebrøker, derudover er der ikke foretaget nogen form for korrektioner. Beregningen udviser, i lighed med i afsnit 7.2.5, at ægtefællen er bedre stillet ved den nye arvelov end ved den gamle og vice versa for livsarvingerne.

7.4 Eksempel - ægtefælles arvelod begrænses mest muligt

I nærværende afsnit, vil et scenario, hvor sønnens andel af den legale arv maksimeres på bekostning af ægtefællen illustreres. Udgangspunktet er således fortsat, at selskabet er faderens særeje, formueforholdene er således enslydende med de afsnit i 7.3 anvendte. I dette scenario, er der foruden testamente over særejet også udarbejdet testamente over den legale arv, hvor hele friarven går til sønnen.

7.4.1 Ægtefællernes formueforhold, boslod og arv

Der er ikke ændret på ægtefællernes formueforhold, eller boslod for efterlevende ægtefælle, der henvises til opgørelsen her af i afsnit 7.3.1.

7.4.2 Sønnens udlodning - succession eller beskatning i boet - konsekvens for boet

I nedenstående Figur 25, er foretaget en beregning af fordelingen af arv og boafgift ved de mulige scenarier. Ægtefælle og datter er begrænset til tvangsarven og hele friarven samt særejet er testeret til sønnen. I forbindelse med beregning af boafgift, er bundfradraget anvendt på tvangsarven i fællesboet ved en ligelig fordeling mellem livsarvingerne. Fordelingen af boafgift er foretaget forholdsmæssigt, således er boafgiften udredt af livsarvingerne. Det er også muligt, i testamente at beslutte, at boafgiften skal udredes af boet, dette ville medføre, at boafgiften blev beregnet inden fordelingen, hvorfor datteren ville modtage en væsentlig mindre arv, end når boafgiften udredes af livsarvingerne.

Når denne løsning er valgt, er det således for, at få et så realistisk udgangspunkt som muligt, formålet med testamenterne er ikke at begrænse udbetalingerne af arv til datteren, men at sørge for, at sønnen får mulighed for at overtage selskabet, jf. Bilag 22 for fordeling af boafgift og arveandel for livsarvingerne.

	Excl. Passivpost	Incl. Passivpost	Beskatning i boet
Formue, netto	6.286.000	6.286.000	6.286.000
Boslod	3.143.000	3.143.000	3.143.000
Arv til fordeling	3.143.000	3.143.000	3.143.000
	<u>6.286.000</u>	<u>6.286.000</u>	<u>6.286.000</u>
Arv	3.143.000	3.143.000	3.143.000
Arv ægtefælle	392.875	392.875	392.875
Arv til livsarvinger	392.875	392.875	392.875
Friarv, til søn	2.357.250	2.357.250	2.357.250
	<u>3.143.000</u>	<u>3.143.000</u>	<u>3.143.000</u>
Arv til livsarvinger	2.750.125	2.750.125	2.750.125
- bundfradrag	-264.100	-264.100	-264.100
Afgiftspligtig arvebeholdning	2.486.025	2.486.025	2.486.025
- boafgift, heraf	-372.904	-372.904	-372.904
	<u>2.113.121</u>	<u>2.113.121</u>	<u>2.113.121</u>
Særeje	4.266.000	4.266.000	3.027.877
- passivpost	0	-621.390	0
Arvebeholdning	4.266.000	3.644.610	3.027.877
Tvangsarv, 1/4 heraf	1.066.500	911.153	756.969
Friarv, 3/4 heraf	3.199.500	2.733.458	2.270.908
	<u>4.266.000</u>	<u>3.644.610</u>	<u>3.027.877</u>
Tvangsarv til ægtefælle	533.250	455.576	378.485
Tvangsarv til livsarvinger	533.250	455.576	378.485
	<u>1.066.500</u>	<u>911.153</u>	<u>756.969</u>
Testamentarisk arv til sønnen	3.199.500	2.733.458	2.270.908
Tvangsarv til livsarvinger	533.250	455.576	378.485
Afgiftspligtig arvebeholdning	3.732.750	3.189.034	2.649.392
- boafgift, heraf	-559.913	-478.355	-397.409
	<u>3.172.838</u>	<u>2.710.679</u>	<u>2.251.984</u>
Arv efter boafgift	5.550.059	5.087.900	4.629.205
Arv til søn	5.136.648	4.707.501	4.281.569
Arv til datter	413.411	380.399	347.635
	<u>5.550.059</u>	<u>5.087.900</u>	<u>4.629.205</u>

Figur 25: Sammenligning af fordelingen af arv og boafgift, ved forskellige scenarier.

Kilde: Egen tilvirkning

I forhold til de øvrige foretagne beregninger af fordeling af arv og boafgift, er der ikke den store forskel på effekten ved de forskellige scenarier. Det er fortsat ved valg af beskatning i boet, at der udløses den mindste boafgift og det mindste arvealod til hhv. ægtefælle og livsarvinger.

Det fremgår med alt tydelighed, at der er store muligheder for at begrænse den efterlevende ægtefælles arveandel - dette er naturligvis en beslutning, der skal træffes, idet den efterlevende ægtefælle også skal have en realistisk mulighed for at klare fremtiden.

7.4.3 Udlodning af aktiver

I Figur 26 er der foretaget en beregning af fordelingen af arven, ved de forskellige scenarier. Det fremgår, at kontantbehovet i de to dødsboer sammenlagt er væsentligt større, når der er valgt beskatning i boet. Dette er ikke anderledes, end i de tidligere beregninger.

	Excl. Passivpost	Incl. Passivpost	Beskatning i boet
Datterens arv udgør	413.411	380.399	347.635
<i>Datteren udtager:</i>			
Kontanter	413.411	380.399	347.635
	413.411	380.399	347.635
Ægtefællens boslod + arv udgør	4.069.125	3.991.451	3.914.360
<i>Ægtefællen udtager:</i>			
Ejendom	5.900.000	5.900.000	5.900.000
Bankindeståender	347.206	347.206	347.206
Bil	230.000	230.000	230.000
Bil	66.000	66.000	66.000
Aktier	262.086	262.086	262.086
Egen gæld til pengeinstitut	-215.088	-215.088	-215.088
Kontanter	-2.521.079	-2.598.753	-2.675.844
	4.069.125	3.991.451	3.914.360
Sønnens arv udgør	5.136.648	4.707.501	4.281.569
<i>Sønnen udtager:</i>			
Selskabets værdi	4.266.000	3.644.610	4.266.000
Arvingskøb	-870.648	-1.062.891	-15.569
Kontantbehov:			
Kontant behov til arv	-2.107.668	-2.218.354	-2.328.209
Kontant behov til skat	0	0	1.238.123
Kontant behov til boafgift	932.816	851.259	770.313
Kontant behov til indfrielse af gæld	297.618	297.618	297.618
Kontant behov til omk.	6.586	6.586	6.586
	-870.648	-1.062.891	-15.569

Figur 26: Konsekvenser for arv og boafgift, ved forskellige scenarier.

Kilde: Egen tilvirkning

Det fremgår af Figur 26, at hvis der indregnes en passivpost, bliver værdien af selskabet som sønnen skal udtage mindre end dennes arveandel - dvs. i dette scenario, vil sønnen ikke have et finansierings behov i forbindelse med udlodningen.

7.4.4 Sønnens udlodning - succession eller beskatning i boet - konsekvens for sønnen

I Bilag 23 er illustreret effekten for sønnen, hvis denne sælger selskabet efterfølgende - der er anvendt samme forudsætninger som i de øvrige eksempler. Selskabets salgspris er sat til tkr. 10.000 og avancebeskatningen er foretaget med 45%.

Det fremgår af beregningen, at det fortsat er ved beskatning i boet, at den største kontante gevinst fremkommer. Det bemærkes, at der i modsætning til de øvrige scenarier ikke er et finansieringsbehov for sønnen, i forbindelse med overtagelse af selskabet. Når der er testeret mest muligt til sønnen, vil dennes arvelod overstige værdien af selskabet, hvorfor denne løsning er optimal for sønnen, hvad enten der vælges at indregne en passivpost, eller der vælges beskatning i boet.

7.4.5 Den nye arvelov >< den gamle arvelov

I dette afsnit er ovenstående scenario, hvor sønnens andel af de to dødsboer maksimeres ved testamentegenberegnet ved anvendelse af reglerne i den gamle arvelov.

I Bilag 24 - Bilag 27 er vedlagt beregning af fordelingen af arv og boafgift samt konsekvenser for sønnen ved et efterfølgende salg af selskabet, når disse foretages med udgangspunkt i fordelingerne efter den gamle arvelov.

Det fremgår, at den nye arvelov medfører at sønnens arveandel bliver større - det er altså muligt at foretage en fordeling af arven således at én arving bliver favoriseret, med en større andel, end det var tilfældet i den gamle arvelov. Dette falder godt i tråd med forarbejderne til loven, hvor lettelse af generationsskiftet var et af oplæggene, jf. gennemgangen af disse forbedringer i afsnit 4.4.

7.5 *Sammenfatning, valg af optimal løsning, ved generationsskifte ved død*

I nærværende opgave, er det virksomhedens tarv, der har 1. prioritet. Når arvelader ikke har foretaget et generationsskifte i levende live, er effekten for selskabet den samme, uanset om dette var særeje eller om der var skrevet testamente. Når arvelader dør og der er truffet beslutning om, at det er den ene livsarving, der skal have selskabet - vil denne disposition alene berøre selskabet. Hvis det viser sig, at livsarvingen ikke har mulighed for at få finansieret det eventuelle arvingskøb. I et sådan tilfælde, vil det muligvis være nødvendigt at sælge selskabet til en ekstern køber, hvilket i oplægget til denne opgave ikke tjener virksomhedens tarv.

Der er i dette kapital foretaget forskellige beregninger af, hvordan et generationsskifte ved død påvirker de forskellige interessenter. Under forudsætning af, at det ikke vil blive nødvendigt med et salg af sel-

skabet til en ekstern køber, er det således muligt at se, hvilken konstellation, der stiller den livsarving, som skal have selskabet udloddet bedst.

Der er foretaget beregninger heraf på tre forskellige grundlag, uden testamente, selskabets som særeje og testamente herfor samt selskabet som særeje og testamente for begge dødsboer. Hvilken af disse konstellationer, der er den mest hensigtsmæssige, afhænger naturligvis af, hvilken arving, der skal tilgodeses og hvilke kriterier der sættes til grund for vurderingen.

Set i lyset af, at arveladeren har ønsket at tilgodese sønnen, for at denne kunne drive selskabet videre i dennes ånd, er det således med disse briller på, at den bedste løsning skal findes. Som det fremgår af de forskellige eksempler, er det den konstellation, hvor selskabet er særeje og, hvor der er udarbejdet testamente, der maksimere sønnen arveandel mest muligt, der er den bedste løsning. Sønnens arvelod er i denne konstellation større end værdien af selskabet, og det er således ikke nødvendigt for sønnen at foretage en finansiering af arvingskøbet for lånte midler.

Idet selskabets tarv er defineret som, at det er sønnen, der skal føre virksomheden videre, er det naturligvis ikke med i overvejelserne, hvilket scenario, der giver sønnen den største kontante gevinst, ved et efterfølgende salg; men havde dette været vurderingsgrundlaget, ville det være mere fordelagtigt for sønnen, hvis selskabet udloddes uden en tilhørende passivpost.

Det skal dog naturligvis bemærkes, at ovenstående valg, har store konsekvenser for den efterlevende ægtefælle, hvis andel af boet i dette tilfælde er mindre end værdien af den fælles ejendom. Det vil derfor være nødvendigt at realisere alle aktiver i den fælles formue, for at der er likviditet til at indfri livsarvingernes krav i boet. Alternativt, kan ægtefællen optage lån i ejendommen bolig og indskyde kontanterne i boet.

8 Generationsskifte, i levende live

I forordet til ”Ejerskifte - din virksomheds fremtid”⁶⁹ skriver Lene Espersen: ”En stor del af Danmarks virksomheder er familieejede. De udgør på mange måder ryggraden i dansk erhvervsliv. Men virksomhederne er også sårbare, når ejeren trækker sig tilbage og overlader styringen til andre.”

Nærværende kapitel, vil skildre de muligheder der er for at foretage et generationsskifte i levende live, og dermed have en mulighed for, at kunne ”hjælpe” virksomheden ”på vej”, med den nye ejer.

⁶⁹ ”Ejerskifte - Din virksomheds fremtid” Forord (Erhvervs- og Byggestyrelsen, november 2008.)

Når en hovedaktionær skal vælge, hvad der skal ske med virksomheden, når denne ikke længere kan, eller vil, drive og eje selskabet - er der som udgangspunkt 5 muligheder, disse muligheder er som følger⁷⁰:

1. Lukning/ afvikling
2. Ejerskifte til finansiel køber
3. Ejerskifte til ekstern køber
4. Ejerskifte til medarbejder
- 5. Ejerskifte til familie**

Grundstenen i denne opgave er virksomhedens tarv, altså at selskabet består og at opbyggede relationer til kunder og leverandører og andre interessenter fastholdes og udbygges - i denne case kvantificeret ved, at det er sønnen, der er bedst til at drive selskabet videre i faderens ånd, altså et ***ejerskifte til familie***.

I nærværende kapitel, vil regler og muligheder for at foretaget et generationsskifte i levende live blive gennemgået - emnet gennemgås med fokus på den valgte case. Det bemærkes, at der alene fokuseres på det økonomiske generationsskifte.

8.1 Generationsskifte i levende live- indledende og generelt

Et generationsskifte inden for familien, som er oplægget for denne afhandling, kan, rent skattemæssigt, foretages på samme måde som ved arv, med eller uden skattemæssig succession og der kan, som det var tilfældet med udlodninger i forbindelse med arv, medregnes en passivpost.

Et andet valg der skal træffes, er måden aktierne skal overdrages til sønnen på, denne overdragelse af aktier, kan foretages på flere måder, i nærværende afsnit vil der blive lagt vægt på følgende muligheder:

- Overdragelse ved en egentlig handel
- Overdragelse på én gang, ved gave
- Overdragelse, løbende, med tilbagesalg af aktier til udstedende selskab

Disse muligheder er valgt, med fokus på casevirksomheden og modelfamilien, og vil blive gennemgået nedenfor, for herefter i kapitel 9, at blive anvendt praktisk på den valgte case.

⁷⁰ ”Ejerskifte - Din virksomheds fremtid” s. 14 (Erhvervs- og Byggestyrelsen, november 2008.)

8.1.1 Overdragelse ved en egentlig handel⁷¹:

Generationsskiftet gennemføres ved, at hovedaktionæren sælger alle sin aktier til, i dette tilfælde, sønnen. Ved et helt almindeligt salg, beskattes hovedaktionæren af den eventuelle avance på aktierne⁷². Ved et almindeligt salg, er der ingen krav til aktionærens aktiebesiddelse eller lignende, eneste krav er en værdiansættelse af selskabet. Der er fortsat tale om overdragelse mellem interesseforbundne, men overdragelsen ligger uden for BAL, hvorfor CIR nr. 185 af 17/11/1982, CIR nr. 44 af 28/03/2000 samt CIR nr. af 28/03/2000 44 tages i anvendelse, værdiansættelse efter disse cirkulærer gennemgås i afsnit 8.1.1.1 et praktisk eksempel på anvendelsen findes i afsnit 9.1.1.

Der kunne argumenteres for, at værdiansættelsen kunne omfattes af BAL, selvom der er tale om en egentlig. Hvis faderen sælger selskabet til sønnen til formueskattekursen, og SKAT efterfølgende vil ændre værdiansættelsen, vil differencen mellem handelsprisen og SKATs værdiansættelse, betragtes som en gave, hvilket medfører at overdragelsen bliver omfattet af BAL.

Nedenstående gennemgang fokuserer på en egentlig handel, og det forudsættes at selskabet derfor skal værdiansættes efter ovenstående cirkulærer og dermed ikke jf. BAL.

Fordele:

- Let at håndtere, en simpel og hurtig metode
- Sønnen får en anskaffelsessum og tidspunkt, der er svarende til handelsdagen
- Ingen latent skattebyrde overføres/udskydes

Ulemper:

- Hovedaktionæren beskattes af avancen
- Et køb af samtlige aktier, medfører et stort likviditets behov, hos sønnen

Det er også muligt for hovedaktionæren at overdrage alle aktierne i selskabet på én gang, uden at dette udløser avancebeskatning, dette gør sig gældende uanset, om selskabet overdrages som en egentlig handel eller som gave, denne mulighed gennemgås nedenfor.

Selvom en egentlig handel kan gennemføres uden, at der sker beskatning af avancen hos sælger, vil dette medføre et stort finansieringsbehov, hvorfor denne løsning ikke er valgt beskrevet yderligere.

⁷¹ Inspiration til dette afsnit er hentet i ”Generationsskifte/Omstrukturering”, ”Generationsskifte af virksomhed” (Deloitte) samt Generationsskiftemodeller, kap 9 (www.skm.dk)

⁷² Beskatning af avance på hovedaktionæraktier, jf. ABL § 47

Ved en reelt handel, vil overdrageren have mulighed for, at indskyde avancen ved salget af selskabet på en særlig ophørspension, dette under visse forudsætninger og begrænsninger. Dette giver overdrageren mulighed for, at udskyde beskatningen af salget, til den dag pensionen udbetales.

Når et selskab overdrages mellem interesseforbundne parter, hvor overdragelsen ikke er omfattet af BAL, skal værdien af aktierne overdrages til handelsværdien, dette kan som tidligere nævnt være svært, når der er tale om unoterede og uhandlede aktier. Nedenstående afsnit beskriver de hjælperegler der kan anvendes i forbindelse med denne værdiansættelse.

8.1.1.1 Unoterede aktier:

Værdiansættelse af unoterede aktier skal ske til handelsværdi - når dette ikke er muligt, fordi den unoterede aktie ikke har været handlet, tages cirkulæret om værdiansættelse af aktier og anparter i anvendelse⁷³.

Udgangspunktet for dette cirkulære er, at de unoterede aktiers værdi skal beregnes som summen af værdierne af de enkelte aktivposter - de respektive gældsposter, den opgjorte værdi skal efterfølgende tillægges værdien af goodwill. Opgørelsen foretages med udgangspunkt i selskabets indreværdi iflg. det senestes aflagte årsregnskab, med korrektion af følgende poster.

Fast ejendom: den regnskabsmæssige værdi af ejendomme erstattes af den seneste offentlige ejendoms-vurdering. Ombygningsudgifter, der ikke er indeholdt i ejendomsvurderingen skal tillægges.

Associerede selskaber:

Opgøres efter CIR nr. 45 af 28/03/2000, hvis der ikke er en kendt handelsværdi.

Goodwill og andre immaterielle aktiver⁷⁴:

Goodwill, der handles mellem uafhængige parter værdiansættes til handelsværdien. Goodwill, der handles mellem interesseforbundne parter værdiansættes efter et skøn over handelsværdien. Der er i cirkulæret foreskrevet en vejledende beregningsmodel, der skitseres nedenfor.

1) *Grundlaget:* Grundlaget for beregningen er de seneste 3 års regnskabsmæssige resultater før skat, der korrigeres for følgende poster:

⁷³ Afsnittet er baseret på CIR nr. 45 af 28/03/2000 - Cirkulære om værdiansættelse af aktier og anparter.

⁷⁴ CIR nr. 44 af 38/03/2000 - Cirkulære om vejledende anvisning om værdiansættelse af goodwill

2) *Regulering i de enkelte år:*

Resultat før skat

- ikke udgiftsført løn til evt. medarbejdende ægtefælle
- finansielle indtægter
- + finansielle udgifter
- +/- evt. ekstraordinære poster
- + afskrivninger på tilkøbt goodwill

Korrigeret resultat

3) *Vægtet gennemsnit af resultatet:* Der foretages en vægtet beregning af et gennemsnitsresultat for de seneste 3 regnskabsår.

4) *Korrektion for udviklingstendens:* Hvis resultatudviklingen gennem de seneste år har været konstant tillægges/fratrækkes, det beregnede gennemsnitlige resultat, en udviklingstendens.

5) *Driftsherreløn:* Såfremt der er tale om overdragelse af en personligt ejet virksomhed anses $\frac{1}{2}$ af det korrigerede gennemsnitsresultat for værende driftsherreløn og fratrækkes, dog minimum tkr. 250 og maksimum tkr 1.000.

6) *Forrentning af virksomhedens aktiver:* Herefter fratrækkes en forrentning af virksomhedens aktiver, undtaget herfra er dog visse aktiver, herunder bl.a. tilkøbt goodwill. Forrentningsprocenten er fastsat til den gældende kapitalafkastsats + 3%.

7) *Kapitalisering:* Kapitaliseringsfaktoren udtrykker forholdet mellem det forventede afkast og goodwillens forventede levetid. Forrentningen fastsættes til den gældende kapitalafkastsats, +8%.

Udskudt skat: Beregnet udskudt skat, netto, medtages og reguleres mht. de foretagne korrektioner - negativ udskudt skat kan medtages til en værdi under pari.

8.1.2 Overdragelse på én gang, ved gave⁷⁵

Overdragelse af selskab, i levende live, reguleres i ABL § 34, stk. 1, hvoraf fremgår denne overdragelse kan ske med skattemæssig succession, hvis visse betingelser er opfyldt. Disse betingelser er som følger:

1. Overdragelsen sker til børn, børnebørn etc.
2. Den enkelte overdragelse af aktier udgør mindst 1% af aktiekapitalen

⁷⁵ Generationsskiftemodeller, kap 9 (www.skm.dk)

3. Der er tale om aktier i et selskab, der ikke i overvejende grad består af udlejning af fast ejendom eller besiddelse af kontanter og værdipapirer⁷⁶.

4. Aktierne er ikke omfattet af ABL § 19, om investeringselskaber.

Modtageren, her sønnen, indtræder således, som det er beskrevet i afsnit 5.5 vedrørende skattemæssig succession ved arv, i hovedaktionærens skattemæssige stilling, og der kan indregnes en passiv post, jf. KSL § 33C, stk. 2 og KSL § 33D, iflg. ABL § 34, stk. 4.

Idet overdragelsen sker som en gave, skal der beregnes en gaveafgift, jf. BAL § 22, stk. 1a og § 23 stk. 1, gaveafgiften skal beregnes på grundlag af overdragelsessummen fratrukket en evt. passivpost, jf. BAL § 13a, stk. 2.

Fordele:

- Der sker ikke avance beskatning hos overdrageren
- Gaveafgiften kan reduceres gennem en passivpost
- Relativ enkelt løsning

Ulemper:

- Der skal betales gaveafgift hos modtageren
- Passivposten udgør ikke hele den latente skattebyrde, hvorfor et videresalg kan blive en dyrt for sønnen
- Likviditets behov, til finansiering af gaveafgift

En metode til overdragelse, der ikke kræver samme likviditet til finansiering af gaveafgiften, er, at der løbende overdrages aktier til sønnen ved gave. Denne metode vil blive gennemgået i følgende afsnit.

Idet en løbende overdragelse, ved gave, kan være en langstrakt proces, er medtaget at faderen slutteligt tilbagesælger den resterende aktiepost til selskabet, hvorved sønnen bliver ene aktionær og faderens ejermæssige indflydelse ophører.

⁷⁶ Definitionen heraf fremgår af ABL § 34, stk. 6.

8.1.3 Overdragelse, løbende, med tilbagesalg af aktier⁷⁷.

En løbende overdragelse af aktierne i selskabet til sønnen, med et efterfølgende tilbagesalg af de resterende aktier til udstedende selskab, hvorved sønnen blive eneaktionær, er en anden mulig løsning på et generationsskifte i levende live. Denne metode kræver dog, at generationsskiftet tilrettelægges i god tid - idet overdragelserne skal ske over en årrække.

Overdragelserne og gaveaspektet følger samme regler som anvendt i afsnit 8.1.2, forskellen er blot, at overdragelserne sker løbende over en årrække og derfor medfører et mindre finansieringsbehov end ovenstående løsning. Efter en årrække, er det således meningen at overdrageren tilbagesælger den resterende aktiepost til selskabet. Ved et sådan tilbagesalg skal overdrageren beskattes af avancen som almindelig indkomst, jf. LL § 16B, stk. 1. Der er dog mulighed for at ansøge SKAT om, at tilbagesalget bliver beskattet som almindeligt salg, som medfører en beskatning efter ABL § 47, hvorved der opnås ejertidsnedslag.

Denne metode medfører, at selskabet er med til at betale en del af generationsskiftet; men medfører også, at der i selskabet skal være likviditet til at købe aktierne tilbage. Alternativt, at der er mulighed for at optage de nødvendigt lån - her er det værd at bemærke, at renteudgifterne til disse betales af selskabet og derfor giver en fradragsværdi svarende til selskabsskatteprocenten. Ligeledes vil indtjeningen til de afdrag, der skal betales også blive beskattet med selskabsskatteprocenten, 25%, mod hvis det var sønnen der havde optaget lånet, hvor marginalskatteprocenten for indtjeningen er 63%.

I lighed med overdragelse på én gang, jf. afsnit 8.1.2, er der visse betingelser, der skal være opfyldt for, at der kan ske overdragelse med succession. Disse fremgår af ABL § 34, stk. 1 og er:

1. Overdragelsen sker til børn, børnebørn etc.
2. Den enkelte overdragelse af aktier udgør mindst 1% af aktiekapitalen
3. Der er tale om aktier i et selskab, der ikke i overvejende grad består af udlejning af fast ejendom eller besiddelse af kontanter og værdipapirer⁷⁸.
4. Aktierne er ikke omfattet af ABL § 19, om investeringsselskaber.

Tidligere, før gennemførslen, at lempelserne i L167, var det et krav, for succession, at der minimum blev overdraget 15% af stemmевærdien, pr. overdragelse. Som det fremgår af ovenstående, er dette nedsat til 1% - det er således essentielt, at den enkelte overdragelse udgør minimum 1% af aktiekapitalen, idet der ellers ikke er mulighed for skattemæssig succession.

⁷⁷ Inspiration til dette afsnit er hentet i ”Generationsskifte/Omstrukturering”, ”Generationsskifte af virksomhed” (Deloitte) samt Generationsskiftemodeller, kap 9 (www.skm.dk)

⁷⁸ Definitionen heraf fremgår af ABL § 34, stk. 6.

Endvidere har tilbagesalget det resultat, at selskabet bliver mindre værd. Selskabets egenkapital nedsættes i forbindelse med købet af -og eliminering af egne aktier. Tilbagesalget af aktier til selskabet kræver, at værdien af egne aktier i selskabet overstiger 10% af aktiekapitalen, jf. ASL § 48, stk. 1, endvidere kan det blive nødvendigt, at foretage en kapitalforhøjelse, gennem udstedelse af nye fondsaktier, for at opfylde kapitalkravet i ASL § 48, stk. 4 - hvoraf fremgår, at aktiekapitalen med fradrag af egne aktier, efter erhvervelse ikke må udgøre mindre end tkr. 500.

Er selskabets egenkapital tilstrækkelig, kan dette hhv. kapitalnedsættelse og udstedelse af nye fondsaktier ske uden de store vanskeligheder. Der er naturligvis nogle elementer, der *skal* opfyldes i forbindelse med ovenstående, herunder:

1. Ansøgning om avancebeskatning efter ABL § 47 - jf. LL § 16 B.
2. Generalforsamling
3. Anmeldelse til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen

I forhold til den økonomiske besparelse, ved at vælge denne metode - idet selskabet betaler en del af generationsskiftet, synes ovenstående ikke uoverkommelige. Det er dog en forudsætning, at der modtages dispensation fra SKAT, da en avancebeskatning som personlig indkomst "æder" hele den besparelse, der netto er ved at vælge denne metode.

Herunder er det ligeledes essentielt, at selskabet har den fornødne likviditet, eller mulighed for låneoptagelse, til indfrielsen af egne aktier. Der er dog også mulighed for, at en del af, eller hele, købesummen kan berigtiges ved, at selskabet udsteder et gældsbevis til den overdragne hovedaktionær.

I forbindelse med udstedelse af fondsaktier, er det dog værd at bemærke at der på disse, jf. ABL § 47, stk. 1, 2. pkt., ikke beregnes ejertidsnedslag, når disse er udstedt efter 1. januar 2006.

Fordele:

- Der sker ikke avance beskatning hos overdrageren - vedr. gaveoverdragelserne
- Gaveafgiften kan reduceres gennem en passivpost
- Selskabet er med til at betale for generationsskiftet
- Mulighed for ansøgning om ABL beskatning, vedr. tilbagesalg
- Begrænset likviditets behov, til finansiering af gaveafgift
- Beskatning af indtjening til betaling af afdrag i selskabet med 25%

Ulemper:

- Der skal betales gaveafgift hos modtageren
- Passivposten udgør ikke hele den latente skattebyrde, hvorfor et videresalg kan blive en dyrt for modtageren.
- Selskabets likviditets behov til køb af egne aktier
- Kræver en kapitalnedsættelse med en evt. udvidelse gennem fondsaktier efterfølgende.
- Mistet ejertidsnedslag, på ny udstedte fondsaktier
- Underskudsbegrænsning, jf. LL § 15, stk 7
- Erhververens kapitalbehov til indskud, for opfyldelse af kapitalkrav, jf. ASL § 48, stk. 4.

Foruden de ovenstående metoder til generationsskifte, er der andre muligheder, herunder bl.a. etableringen af et Holdingselskab. Dette medfører, at avancen ved salg af datterselskabet ikke beskattes, ved mere end 3 års ejertid. Samtidig bliver udlodninger fra Holdingselskabet til aktionæren beskattet, når de udbetales, dvs. skatten ved salget udskydes.

Når denne mulighed ikke er medtaget i opgaven skyldes det, at denne løsning ikke er optimal for modelfamilien - det er ikke muligt for sønnen at købe selskabet og der er ikke mulighed for at overdrage selskabet med succession. Finansieringsbehovet ved denne løsning er for stort.

8.2 L167 - mere ensartede regler for generationsskifte i levende live og ved død:

I skatteministerens fremsættelse af lovforslag nr. L 167, fremgår det, at udgangspunktet for fremsættelse af dette forslag, skal findes i aftalen om finansloven 2008, hvor regeringspartierne⁷⁹ sammen med DF⁸⁰ og Y⁸¹, er blevet enige om, at ændre reglerne: ”således, at betingelserne for succession i levende live og ved død bliver mere ensartede. I dag er beskatningen af overdragelser af aktieselskaber mere gunstige ved død end i levende live. Det kan medføre, at en erhvervsmæssig hensigtsmæssig overdragelse udskydes af skattemæssige hensyn”⁸²

⁷⁹ Venstre og Det Konservative Folkeparti

⁸⁰ Dansk Folkeparti

⁸¹ Daværende Ny Alliance, nu Liberal Alliance

⁸² <http://folketinget.dk/Samling/20072/lovforslag/L167/fremsaettelsestale.htm>

8.2.1 L167 - indhold:^{83 84}

I forbindelse med vedtagelsen af L167, er der kommet ændringer til reglerne om generationsskifte, bl.a. kravet om overdragelse af 15% af stemmевærdien, for at kunne opnå skattemæssig succession. Disse bliver kort gennemgået i nedenstående.

Lovens initiativ er, at mindske likviditetsbelastningen for virksomheder, når virksomheden overdrages. Dette skal sikres gennem følgende hovedpunkter:

Kravet om at kun hovedaktionæraktier kan overdrages med succession afskaffes, og kravet om at minimum 15% af stemmевærdien skal overdrages, ved overdragelse med succession i levende live, lempes til minimum 1%.

De regler der var gældende indtil 1. januar 2009, betingede at for at der kunne ske succession ved overdragelse af aktier i levende live, var tale om hovedaktionæraktier, og at overdragelsen udgjorde minimum 15% af stemmевærdien. Dette er ikke tilfældet, hvis der sker udlodning med succession ved død, idet den enkelte udlodning alene skal udgøre minimum 1% af kapitalen.

Kravet tidsmæssig ansættelse for medarbejdere, der overtager virksomhed eller aktiver med succession, lempes og der åbnes mulighed for overtagelse ved død.

Der er tidligere indført mulighed for, at der kan succederes til nærtstående medarbejder, på samme vilkår som familiemedlemmer. Denne mulighed er nu udvidet, idet kravene om 3 års fuldtidsansættelse, talt i dage, inden for de seneste 4 år lempes til et krav om timer svarende til 3 års fuldtidsbeskæftigelse i virksomheden inden for de seneste 5 år. Endvidere er det heller ikke længere et krav, at medarbejderen er beskæftiget i virksomheden på overdragelsestidspunktet.

Der åbnes for mulighed for tilbage-overdragelse til oprindelig ejer med succession, inden for 5 år efter den oprindelige overdragelse.

Personer, der kan succedere i overdragerens skattemæssige stilling, i levende live er enslydende med de personer, der kan succedere ved død. Dvs. forældre kan ikke succedere, dette lempes nu, idet der bliver mulighed for, at forældre kan succedere både i levende live og ved død, i en virksomhed, eller lign. der er overdraget til børn, med skattemæssig succession.

⁸³ <http://www.folketinget.dk/Samling/20072/lovforslag/L167/fremsaettelsestale.htm>

⁸⁴ KPMG, SkatteNyt 2008-24, www.kpmg.dk/view_sap?id=5422&tID=65

Denne lempelse er foretaget ud fra en betragtning af, at der kan være tilfælde, hvor den yngre generation, efter at virksomheden er overdraget med succession, bliver syge eller dør, og at det derfor vil være bedst at virksomheden kan komme tilbage til den tidligere ejer.

Kravene for at dette kan foretages, er at der er foretaget overdragelse med succession og at tilbageoverdragelsen sker inden for 5 år efter den oprindelige overdragelse. Der gives dog ikke lempelse for evt. betalt gaveafgift i forbindelse med den oprindelige overdragelse og tilbageoverdragelsen skal ske til den værdi aktiver og passiver har på tidspunktet for tilbageoverdragelsen. Der er endvidere ingen krav om begrundelse for tilbageoverdragelsen.

Lempelse af muligheden for overdragelse af delvist erhvervsmæssigt anvendte ejendomme med succession.

Før lempelserne, er det alene muligt at succedere i ejendomsavance vedr. fast ejendom, hvis mere end 50% af ejendommen anvendes i overdragerens eller overdragerens samlevende ægtefælles erhvervsvirksomhed. Denne regel medfører, at der i mange tilfælde ikke kan succederes i den erhvervsmæssige del af en blandet benyttet ejendom - dette er fremadrettet ændret, således at der altid kan succederes i den erhvervsmæssige del af en blandet benyttet ejendom.

Mulighed for overdragelse af alle typer ejendomme til ægtefælle, med succession fra boet, efter den anden ægtefælles død.

I levende live, kan en ægtefælle overdrage fast ejendom, med succession, til den anden ægtefælle. Dette er ikke muligt for en efterlevende ægtefælle, hvis den erhvervsmæssige andel udgør mindre end 50%. Ændringerne medfører, at det altid er muligt for den efterlevende at succedere i al fast ejendom, der er omfattet af ejendomsavancebeskatningsloven.

Mulighed for ægtefælles overtagelse af indskud på etableringskonto, både i levende live og ved død.

Reglerne for den efterlevende ægtefælles mulighed for at overtage indskud på afdøde ægtefælles etableringskonto udvides nu, til også at gælde overtagelse i levende live. Der er ligeledes her præciseret, at der ikke stilles krav om at overdragelsen skal begrundes.

Mulighed for overdragelse med succession af såvel virksomhed som aktier til en samlever.

Det er allerede vedtaget, ved ændring til dødsboskattereglerne, at en samlever kan overtage virksomhed eller aktier, med succession efter de regler, der gælder for samlevende ægtefæller.

Det er med lempelserne muliggjort, at en samlevende kan overtage virksomhed, dele heraf eller aktier med succession, mens overdrageren er i levende live. Der er dog ved overdragelse til samlevende krav om at pengetanksreglen er opfyldt. Denne regel finder ikke anvendelse på samlevende ægtefæller, der fortsat også kan succedere i pengetanke, mens overdrageren er i levende live.

8.3 Delkonklusion

Et generationsskifte, i levende live, kan foretages på mange måder. I nærværende afhandling er fokuseret på det økonomiske generationsskifte og, at der er tale om ejerskifte til familie. Det væsentligste valg i denne forbindelse er derfor, hvilken metode der anvendes til overdragelse af aktierne i selskabet til sønnen.

De muligheder der er gennemgået, er overdragelse ved egentlig handel, overdragelse på én gang, ved gave samt løbende overdragelse ved gave med efterfølgende tilbagesalg af faderens resterende aktiepost til udstedende selskab. En egentlig handel af aktierne, er nem at håndtere og der er væsentlige fordele for sønnen ved denne metode, herunder at der ikke er en latent skattebyrde på aktierne samt at anskaffelsessum og anskaffelses dato mv. bliver på handelstidspunktet.

Der er dog også væsentlige ulemper ved metoden, faderen bliver beskattet af hele avancen på salget og sønnen vil få et ikke uvæsentligt finansieringsbehov. For at imødegå det store finansieringsbehov ved en egentlig handel, kan det vælges at overdrage alle aktierne helt eller delvist som gave, denne overdragelse kan ske med skattemæssig succession og der kan indregnes en passivpost, der er medvirkende til en nedsættelse af gaveafgiften.

Denne metode er ligeledes ret enkel at udføre, og der er visse fordele forbundet med denne løsningsmodel. Der sker ikke avance beskatning hos faderen og gaveafgiften kan reduceres ved indregning af en passivpost. Likviditetsbehovet til betaling af gaveafgift, er ikke uvæsentligt, ligesom at passivposten ikke udgør hele den latente skattebyrde, der overtages ved succession, hvilket absolut er en ulempe og kan blive en bekostelig affære for sønnen, hvis denne senere vil sælge aktierne.

En anden løsningsmodel er, at aktierne overdrages løbende til sønnen, som gave - og at faderen på et senere tidspunkt tilbagesælger den resterende aktiepost til selskabet. Denne metode er lidt mere kompliceret end de øvrige og kræver, at generationsskiftet planlægges i god tid - særligt hvis overdragelserne er begrænset til den minimale andel på 1% af aktiekapitalen.

Denne model har absolutte fordele i forhold til de øvrige, selskabet er gennem køb af egne aktier med til at finansiere en ikke uvæsentlig del af generationsskiftet. Dette medfører, at sønnen alene belastes af den gaveafgift, der måtte være på de løbende overdragelser, der igen kan reduceres ved indregning af en passivpost. Den latente skattebyrde der overdrages med aktierne reduceres således også i forhold til overdragelse, ved gave, på én gang.

For selskabet har denne metode også konsekvenser, idet tilbagekøb af egne aktier koster selskabet likviditetsmæssigt, og selskabet kan være nødsaget til at optage lån. Endvidere må andelen af egne aktier ikke udgøre mere end 10% af aktiekapitalen, der fortsat skal udgøre minimum tkr. 500. Det kan derfor blive nødvendigt med en kapitalnedsættelse samt en efterfølgende kapitaludvidelse gennem udstedelse af fondsaktier. Idet kapitalen derigennem nedsættes bliver selskabets værdi således reduceret.

Fordele for sønnen ved denne løsning er, at gaveafgiften kan reduceres med en passivpost, at selskabet er med til at betale generationsskiftet og derigennem et væsentligt reduceret finansieringsbehov. Ulemperne er at der fortsat skal betales gaveafgift, og at den indregnede passivpost ikke udgør hele den latente skattebyrde - endvidere mistet ejertidsnedslaget på de udstedte fondsaktier.

Faderen skal beskattes af sit tilbagesalg til selskabet, enten efter LL § 16B, som personlig indkomst, eller hvis der opnås tilladelse, efter ABL § 47. En fordel for faderen er, at denne kan være med til at sætte selskabet på rette spor, mens ejerskabet løbende overdrages til sønnen.

Der er pr. 1. januar 2009 indført lempelser til reglerne om generationsskifte, L167. Disse lempelser er vedtaget med det formål, at smidiggøre generationsskifter og at sidestille generationsskifte i levende live med generationsskifte fortaget ved død. Lempelserne, der er vedtaget, er at kravet om en stemmeandel på 15% ved overdragelse af aktier er faldet til et krav om 1% af aktiekapitalen. Dette medfører at der er langt større mulighed for at foretage generationsskiftet - økonomisk kan der være meget stor forskel på 15% af stemmевærdien og 1% af aktiekapitalen.

Andre lempelser, der dog ikke er anvendt i denne opgave er kravet om tidsmæssig ansættelse af medarbejdere, mulighed for tilbage-overdragelse til oprindelig ejer med succession samt lempelse af mulighederne for overdragelse af delvist erhvervmæssigt anvendte ejendomme med succession. Endvidere er det nu muligt for ægtefælle at overtage alle typer ejendomme med succession ved ægtefælles død. Ligeledes er det muligt for ægtefælle at overtage indskud på etableringskonto, både i levende live og ved død. Den sidste lempelse medfører, at der er åbnet mulighed for, at der kan ske overdragelse med succession af såvel virksomhed som aktier, til samlever.

9 Casevirksomhed

I nærværende kapitel, vil de, i afsnit 8.1, tre metoder til foretagelse af *generationsskifte i levende live* blive anvendt i et praktisk eksempel. Eksemplet tager udgangspunkt i den tidligere anvendte casevirksomhed og modelfamilie - fokus er fortsat virksomhedens tarv, og at det er i virksomhedens interesse, at det er familiens søn, der overtager selskabet.

9.1 Overdragelse ved salg

I de følgende afsnit, vil overdragelse af aktierne til sønnen, gennem en almindelig handel blive gennemgået med udgangspunkt i den samme casevirksomhed og modelfamilie.

9.1.1 Værdiansættelse af selskabet.

I Bilag 28- Bilag 30 er foretaget en værdiansættelse af selskabet, til brug for et scenario, hvor selskabet overdrages ved en egentlig handel, og overdragelsen derfor ikke er omfattet af BAL. Værdiansættelsen foretages med udgangspunkt i de i afsnit 8.1.1.1 gennemgåede regler, herunder CIR nr. 45 af 28/03/2000 og CIR nr. 44 af 28/03/2000.

I Bilag 28 fremgår det, at selskabets værdi, ved anvendelse af ovenstående værdiansættelsescirkulærer, udgør tkr. 7.884. Det fremgår således, at ved værdiansættelse af selskabet, til brug for en egentlig handel, er prisen på selskabet er markant større, idet værdiansættelsen ikke længere er omfattet af BAL.

Værdiansættelsen er foretaget objektivt, og der er derfor indregnet en levetid for goodwill. Det er, mere eller mindre, værdiansættelsen af goodwill, der medfører den store forskel på værdiansættelsen, efter formueskattekursen og efter 2000-cirkulærene. I dette tilfælde, hvor det er sønnen der skal købe selskabet, synes det påfaldende, at værdiansættelsen er så markant større, når overdragelsen foretages som en egentlig handel, end hvis overdragelsen sker helt eller delvist som gave, eller som arv. Jf. i øvrigt kommentarer hertil i afsnit 8.1.1.

9.1.2 Overdragelse uden succession

Hvis sønnen køber selskabet af sin far, mens faderen er i live - ved en egentlig handel, vil hhv. avancer og finansierings behov se ud som følger:

Værdi af selskabet på handelsdagen	7.884.000
Anskaffelsessum, 1972	500.000
<i>Beregningsgrundlag</i>	<u>7.384.000</u>
Ejertidsnedslag, 25% heraf	-1.846.000
Beskatningsgrundlag	5.538.000

Figur 27: Overdragelse ved salg, ekskl. succession

Kilde: Egen tilvirkning

Selskabet er værdiansat som i eksemplerne vedrørende arv. Sønnen skal altså betale tkr. 7.884.000 for selskabet; mens faderen beskattes af 5.538.000, med en avancebeskatning på 45%, vil skattebyrden udgøre kr. 2.492.100.

En løsning, der jf. Figur 27 udløser et væsentligt finansierings behov hos sønnen og en markant beskatning hos faderen - ikke en optimal løsning for nogen af parterne.

9.1.3 Overdragelse med succession

Hvis det i stedet vælges, at sønnen køber selskabet, men at dette sker med succession og der indregnes en passivpost, ser regnestykket således ud:

Værdi af selskabet på handelsdagen	7.884.000
Anskaffelsessum, 1972	500.000
<i>Beregningsgrundlag</i>	<u>7.384.000</u>
Ejertidsnedslag, 25% heraf	-1.846.000
<i>Beregningsgrundlag</i>	<u>5.538.000</u>
Passivpost, 22% heraf	-1.218.360
Købspris, værdi - passivpost	6.665.640
Beskatningsgrundlag	0

Figur 28: Overdragelse ved salg, inkl. succession

Kilde: Egen tilvirkning

Selvom overdragelsen i Figur 28 foretages med succession og indregning af en passivpost, vil der opstå et finansieringsbehov, på tkr. 6.666. Overdragelsen sker med succession og udløser derfor ikke beskatning hos overdrageren. Når sønnen sælger selskabet, vil denne blive beskattet, som havde han købt selskabet på det tidspunkt

9.1.4 Efterfølgende salg af selskabet

Hvis sønnen efter en årrække ønsker at sælge selskabet, vil avancen herpå se ud som illustreret i Figur 29. Beregningerne er foretaget under forudsætning af, at selskabet sælges til tkr. 10.000 og at avancebeskatningen er 45%.

	Uden succession	Med succession
Salgssum	10.000.000	10.000.000
- anskaffelsessum	-7.884.000	-500.000
- ejertidsnedslag	0	-1.666.410
Avance til beskatning	2.116.000	7.833.590
skat heraf	952.200	3.525.116
Faktisk pris for selskabet	7.884.000	6.665.640
Betalinger	8.836.200	10.190.756
Salgssum	10.000.000	10.000.000
Nettoprovenu	1.163.800	-190.756

Figur 29: Effekten ved efterfølgende salg, generationsskifte ved kontant handel.
Kilde: Egen tilvirkning

Sønnens gevinst skal naturligvis ses i lyset af faderens gevinst på salget af selskabet. Denne er beregnet i Bilag 31. Den totale kontante gevinst - dvs. salgssummer fratrukket de kontante betalinger udgør, når der er tale om en handel uden succession tkr. 1.164, i eksemplet, hvor der er foretaget succession kan der konstateres et tab på tkr. 191. Dette viser altså med alt tydelighed, at det ikke nødvendigvis kan betale sig at overtage med succession.

9.2 Overdragelse på én gang, ved gave

I dette afsnit, vil effekten af en overdragelse af aktierne i selskabet til sønnen ved gave blive beregnet. Der tages udgangspunkt i, at overdragelsen sker på én gang, dvs. at sønnen modtager samtlige aktier i selskabet som gave. I Bilag 32, er foretaget en beregning af hhv. passivpost, værdi af gaven samt den gaveafgift, som sønnen skal betale, hvis samtlige aktier overdrages på én gang, som gave. Som det fremgår af bilaget, er beskatningsgrundlaget for overdrageren 0 - dette på grundlag af, at der er sket en overdragelse som gave med skattemæssig succession.

Sønnens gave, og tillige anskaffelsessum udgør således tkr. 3.645, som er selskabets værdi på "handeldagen" fratrukket den beregnede passivpost. Afgiftsberegningen er foretaget med et bundfradrag på kr. 58.700, idet selskabet som særeje alene omfatter gaveudlodning fra faderen.

9.2.1 Efterfølgende salg af selskabet

I følgende afsnit, vil effekten af sønnens efterfølgende salg blive beregnet - igen under forudsætning af en salgspris på tkr. 10.000 samt en avancebeskatning på 45%. Denne beregning er illustreret i Bilag 33, og udviser en gevinst på tkr. 5.144.

Der er ikke beregnet en kontant gevinst for faderen, da denne har overdraget alle aktierne ved gave - og derfor ikke har modtaget en "betaling" for selskabet. Faderen har naturligvis sparet en del på avancebeskatningen ved at give alle aktierne som gave; men besparelsen herpå afhænger af, hvad der skal sammenlignes med. Sammenlignes der med en egentlig handel er skattebesparelsen for faderen tkr. 2.492.

9.3 Overdragelse, løbende, med tilbagesalg af aktier til udstedende selskab

En forudsætning for at løsningsmodel kan anvendes er, at der overdrages minimum 1% af aktiekapitalen, ved hver gaveoverdragelse. I dette tilfælde udgør aktiekapitalen tkr. 500, hvorfor gaveoverdragelsen som minimum skal udgøre tkr. 5 for, at der kan succederes.

Indledningsvist, er det nødvendigt at foretage en beregning af, hvor stor en andel af selskabet der skal overdrages ved gave, der skal være tilstrækkelig regnskabsmæssig egenkapital, til at indløse den resterende aktiepost. I beregningerne heraf, er det forudsat, at selskabets værdi er konstant, over årene, med den tidligere beregnede formueskattekurs, idet overdragelsen er omfattet af BAL, værdien af selskabet er således tkr. 4.266. Ligeledes er selskabets egenkapital fastholdt over perioden - efter udbetaling af det afsatte udbytte pr. 31. december 2008, udgør selskabets regnskabsmæssige egenkapital tkr. 3.942, og det er denne værdi der tages udgangspunkt i.

Denne fiksering af værdierne er naturligvis ikke i tråd med udviklingen i et virkeligt scenarie, hvor værdiansættelse efter formueskattekursen ville følge de regnskabs- og skattemæssige værdier i selskabet, der naturligvis fluktuerer over tid. Til brug for nærværende beregning, er det valgt at fastholde disse værdier, idet en fluktuation af hhv. regnskabsmæssige og skattemæssige værdier, ikke ville have en illustratorisk værdi.

Gaveoverdragelserne i eksemplet er omfattet af BAL, og selskabets værdiansættelse sker derfor til formueskattekursen, som er beregnet i afsnit 6.1.3. Selskabets regnskabsmæssige egenkapital udgør tkr. 3.442, efter udlodning af afsat udbytte. Formueskattekursen udgør tkr. 4.266.

I nedenstående figur, er beregnet hvor stor en andel af selskabets handelsværdi, der kan indløses med den regnskabsmæssige egenkapital.

	tkr.
Selskabets regnskabsmæssige egenkapital på indløsningsdagen	3.442
Selskabets værdi, formueskattekursen	4.266
Selskabets egenkapital/handelsværdi, i %	81%

Figur 30: Indløsningsandel

Kilde: Egen tilvirkning

Som det fremgår af Figur 30, udgør selskabets egenkapital 81% af formueskattekursen på indløsningsdagen; dvs. for at der er mulighed for at foretage generationsskiftet gennem selskabets køb af egne aktier, skal sønnens ejerandel være 19% på indløsningsdagen, dvs. nominelt tkr. 95, til en værdi af tkr. 811.

Det er således ikke nødvendigt, at der ved gave, overdrages mere end nominelt tkr. 811, hvis det alene handler om, at der skal være en egenkapital, der er stor nok til at indløsningen kan foretages. I dette eksempel, er det af afgørende betydning, at selskabet videre skal bestå, og derfor skal hele den opsparede egenkapital ikke anvendes til indløsning af egne aktier. Det er vigtig for familien, at selskabet er rustet til at klare fremtiden, samtidig med, at det er muligt for sønnen at drive selskabet videre. Det er besluttet, at overdrage 50% af selskabet ved gave, i dette tilfælde svarende til en værdi af 2.133 ($4.266 \cdot 50\%$).

Tidshorisonten for gave overdragelserne, vil bero på en vurdering i hvert enkelt tilfælde - i dette praktiske eksempel er perioden sat til fem år. Den afgiftsfri bundgrænse for gaver, er holdt konstant over perioden, og der er alene medtaget bundfradrag for faderen, idet selskabet er særeje - bundfradraget udgør således kr. 58.700, i alle årene.

I Bilag 34 er beregnet, hvordan scenariet med løbende overdragelse ved gave kan se ud. Som det fremgår af beregningen, skal sønnen årligt betale, hvad der svarer til kr. 45.864 i gaveafgift. Det er naturligvis et likviditets pres, men alt taget i betragtning, synes det ikke uoverkommeligt, at sønnen kan optage et lån, modtage udbytte fra selskabet eller lignende til at kunne betale den pålagte gaveafgift. Eller alternativt modtage en gave fra moderen svarende til bundgrænsen, til betaling af gaveafgiften.

Efter den femte gaveoverdragelse er sønnen således ejer af 50% af selskabets nominelle aktiekapital. Det eneste der nu mangler for, at sønnen bliver ene ejer af selskabet er, at faderen tilbagesælger den resterende aktiepost til selskabet. For at kunne indløse nominelt tkr. 250, som er faderens nominelle aktiepost, skal selskabet således betale tkr. 2.133, svarende til 50% af selskabets værdi, beregnet på grundlag af formueskattekursen.

I Bilag 35 er foretaget en beregning af faderens avance, under forudsætning af, at denne har opnået dispensation fra SKAT og derfor beskattes af avancen efter ABL § 47.

Selskabets egenkapital bliver naturligvis påvirket af dette tilbagekøb. Idet posten udgør 50% af aktiekapitalen, er reglen om at maksimum 10% af aktiekapitalen må bestå af egne aktier, og at aktiekapitalen efter regulering af værdien af egne aktier skal udgøre tkr. 500 langt overskredet, hvorfor det bliver nødvendigt med en kapitaludvidelse. Selskabet skal således udstede fondsaktier i et omfang, der medfører at kapitalkravet er opfyldt. Denne beregning er illustreret nedenfor, i Figur 31.

	Nominel kapital	Egenkapital
Bogført værdi, før	500.000	3.442.000
Kapital nedsættelse	-250.000	-2.133.000
Kapital udvidelse	250.000	0
Bogført værdi, efter	500.000	1.309.000

Figur 31: Selskabets egenkapital, efter indløsning af egne aktier.
Kilde: Egen tilvirkning

Hvis sønnen siden hen sælger sine aktier i selskabet, vil dennes avanceopgørelse og -beskatning se ud som illustreret i Bilag 36. Ikke blot er denne løsning fordelagtig for sønnen i overdragelsesperioden; men også ved et efterfølgende salg af selskabet, vil han modtage en ”kontant gevinst” der er større, end i de tidligere scenarier.

9.4 *Egentlig handel ctr. gave*

Det kan umiddelbart synes bizart, at prisen/værdiansættelsen af selskabet er forskellig, afhængigt af, om sønnen køber selskabet eller modtager det som gave. Et tredje scenario, kunne være, at sønnen købte selskabet af faderen til formuekursen - hvis værdiansættelsen blev anfægtet af SKAT, og der dermed skulle foretages en værdiansættelse efter 2000-cirkulærene, ville differencen mellem de to værdier, alt andet lige, medfører at der var et gaveelement, hvilket igen ville medføre, at værdiansættelsen skulle ske efter BAL.

En yderligere mulighed var, at sønnen købte selskabet til formueskattekursen; men at en del, fx 1 kr. blev givet som gave, dette ville medføre at værdiansættelsen skulle ske til formueskattekursen.

9.5 Sammenfatning, valg af optimal løsning, ved generationsskifte i levende live

Som det fremgår af ovenstående beregninger, er der stor forskel for både faderen og sønnen i de valgte scenarier. I de scenarier, der omfatter et egentligt salg af selskabet, hvad enten dette foretages med succession eller ikke, er der ingen konsekvenser for selskabet. Derimod har disse scenarier store økonomiske konsekvenser for sønnen, dette ville også være tilfældet, hvis værdiansættelsen var foretaget til formueskattekursen.

I den foretagne beregning, hvor der er tale om en egentlig handel, er værdiansættelsen af selskabet, de unoterede aktier samt den oparbejdede goodwill, foretaget efter 2000-cirkulærerne. Dette medfører en væsentlig højere værdi af selskabet end det er tilfælde, når formueskattekursen anvendes. Dette skyldes primært, at der ved værdiansættelse i en egentlig handel tillægges en værdi af den i selskabet oparbejdede goodwill.

Det det finansierings behov der opstår for sønnen er uforholdsmæssigt stort, hvorfor denne løsning nok ikke ville vælges i praksis. Et finansieringsbehov, af denne størrelse, med høje omkostninger til renter og afdrag, vil stille store krav til sønnens aflønning, og udlodningen af udbyttet fra selskabet. Denne konstellation, vil således have en afledt effekt for selskabet, og vil muligvis ikke være den bedste løsning for selskabet, på længere sigt.

Hvis også sønnens forhold tages i betragtning, hvilket i praksis også ville være et væsentligt element, er en løsning, hvor sønnen modtager aktieposter som gave i en årrække, og at selskabet derefter indløser den resterende aktiepost hos faderen, er den bedste løsning, for alle parter. Anvendes formueskattekursen til værdiansættelse af den resterende aktiepost, og kan dette godkendes af SKAT, ser situationen væsentlig bedre ud. Selvom, selskabets egenkapital mindskes, er der fortsat et godt udgangspunkt for selskabets videre drift.

10 Generationsskifte i levende live eller ved død

Grundlaget for nærværende afhandling, er virksomhedens tarv, der er i den forbindelse foretaget en række konsekvensberegninger ved forskellige scenarier og forskellige konstellationer, herunder både generationsskifte i levende live og ved død. Når det skal vurderes, hvilken af de beskrevne løsningsmodeller, der er bedst for virksomheden, må det unægtelig tages med i betragtningen, at sønnens likviditet ikke må blive alt for påvirket af overdragelsen, idet en sådan løsning, vil stille krav, dels til aflønningen og dels til udbytte udlodningen - dette kan på længere sigt, være med til at "malke" selskabet og dermed ikke være i selskabets bedste interesse.

Det er på forhånd bestemt, at det er sønnen, der skal være arvtager til selskabet, hvorfor dennes forhold i forbindelse med overdragelsen, naturligvis også er væsentlige. Mindre væsentlige er ægtefællens og datterens forhold, idet det forudsættes, at disse er fuldt ud indforståede med de foretagne dispositioner i forbindelse med overdragelsen af selskabet til sønnen.

Det er i afsnit 7.5, konkluderet, at den bedste løsning, ved generationsskifte ved død er, at selskabet er særeje og at der er skrevet testamente, der maksimerer sønnens arvelod, både for særejet og for fællesboet. Effekten af dette valg bliver, at selskabet ikke påvirkes og at sønnens arvelod overstiger værdien af selskabet. Dette har dog store konsekvenser for den efterlevende ægtefælle og datteren.

Hvad angår valget af bedste generationsskifte model, når generationsskiftet foretages i levende live, er at faderen overdrager aktier til sønnen som gave over en årrække, for derefter at tilbagesælge den resterende aktiepost til selskabet. Dette har en effekt for selskabet, idet noget af prisen for generationsskiftet betales heraf, og medfører at egenkapitalen formindskes.

Hvis hhv. den valgte model for generationsskifte i levende live og ved død sammenlignes, er effekten for selskabet størst i levende live; men der kan dog alligevel argumenteres for, at det vil være den mest optimale løsning, idet der ved et generationsskifte i levende live er mulighed for, over den årrække, hvor aktierne gives som gave, at faderen stille og roligt kan overdrage den fulde ledelse af selskabet til sønnen.

Endvidere vil det ikke være nødvendigt at foretage testamentariske dispositioner, der begrænser ægtefællens arv, samtidig vil et tilbagesalg af aktieposten til selskabet generere en fortjeneste til faderen, der indgår i boet, hvis denne formue ikke er brugt inden arveladers død. Selvom det er virksomhedens tarv, der er det væsentligste, ses det, at denne løsning tilgodeser flere interessenter og derfor må antages, at være den mest optimale for alle parter; men primært for selskabet.

11 Konklusion

Overordnet var hovedsigtet med den nye arvelov at tilpasse arveloven til de nye familiemønstre, at forbedre ægtefællens stilling, nye regler for tvangsarv, samt at lette generationsskifter for erhvervslivet. Disse områder er for så vidt opfyldt i den nye arvelov. Arvebrøkerne er ændret til ægtefællens fordel, tidligere ville den efterlevende ægtefælles maksimale arvelod udgøre 10/12 i den nye arvelov kan denne maksimere til 15/16.

Tvangsarven udgør nu alene 25% af den legale arv, mod tidligere 50%. Forbedringerne i forhold til generationsskifte er bl.a. den øgede testationskompetence, samt muligheden for at begrænse en livsarvings arvelod til kr. 1.050.000. Endvidere kan det testes, at en livsarving kan udtage bestemte aktiver, selv om værdien heraf overstiger livsarvingens arvelod.

I forhold til en tilpasning til de ændrede familiemønstre, er der i den nye arvelov åbnet mulighed for, at der under visse betingelser kan oprettes et ”udvidet samlevertestamente”. Der er dog visse betingelser, der skal være opfyldt, for at et sådant testamente kan oprettes. Af disse kan bl.a. nævnes, at der skal være tale om et gensidigt testamente, at parterne kunne indgå ægteskab, eller registreret partnerskab med hinanden samt at parterne har et ægteskabslignende forhold.

Der er to kategorier af arvinger til et bo - de legale arvinger og de testamentariske arvinger. Legale arvinger er dem, der arver qua arvelovens bestemmelser. De legale arvinger er således, jf. AL § 1, arveladerens nærmeste slægtninge, livsarvinger, defineret som dennes børn, der jf. lovtæksten arver lige.

De testamentariske arvinger er dem, der er medtaget i et eventuelt testamente. Arvelader kan fuldt råde over sin testationsfrie del af formuen (friarven) og indsætte personer, fonde og lign. som testamentariske arvinger

Generationsskiftet i forbindelse med arveladers død, er naturligvis den sidste mulighed, forbedringer i den nye arvelov, i forhold til generationsskifte er bl.a. nedsættelse af tvangsarven, begrænsning af livsarvingers arv til tkr. 1.050, samt den øgede testationskompetence. Det kan ved testamente bestemmes at en livsarving kan udtage bestemte aktiver til vurderingssummen, mod betaling af differencebeløbet, hvis aktivets værdi overstiger arvelodet.

Hvis testator har besluttet, at det ene barn skal arve virksomheden, kan det ved testamente bestemmes, at denne, selvom arvelodden ikke er stor nok til at rumme værdien af virksomheden, skal kunne udtage virksomheden, mod betaling af differencebeløbet til boet. Differencebeløbet, kan således efterfølgende være med til at betale arven til øvrige livsarvinger - igen kan det sikres, at virksomheden kommer på de rette hænder.

I den forbindelse kan man naturligvis ikke glemme, at testamenter og forskelsbehandling af livsarvinger kan være en svær overvejelse; men ikke desto mindre er det metoden, der bedst sikrer virksomheden, når generationsskiftet foretages i forlængelse af ejerens død.

Overordnet skelnes der mellem dødsboer, der er selvstændige skattesubjekter, og dødsboer der *ikke* er selvstændige skattesubjekter. Det er kun de dødsboer, der er selvstændige skattesubjekter, der kan være skattepligtige. Om et dødsbo er *ikke* skattefritaget afgøres efter DSKL § 6.

Der kan ske udlodning med skattemæssig succession, hvis boet er et selvstændigt skattesubjekt, og hvis der foreligger en skattemæssig avance. Udgangspunktet er, at udlodninger sker med skattemæssig succession, hvis dette er muligt; men boet kan træffe beslutning om, at dette ikke skal ske.

Udlodninger, der overstiger modtagerens arvelod, arvingeskøb, kan også ske med succession, hvis modtageren er arveladeres ægtefælle, barn, barnebarn etc. Er der tale om udlodning, der overstiger arvelodden for en legater, kan der kun ske skattemæssig succession for så vidt angår den del af aktivet, der ligger inden for modtagerens arvelod.

Udlodninger kan også ske med beskatning i boet, det er boets valg. Der kan være både fordele og ulemper forbundet med valget af hhv. succession eller beskatning i boet. Om der på et givet aktiv skal ske succession eller beskatning i boet, må derfor vurderes i hvert enkelt tilfælde. En fordel ved succession er i manges øjne den ubegrænsede skattecredit, der opnås; men jo kortere tid modtageren forventer at beholde aktivet, jo bedre kan det overordnet set betale sig, at der sker beskatning i boet.

Værdiansættelse af aktiver og passiver i dødsboet, skal ifølge DSKL § 84 foretages efter BAL § 12. Aktiver og passiver skal værdiansættes til deres handelsværdi på opgørelsesdagen. Til brug for værdiansættelsen, anvendes CIR nr. 185 af 17/11/1982.

Den optimale løsningsmodel for generationsskifte ved død er, med udgangspunkt i casefamilien, at der oprettes et særeje, der omfatter selskabet, samt at der udarbejdes testamente, der tilgodeser sønnen mest muligt, både hvad angår særejet og det fælles bo. Denne løsning medfører dog også at hhv. ægtefælle og datter bliver begrænset væsentligt i deres arv, særligt går denne løsning ud over ægtefællen.

En anden mulighed er, at et generationsskifte i levende live. Den mest enkle mulighed er at alle aktierne i selskabet sælges ved en egentlig handel, dette medfører dog en ikke uvæsentlig beskatning af overdrageren, ligesom det medfører et finansieringsbehov hos køberen. For, at imødegå dette kan overdragelsen ske ved gave - dette medfører at overdrageren ikke beskattes; men at modtageren skal betale gaveafgift. Denne model medfører også et likviditetsbehov til betaling af boafgiften, denne kan dog begrænses ved indregningen af en passivpost. Begge overdragelsestyper kan ske med skattemæssig succession.

En tredje mulighed er to-delt, der overdrages aktiebesiddelser, løbende ved gave, og den resterende aktiepost tilbagesælges til selskabet. Dette medfører at selskabet er med til at betale en del af generationsskiftet og at likviditetsbehovet til gaveafgiften begrænses. Overdrageren skal dog beskattes af tilbagesalget og modtageren mister ejertidsnedslaget på den del af aktieposten, der tilbagesælges til selskabet.

Lempelserne i L167 medfører, at størrelsen på den aktiepost der gives som gave nu kun skal omfatte 1% af aktiekapitalen, mod tidligere 15% af stemmевærdien, for at der kan foretages skattemæssig succession i aktieposten.

Løsningsmodellen med løbende gaveoverdragelse og slutteligt tilbagesalg af aktiepost til udstedende selskab, er i relation til den valgte casevirksomhed og modelfamilie, den optimale løsning. Selvom selskabets egenkapital formindskes, skal dette ses i lyset af den besparelse der er på gaveafgift, finansieringsomkostninger etc. I eksemplet i denne afhandling, blev egenkapitalen forringet; men set i forhold til, hvis sønnen skulle have finansieret handlen, eller den relativt større bo- eller gaveafgift, kan der argumenteres for, at denne løsning alligevel er den mest optimale for selskabet også.

Skulle sønnen have finansieret handlen, arvingskøbet eller den større afgift ved overdragelse alene som gave, ville sønnens likviditetsbehov kunne påvirke selskabet gennem større udbetalinger af løn og eller udbytte, hvilket muligvis på længere sigt, ville være en ringere løsning for selskabet.

Ved løbende overdragelse og tilbagesalg af aktierne, er selskabet egenkapital svækket på dagen, men der er ingen efterfølgende omkostninger, der skal inddækkes gennem udlodninger. Det er derfor muligt at holde fokus alene på selskabets videre drift.

Perspektivering

Den nye skattereform 2009, indeholder forslag om en generelt lavere skat på arbejde. Dette bl.a. gennem en nedsættelse af topskatten, afskaffelse af mellemskatten samt at bundskatten nedsættes - den samlede skattebesparelse udgør 7,5 procentpoint, allerede fra 2010. Samtidig skal der dog også ske en nedsættelse af rentefradraget og skatteværdien af de ligningsmæssige fradrag, til 25% - denne nedsættelse skal ske løbende i perioden 2012 - 2019.

En årrække med nedsættelse af personskatten og nu skattereformen, medfører at beskatningen af dødsboer med en proportional beskatning på 50%, efterhånden er for høj en beskatning - når dødsbo beskatningen skal sammenlignes med den gennemsnitlige beskatning på personer.

De vedvarende skattelettelser for personer medfører således, at de gældende regler for dødsboer med tiden vil blive forældede og det vil blive nødvendigt, at indfører nye modeller for beskatningen af dødsboer.

Skattereformen indeholder også en nedsættelse af skatten på aktieindkomst, hvor den nuværende sats på hhv. 43% og 45% nedsættes til 42% og den lave sats på 28% nedsættes til 27%. Dvs. at den indførte overgangsordning for hovedaktionærer bliver afskaffet, idet den nye skatteprocent medfører, at der ikke længere er krav om at der skal opgøres en overgangssaldo.

I denne afhandling, er der på forskellig måde overdraget aktier - salget af disse aktier er beskattet med hhv. 43% og 45%. Bliver skattereformen vedtaget i den nuværende form, vil beskatningen af aktieavancen blive 2 procentpoint mindre. Dette giver en markant større fortjeneste, hvis der er tale om avancer i det niveau, som det er anvendt i denne afhandling.

Idet dødsboers aktieindkomst beskattes som personers, har skattereformen også effekt herpå - og kan i store boer medvirke til, at beskatningen af aktieindkomst udskydes. Der vil være skattekroner at spare, hvis boet i stedet for at vælge beskatning i boet, vælger udlodning med succession, dette dog kun for dødsboer, der skal behandles efter de nugældende skatteregler.

12 Litteratur liste:

Love:

- Adoptionsloven - Lovbekendtgørelse nr. 928 af 14/09/2004.
- Aktieavancebeskatningsloven (**ABL**) - Lovbekendtgørelse 2009-03-06 nr. 171, om den skattemæssige behandling af gevinst og tab ved afståelse af aktier m.v.
- Aktieselskabsloven (**ASL**) - Lovbekendtgørelse 2006-06-15 nr. 649
- Arveloven (**AL**) - Lov nr. 515 af 6. juni 2007
- Boafgiftsloven (**BAL**) - Lovbekendtgørelse 2007-10-04 nr. 1159, om afgift af dødsboer og gaver.
- Dødsboskatteloven (**DSKL**) - Lovbekendtgørelse 2006-08-28 nr. 908, om beskatning ved dødsfald
- Dødsboskifteloven (**DBSL**) - Lov nr. 383 af 22/05/1996
- Personskatteloven (**PSL**) - Lovbekendtgørelse 2006-09-19 nr. 959, om indkomstskat for personer m.v.
- Retsvirkningsloven (**RVL**) - Lovbekendtgørelse nr. 37 af 05/11/1995
- Virksomhedsskatteloven (**VSO**) - Lovbekendtgørelse 2007-09-10 nr. 1075, om indkomstbeskatning af selvstændige erhvervsdrivende.
- Lempelser til generationsskifte, lovforslag L167 samt forarbejderne hertil.
- Lov nr. 532 af 17/06/2008 - Lov om ændring af aktieavancebeskatningsloven, dødsboskatteloven og kildeskatteloven.

Cirkulærer og vejledninger:

- CIR nr. 85 af 17/11/1982 - Cirkulære om værdiansættelse af aktiver og passiver i dødsboer m.m. og ved gaveafgiftsberegning
- CIR nr. 44 af 28/03/2000 - Cirkulære om værdiansættelse af goodwill
- CIR nr. 45 af 28/03/2000 - Cirkulære om værdiansættelse af aktier og anpartar
- Told & Skat, Kursliste 1997, for danske aktieselskaber og anpartsselskaber samt grønlandske selskaber.
- Ligningsvejledningen 2009-1 (4) af 2009-01-15. Beskatning ved dødsfald. Foreningen af Satsautoriserede Revisorer, 1. udgave, 1. oplag. Januar 2009.

Bøger:

- Den nye arvelov, hvad betyder den for dig? Kirsten Reimers-Lund mfl. Magnus Informatik. 1. udgave, 1. oplag. 2008
- Generationsskifte. Jesper Rasmussen mfl. Thomson Reuters. 1. udgave, 1. oplag. 2008
- Betænkning om revision af arvelovgivningen mv. Betænkning nr. 1473, København 2006.
- Lærebog om indkomstskat. Henrik Nielsen, 12. udgave 2007
- Skatteret, Arv og Gave, Henrik Dam mfl. Forlaget Magnus, 1. udgave, 1. oplag. 2000
- Generationsskifte - Omstrukturering, Michael Serup. Gad Jura, 1. udgave, 1. oplag. 1998

Publikationer:

- Ejerskifte - din virksomheds fremtid” Erhvervs- og Byggestyrelsen, november 2008
- Generationsskifte af virksomhed, Deloitte Statsautoriseret Revisionsaktieselskab 2007
- Generationsskifte i erhvervslivet - betænkning nr. 1374, august 1999. Skatteministeriet.
- SkatteNyt 2008-24, KPMG.

Artikler:

www.borsen.dk/executive/nyhed/140819

Børsen, d. 19. september 2008, side 3 og side 5

Hjemmesider:

www.retsinformation.dk

www.thomson.dk

www.boellaw.dk/dk/uploads/diverse/ny_arvelov-pdf

www.retssal.dk/?page=emne&id=826&indexid=369

www.folketinget.dk/Samling/2072/lovforslag/L167/fremsaettelsestale.htm

www.kpmg.dk/view.sap?id=5422&tID=65

13 Figuroversigt:

Figur 1: Opgavestruktur, egen tilvirkning.	8
Figur 2: Resultatopgørelse, perioden 1. januar - 31. december 2008.....	10
Figur 3: Egenkapital, pr. 31. december 2008	11
Figur 4: Forskellen i kr. mellem den gamle - og den nye arvelov, for den efterlevende ægtefælle, under forudsætning af at denne er begunstiget mest muligt, og at der ikke vælges, at efterlevende skal sidde i uskiftet bo, samt at der ikke er oprettet særeje.....	16
Figur 5: Beregning af arv til fordeling, når ægtefællerne har oprettet ægtefælle begunstiget kombinationssæreje	19
Figur 6 Beregning af tvangsarv til livsarvinger, når der er oprettet ægtefællebegunstiget kombinationssæreje samt testamenteret mest muligt til efterlevende ægtefælle.	19
Figur 7: Beregning af marginalsatten	20
Figur 8: Ændrede arvebrøker, for livsarvinger	22
Figur 9: Tal eksempel på de ændrede arvebrøker	22
Figur 10: Ændrede arvebrøker for efterlevende ægtefælle	23
Figur 11 Tal eksempel på de ændrede arvebrøker	23
Figur 12: Tidslinie for skattefritagne dødsboer.	29
Figur 13: Tidslinie for ikke skattefritagne dødsboer.....	29
Figur 14: Kapitaliseringsfaktorer, pr. 1. januar 2008	38
Figur 15: Ægtefællernes formueforhold.....	42
Figur 16: Beregning af passivposten.....	43
Figur 17: Beregning af skattebyrden, ved valg af beskatning i boet.	43
Figur 18: Boets formue, efter beskatning af aktieindkomst.....	44
Figur 19: Sammenligning af fordelingen af arv og boafgift, ved forskellige scenarier, intet testamente... ..	44
Figur 20: Beregning af forskelsværdi på arv til livsarvinger, ved indregning af passivpost.....	45
Figur 21: Konsekvenser for arv og boafgift, konsekvenser for boet, ved forskellige scenarier, intet testamente.....	46
Figur 22: Opgørelse af nettoformue, når selskabet var afdødes fuldstændige særeje.	49
Figur 23: Sammenligning af fordelingen af arv og boafgift, ved forskellige scenarier, når særejet er testeret til sønnen.....	50
Figur 24: Konsekvenser for arv - og boafgift, ved forskellige scenarier, når særejet er testeret til sønnen.. ..	51
Figur 25: Sammenligning af fordelingen af arv og boafgift, ved forskellige scenarier.....	54
Figur 26: Konsekvenser for arv og boafgift, ved forskellige scenarier.	55
Figur 27: Overdragelse ved salg, ekskl. succession	71
Figur 28: Overdragelse ved salg, inkl. succession.....	71
Figur 29: Effekten ved efterfølgende salg, generationsskifte ved kontant handel.....	72
Figur 30: Indløsningsandel.....	74
Figur 31: Selskabets egenkapital, efter indløsning af egne aktier.....	75

13.1 Bilagsoversigt

Bilag 1: Casevirksomhed, resultatopgørelse perioden 1. januar - 31. december 2008	87
Bilag 2: Casevirksomhed, balance pr. 31. december 2008.....	88
Bilag 3: Skematisk gengivelse af mulighederne for skattemæssig succession - personkredsen	89
Bilag 4: Værdiansættelse af selskabet, med anvendelse af formueskattekursen.....	90
Bilag 5: Beregning af den kapitaliserede indtjening.	91
Bilag 6: Opgørelse af skattemæssig egenkapital, pr. 31. december 2008.....	92
Bilag 7: Beregning af aktiernes indre værdi, samt kapitaliseringen heraf.....	93
Bilag 8: Beregning af formueskattekursen, samt værdiansættelse af de unoterede aktier.....	94
Bilag 9: Beregning af formueskattekursen samt værdiansættelse af de unoterede aktier, ved anvendelse af den modificerede regel.....	95
Bilag 10: Opgørelse af livsarvingers arv - evt. passivpost ikke medregnet.....	96
Bilag 11: Konsekvenser for sønnen, ved et efterfølgende salg af selskabet, intet testamente.....	97
Bilag 12: Ikke planlagt generationsskifte - jf. den gamle arvelov, fordeling af arv. Intet testamente.....	98
Bilag 13: Ikke planlagt generationsskifte - jf. den gamle arvelov, boafgift og kontantbehov.....	99
Bilag 14: Ikke planlagt generationsskifte - jf. den gamle arvelov, konsekvenser for sønnen.....	100
Bilag 15: Fordeling af til livsarvinger arv og boafgift, planlagt generationsskifte ved død, når særejet er testeret til sønnen.....	101
Bilag 16: Opgørelse af arvefordelingen, når særejet er testeret til sønnen	102
Bilag 17: Konsekvenser for sønnen ved salg af selskabet, ved de forskellige scenarier, når særejet er testeret til sønnen.....	103
Bilag 18: Planlagt generationsskifte, ved død - jf. den gamle arvelov, fordeling af arv, når særejet er testeret til sønnen.....	104
Bilag 19: Planlagt generationsskifte, ved død - jf. den gamle arvelov, boafgift og kontantbehov, når særejet er testeret til sønnen.	105
Bilag 20: Planlagt generationsskifte, ved død - jf. den gamle arvelov, fordeling af arv og boafgift, når særejet er testeret til sønnen.....	106
Bilag 21: Planlagt generationsskifte, ved død - jf. den gamle arvelov, konsekvenser for sønnen, når særejet er testeret til sønnen.....	107
Bilag 22: Planlagt generationsskifte, ved død, fordeling af arv og boafgift, når der er testeret mest muligt til sønnen.	108
Bilag 23: Konsekvenser for sønnen ved salg af selskabet, når der er testeret mest muligt til sønnen, ved forskellige scenarier.....	109
Bilag 24: Planlagt generationsskifte, ved død - jf. den gamle arvelov, boafgift og kontantbehov, når der er testeret mest muligt til sønnen.....	110
Bilag 25: Planlagt generationsskifte, ved død - jf. den gamle arvelov, fordeling af arv og boafgift, når der er testeret mest muligt til sønnen.....	111
Bilag 26: Planlagt generationsskifte, ved død, fordeling af arv og boafgift, gl. arvelov, når der er testeret mest muligt til sønnen.....	112
Bilag 27: Planlagt generationsskifte, ved død - jf. den gamle arvelov, konsekvenser for sønnen, når der er testeret mest muligt til sønnen.....	113
Bilag 28: Værdiansættelse efter 2000-cirkulærer	114

Bilag 29: Værdiansættelse af selskabets aktiver og passiver, til brug for værdiansættelsen af selskabet, ved en egentlig handel.....	116
Bilag 30: Værdiansættelse af goodwill, til brug for værdiansættelse af selskabet, ved en egentlig handel.	117
Bilag 31: Overdragerens avance, ved salg af selskabet med/uden succession.....	118
Bilag 32: Effekten af en overdragelse ved gave, når samtlige aktier overdrages på én gang.....	119
Bilag 33: Effekt ved salg af selskabet, når alle aktier er overdraget på én gang, ved gave.....	120
Bilag 34: Gaveoverdragelser i en periode på 5 år.	121
Bilag 35: Faderens avance og beskatning, ved tilbagesalg af aktier til udstedende selskab.....	122
Bilag 36: Sønnens salg af selskabet - avancebeskatning	123

14 Bilag

Bilag 1: Casevirksomhed, resultatopgørelse perioden 1. januar - 31. december 2008

Resultatopgørelse - tkr.	2008	2007
Bruttofortjeneste	4.163	4.203
Personaleomkostninger	3.043	2.614
Af- og nedskrivninger	523	70
Resultat før finansielle poster	597	1.519
Andre finansielle indtægter	129	76
Andre finansielle omkostninger	12	17
Resultat før skat	714	1.578
Skat af årets resultat	175	448
Årets resultat	539	1.130

Resultatopgørelsen er direkte kopieret fra selskabets årsrapport, for regnskabsåret 2008.

Bilag 2: Casevirksomhed, balance pr. 31. december 2008

Balance - tkr.	2008	2007
Aktiver		
Grunde og bygninger	489	523
Produktionsanlæg og maskiner	357	252
Andre anlæg, driftsmateriel og inventar	1.093	812
Materielle anlægsaktiver	1.939	1.587
Finansielle anlægsaktiver	1.243	1.174
Anlægsaktiver, i alt	3.182	2.761
Varebeholdninger	509	695
Tilgodehavender fra salg	999	604
Tilgodehavende selskabsskat	397	87
Andre tilgodehavender	57	47
Periodeafgrænsningsposter	35	25
Tilgodehavender	1.488	763
Likvide beholdninger	631	990
Omsætningsaktiver, i alt	2.628	2.448
Aktiver i alt	5.810	5.209
Passiver		
Egenkapital		
Aktiekapital	500	500
Overført resultat	3.442	3.403
Foreslået udbytte for regnskabsåret	500	500
Egenkapital, i alt	4.442	4.403
Henstatte forpligtelser		
Hensættelse til udskudt skat	59	56
Hensatte forpligtelser, i alt	59	56
Gældsforpligtelser		
Leverandører af varer og tjenesteydelser	711	148
Anden gæld	598	602
Kortfristede gældsforpligtelser	1.309	750
Gældsforpligtelser, i alt	1.309	750
Passive i alt	5.810	5.209

Balancen, er direkte kopieret fra selskabets årsrapport, for regnskabsåret 2008

Bilag 3: Skematisk gengivelse af mulighederne for skattemæssig succession - personkredsen

	Dødsboet selvstændigt skattesubjekt DSKL §6 grænse	
	ikke overskredet	overskredet
Efterlevende ægtefælle	% Succession	+ Succession
Arvinger og legatarer (fysiske personer)	% Succession	+Succession
Arvinger og legatarer (juridiske personer)	% Succession	% Succession

Kilde: DSKL §§ 36, stk. 1 samt 37 stk. 1 og 2

Bilag 4: Værdiansættelse af selskabet, med anvendelse af formueskattekursen

I dette og de følgende bilag foretages en værdiansættelse af selskabet, som vil være den værdi af selskabet, der benyttes til den praktiske illustration. Beregningen af selskabets indtjeningsevne, samt kapitaliseringen heraf er foretaget i Bilag 5 og er opgjort efter reglerne, der er gennemgået i afsnit 6.1.3.

I beregningerne i Bilag 5, er der taget udgangspunkt i den seneste årsrapport for selskabet, samt skatteopgørelser for de seneste tre indkomstår. Der er ikke foretaget korrektioner af den skattepligtige indkomst, idet selskabet ikke i årene har fratrukket underskud fra tidligere år, modtaget udbytte fra datterselskaber eller lign.

I Bilag 6 beregnes selskabets skattemæssige egenkapital. Som det fremgår af beregningen foretages der en korrektion af den regnskabsmæssige egenkapital med de skattemæssige værdier af hhv. aktiver og passiver. Der er i opgørelsen alene forskel på de regnskabsmæssige værdier af hhv. driftsmidler og finansielle anlægsaktiver. Øvrige poster er medtaget for illustrationens skyld. Havde selskabet haft prioritetsgæld, kunne der ligeledes have været forskel på den regnskabs- og skattemæssige værdi heraf, ligesom regnskabsmæssige hensættelser, havde der været sådanne, ikke ville medtages i opgørelsen af den skattemæssige egenkapital.

Med udgangspunkt i den beregnede skattemæssige egenkapital, kan selskabets indre værdi samt kapitaliseringen heraf beregnes. Denne beregning er illustreret i Bilag 7.

På grundlag af beregninger af selskabets indre værdi samt kapitaliseringen heraf, kan selskabets formueskatteværdi beregnes. Denne beregning er foretaget nedenfor. Idet der er tale om et hovedaktionærskab, anvendes *halvdelskursen* og ikke den totale beregnede formueskattekurs til beregning af værdien af selskabet.

Som det fremgår af beregningen, i Bilag 8, er de noterede aktiers værdi ved brug af den beregnede formueskattekurs tkr. 5.320, hvilket overstiger den skattemæssige egenkapital. Idet indtjeningsevnen er over 10, foretages der en genberegning af formueskattekursen ud fra den modificerede regel. Denne beregning er gengivet i Bilag 9, beregningen viser en værdi af de noterede aktier på tkr. 3.619; men idet denne beregnede værdi er mindre end den skattemæssige egenkapital, skal værdien af den skattemæssige egenkapital anvendes som værdiansættelse til brug for boopgørelsen. Den skattemæssige egenkapital er opgjort i Bilag 6 og udgør tkr. 4.266

Bilag 5: Beregning af den kapitaliserede indtjening.

År	2006	2007	2008
Skatteprocent	28%	25%	25%
Kapitaliseringsfaktorer:			
Indtjeningsevne			8,5
Indre værdi			0,8
Modificeret kurs			4,25
Beregninger:			
Skattepligtig indkomst	1.485	1.285	690
<i>Korrektioner:</i>			
Underskud fra tidligere år	0	0	0
Skattefrit datterselskabs udbytte	0	0	0
Særlig indkomst (gevinst/tab)	0	0	0
	<u>1.485</u>	<u>1.285</u>	<u>690</u>
Beregnet skat heraf	<u>-416</u>	<u>-321</u>	<u>-173</u>
Indtjening	1.069	964	518
Aktiekapital, ultimo	500	500	500
Indtjeningsevne, i %	214%	193%	104%
Gennemsnitlig indtjeningsevne, i %			170%
Kapitaliseret indtjening			1.445
Modificeret beregning			
10% af indtjeningsevne * 8,5			85
Resten af indtjeningsevne * 4,25			<u>680</u>
Kapitaliseret indtjening, modificeret			765

Beregningen er foretaget med udgangspunkt i LVL 1997.

Bilag 6: Opgørelse af skattemæssig egenkapital, pr. 31. december 2008

Opgørelse af skattemæssig egenkapital pr. 31. december 2008		
Regnskabsmæssig egenkapital, jf. årsregnskabet for 2008		4.442
Udskudt skat, pr. 31. december 2008		59
Regnskabsmæssig værdi af grunde og bygninger	489	
Skattemæssig værdi af grunde og bygninger	<u>489</u>	<u>0</u>
Regnskabsmæssig værdi af driftsmidler, inventar etc.	1.450	
Skattemæssig værdi af driftsmidler, inventar etcæ	<u>1.350</u>	<u>-100</u>
Regnskabsmæssig værdi af debitorer	999	
Skattemæssig værdi af debitorer	<u>999</u>	<u>0</u>
Regnskabsmæssig værdi af finansielle aktiver	1.243	
Skattemæssig værdi af finansielle aktiver	<u>1.108</u>	<u>-135</u>
Skattemæssig egenkapital, pr. 31. december 2008		4.266

Beregningen er foretaget på grundlag af selskabets årsrapport samt specificationshæfte for regnskabsåret 2008

Bilag 7: Beregning af aktiernes indre værdi, samt kapitaliseringen heraf.

Beregning af aktiernes indre værdi	
Aktiekapital	500
Skattemæssig egenkapital	4.266
Aktiernes indre værdi	853
Kapitaliseret værdi, 80% heraf	683

Bilag 8: Beregning af formueskattekursen, samt værdiansættelse af de unoterede aktier.

Halvdelskurs		
Indtjeningsevne	1.445	
Indre værdi	<u>683</u>	2.128
<i>Halvdelskurs</i>		1.064
Værdi af selskabet (antal aktier * kurs)		5.320

Bilag 9: Beregning af formueskattekursen samt værdiansættelse af de unoterede aktier, ved anvendelse af den modificerede regel.

Modificeret beregning		
Indtjeningsevne, modificeret	765	
Indre værdi	683	1.448
<i>Halvdelskurs</i>		724
Værdi af selskabet (antal aktier * kurs)		3.619

Bilag 10: Opgørelse af livsarvingers arv - evt. passivpost ikke medregnet.

Formue, netto	10.552.000
Boslod	5.276.000
Arv til fordeling	<u>5.276.000</u>
	10.552.000
Arv	5.276.000
- passivpost	0
Arv til fordeling	5.276.000
Arv ægtefælle	2.638.000
Arv til livsarvinger	<u>2.638.000</u>
	5.276.000
Arv til livsarvinger	2.638.000
- bundfradrag	<u>-264.100</u>
Afgiftspligtig arvebeholdning	2.373.900
- boafgift, heraf	<u>-356.085</u>
	2.017.815
Arv efter boafgift	2.281.915
Arv til søn	1.140.958
Arv til datter	<u>1.140.958</u>
	2.281.915

Fordeling af arv samt beregning af passivpost, under forudsætning af, at der ikke er oprettet testamente.

Bilag 11: Konsekvenser for sønnen, ved et efterfølgende salg af selskabet, intet testamente.

	Excl. Passivpost	Incl. Passivpost	Beskatning i boet
Salgssum	10.000.000	10.000.000	10.000.000
- anskaffelsessum	-500.000	-500.000	-4.266.000
- ejertidsnedslag	-2.500.000	-911.153	0
Avance til beskatning	7.000.000	8.588.848	5.734.000
skat heraf	3.150.000	3.864.981	2.580.300
Selskabets værdi	4.266.000	4.266.000	4.266.000
- passivpost	0	621.390	0
Værdi til udlodning	4.266.000	3.644.610	4.266.000
- heraf arvelod	-1.140.958	-1.008.912	-1.009.216
Arvingskøb	3.125.043	2.635.698	3.256.784
Arvingskøb	3.125.043	2.635.698	3.256.784
Skattebetaling	3.150.000	3.864.981	2.580.300
Betalinger, i alt	6.275.043	6.500.679	5.837.084
Salgssum	10.000.000	10.000.000	10.000.000
Nettoprovenu	3.724.958	3.499.321	4.162.916

Bilag 12: Ikke planlagt generationsskifte - jf. den gamle arvelov, fordeling af arv. Intet testamente.

	Excl. Passivpost	Incl. Passivpost	Beskatning i boet
Formue, netto	10.552.000	10.552.000	9.312.077
- beskatning i boet	0	0	-1.239.923
Formue til fordeling	10.552.000	10.552.000	8.072.154
Boslod	5.276.000	5.276.000	4.656.039
Arv til fordeling	5.276.000	5.276.000	4.656.039
	10.552.000	10.552.000	9.312.077
Arv	5.276.000	5.276.000	4.656.039
- passivpost	0	-621.390	0
Arv til fordeling	5.276.000	4.654.610	4.656.039
Arv ægtefælle	1.758.667	1.551.537	1.552.013
Arv til livsarvinger	3.517.333	3.103.073	3.104.026
	5.276.000	4.654.610	4.656.039
Arv til livsarvinger	3.517.333	3.103.073	3.104.026
- bundfradrag	-264.100	-264.100	-264.100
Afgiftspligtig arvebeholdning	3.253.233	2.838.973	2.839.926
- boafgift, heraf	-487.985	-425.846	-425.989
	2.765.248	2.413.127	2.413.937
Arv efter boafgift	3.029.348	2.677.227	2.678.037
Arv til søn	1.514.674	1.338.614	1.339.018
Arv til datter	1.514.674	1.338.614	1.339.018
	3.029.348	2.677.227	2.678.037

Bilag 13: Ikke planlagt generationsskifte - jf. den gamle arvelov, boafgift og kontantbehov.

	Excl. Passivpost	Incl. Passivpost	Beskatning i boet
Datterens arv udgør	1.514.674	1.338.614	1.339.018
<i>Datteren udtager:</i>			
Kontanter	1.514.674	1.338.614	1.339.018
	1.514.674	1.338.614	1.339.018
Ægtefællens boslod + arv udgør	7.034.667	6.827.537	6.208.051
<i>Ægtefællen udtager:</i>			
Ejendom	5.900.000	5.900.000	5.900.000
Bankindeståender	347.206	347.206	347.206
Bil	230.000	230.000	230.000
Bil	66.000	66.000	66.000
Aktier	262.086	262.086	262.086
Egen gæld til pengeinstitut	-215.088	-215.088	-215.088
Kontanter	444.463	237.333	-382.153
	7.034.667	6.827.537	6.208.051
Sønnens arv udgør	1.514.674	1.338.614	1.339.018
<i>Sønnen udtager:</i>			
Selskabets værdi	4.266.000	3.644.610	4.266.000
Arvingskøb	2.751.326	2.305.996	2.926.982
Kontantbehov:			
Kontant behov til arv	1.959.137	1.575.947	956.866
Kontant behov til skat	0	0	1.239.923
Kontant behov til boafgift	487.985	425.846	425.989
Kontant behov til indfrielse af gæld	297.618	297.618	297.618
Kontant behov til omk.	6.586	6.586	6.586
	2.751.326	2.305.997	2.926.981

Bilag 14: Ikke planlagt generationsskifte - jf. den gamle arvelov, konsekvenser for sønnen

	Excl. Passivpost	Incl. Passivpost	Beskatning i boet
Salgssum	10.000.000	10.000.000	10.000.000
- anskaffelsessum	-500.000	-500.000	-4.266.000
- ejertidsnedslag	-2.500.000	-911.153	0
Avance til beskatning	7.000.000	8.588.848	5.734.000
skat heraf	3.150.000	3.864.981	2.580.300
Faktisk pris for selskabet	4.266.000	4.266.000	4.266.000
- passivpost	0	-621.390	0
Værdi til udlodning	<u>4.266.000</u>	<u>3.644.610</u>	<u>4.266.000</u>
- heraf arvelod	<u>-1.514.674</u>	<u>-1.338.614</u>	<u>-1.339.018</u>
Kontantpris	2.751.326	2.305.996	2.926.982
Arvingskøb	3.150.000	3.864.981	2.580.300
Skattebetaling	<u>2.751.326</u>	<u>2.305.996</u>	<u>2.926.982</u>
Betalinger, i alt	5.901.326	6.170.978	5.507.282
Salgssum	<u>10.000.000</u>	<u>10.000.000</u>	<u>10.000.000</u>
Nettoprovenu	4.098.674	3.829.022	4.492.718

Bilag 15: Fordeling af til livsarvinger arv og boafgift, planlagt generationsskifte ved død, når sær-
ejet er testeret til sønnen.

Excl. Passivpost	Søn	Datter	Total
Friarv, særeje	3.199.500	0	3.199.500
Tvangsarv, særeje	266.625	266.625	533.250
I alt	3.466.125	266.625	3.732.750
- boafgift, 15% heraf	-519.919	-39.994	-559.913
Arv, excl. boafgift	2.946.206	226.631	3.172.838
Legalarv, excl. boafgift	687.695	687.695	1.375.390
Total	3.633.901	914.326	4.548.228
Incl passivpost	Søn	Datter	Total
Friarv, særeje	2.733.458	0	2.733.458
Tvangsarv, særeje	227.788	227.788	455.576
I alt	2.961.246	227.788	3.189.034
- boafgift, 15% heraf	-444.187	-34.168	-478.355
Arv, excl. boafgift	2.517.059	193.620	2.710.679
Legalarv, excl. boafgift	687.695	687.695	1.375.390
Total	3.204.754	881.315	4.086.069
Beskatning i boet	Søn	Datter	Total
Friarv, særeje	2.269.558	0	2.269.558
Tvangsarv, særeje	189.130	189.130	378.260
I alt	2.458.688	189.130	2.647.817
- boafgift, 15% heraf	-368.803	-28.369	-397.173
Arv, excl. boafgift	2.089.884	160.760	2.250.645
Legalarv, excl. boafgift	687.695	687.695	1.375.390
Total	2.777.579	848.455	3.626.035

Bilag 16: Opgørelse af arvefordelingen, når særejet er testeret til sønnen

Formue, netto	6.286.000
Boslod	3.143.000
Arv til fordeling	<u>3.143.000</u>
	6.286.000
Arv	3.143.000
Arv ægtefælle	1.571.500
Arv til livsarvinger	<u>1.571.500</u>
	3.143.000
Arv til livsarvinger	1.571.500
- bundfradrag	<u>-264.100</u>
Afgiftspligtig arvebeholdning	1.307.400
- boafgift, heraf	<u>-196.110</u>
	1.111.290
Særeje	4.266.000
- passivpost	0
Arvebeholdning	4.266.000
Tvangsarv, 1/4 heraf	1.066.500
Friarv, 3/4 heraf	<u>3.199.500</u>
	4.266.000
Tvangsarv til ægtefælle	533.250
Tvangsarv til livsarvinger	<u>533.250</u>
	1.066.500
Testamentarisk arv til sønnen	3.199.500
Tvangsarv til livsarvinger	<u>533.250</u>
Afgiftspligtig arvebeholdning	3.732.750
- boafgift, heraf	<u>-559.913</u>
	3.172.838
Arv efter boafgift	4.548.228
Arv til søn	3.633.901
Arv til datter	<u>914.326</u>
	4.548.228

Bilag 17: Konsekvenser for sønnen ved salg af selskabet, ved de forskellige scenarier, når særejet er testeret til sønnen.

	Excl. Passivpost	Incl. Passivpost	Beskatning i boet
Salgssum	10.000.000	10.000.000	10.000.000
- anskaffelsessum	-500.000	-500.000	-4.266.000
- ejertidsnedslag	-2.500.000	-1.666.410	0
Avance til beskatning	7.000.000	7.833.590	5.734.000
skat heraf	3.150.000	3.525.116	2.580.300
Selskabets værdi	4.266.000	4.266.000	4.266.000
- passivpost	0	-621.390	0
Værdi til udodning	4.266.000	3.644.610	4.266.000
- heraf arvelod	-3.633.901	-3.204.754	-2.777.579
Kontantpris	632.099	439.856	1.488.421
Arvingskøb	632.099	439.856	1.488.421
Skattebetaling	3.150.000	3.525.116	2.580.300
Betalinger, i alt	3.782.099	3.964.972	4.068.721
Salgssum	10.000.000	10.000.000	10.000.000
Nettoprovenu	6.217.901	6.035.028	5.931.279

Bilag 18: Planlagt generationsskifte, ved død - jf. den gamle arvelov, fordeling af arv, når særejet er testeret til sønnen.

	Excl. Passivpost	Incl. Passivpost	Beskatning i boet
Formue, netto	6.286.000	6.286.000	6.286.000
Boslod	3.143.000	3.143.000	3.143.000
Arv til fordeling	3.143.000	3.143.000	3.143.000
	<u>6.286.000</u>	<u>6.286.000</u>	<u>6.286.000</u>
Arv	3.143.000	3.143.000	3.143.000
Arv ægtefælle	1.047.667	1.047.667	1.047.667
Arv til livsarvinger	2.095.333	2.095.333	2.095.333
	<u>3.143.000</u>	<u>3.143.000</u>	<u>3.143.000</u>
Arv til livsarvinger	2.095.333	2.095.333	2.095.333
- bundfradrag	-264.100	-264.100	-264.100
Afgiftspligtig arvebeholdning	1.831.233	1.831.233	1.831.233
- boafgift, heraf	-274.685	-274.685	-274.685
	<u>1.556.548</u>	<u>1.556.548</u>	<u>1.556.548</u>
Særeje	4.266.000	4.266.000	4.266.000
- beskatning, i boet	0	0	-1.239.123
- passivpost	0	-621.390	0
Arvebeholdning	4.266.000	3.644.610	3.026.877
Tvangsarv, 1/2 heraf	2.133.000	1.822.305	1.513.439
Friarv, 1/2 heraf	2.133.000	1.822.305	1.513.439
	<u>4.266.000</u>	<u>3.644.610</u>	<u>3.026.877</u>
Tvangsarv til ægtefælle	711.000	607.435	504.480
Tvangsarv til livsarvinger	1.422.000	1.214.870	1.008.959
	<u>2.133.000</u>	<u>1.822.305</u>	<u>1.513.439</u>
Testamentarisk arv til sønnen	2.133.000	1.822.305	1.513.439
Tvangsarv til livsarvinger	1.422.000	1.214.870	1.008.959
Afgiftspligtig arvebeholdning	3.555.000	3.037.175	2.522.398
- boafgift, heraf	-533.250	-455.576	-378.360
	<u>3.021.750</u>	<u>2.581.599</u>	<u>2.144.038</u>
Arv efter boafgift	4.842.398	4.402.247	3.964.686
Arv til søn	3.327.724	2.975.603	2.625.554
Arv til datter	1.514.674	1.426.644	1.339.132
	<u>4.842.398</u>	<u>4.402.247</u>	<u>3.964.686</u>

Bilag 19: Planlagt generationsskifte, ved død - jf. den gamle arvelov, boafgift og kontantbehov, når særejet er testet til sønnen.

	Excl. Passivpost	Incl. Passivpost	Beskatning i boet
Datterens arv udgør	1.514.674	1.426.644	1.339.132
<i>Datteren udtager:</i>			
Kontanter	1.514.674	1.426.644	1.339.018
	1.514.674	1.426.644	1.339.018
Ægtefællens boslod + arv udgør	4.901.667	4.798.102	4.695.146
<i>Ægtefællen udtager:</i>			
Ejendom	5.900.000	5.900.000	5.900.000
Bankindeståender	347.206	347.206	347.206
Bil	230.000	230.000	230.000
Bil	66.000	66.000	66.000
Aktier	262.086	262.086	262.086
Egen gæld til pengeinstitut	-215.088	-215.088	-215.088
Kontanter	-1.688.537	-1.792.102	-1.895.191
	4.901.667	4.798.102	4.695.013
Sønnens arv udgør	3.327.724	2.975.603	2.625.554
<i>Sønnen udtager:</i>			
Selskabets værdi	4.266.000	3.644.610	4.266.000
Arvingskøb	938.276	669.007	1.640.446
Kontantbehov:			
Kontant behov til arv	-173.863	-365.458	-556.173
Kontant behov til skat	0	0	1.239.123
Kontant behov til boafgift	807.935	730.261	653.045
Kontant behov til indfrielse af gæld	297.618	297.618	297.618
Kontant behov til omk.	6.586	6.586	6.586
	938.276	669.007	1.640.199

Bilag 20: Planlagt generationsskifte, ved død - jf. den gamle arvelov, fordeling af arv og boafgift, når særejet er testeret til sønnen.

Excl. Passivpost	Søn	Datter	Total
Friarv, særeje	2.133.000	0	2.133.000
Tvangsarv, særeje	711.000	711.000	1.422.000
I alt	2.844.000	711.000	3.555.000
- boafgift, 15% heraf	-426.600	-106.650	-533.250
Arv, excl. boafgift	2.417.400	604.350	3.021.750
Legalarv, excl. boafgift	910.324	910.324	1.820.648
Total	3.327.724	1.514.674	4.842.398
Incl passivpost	Søn	Datter	Total
Friarv, særeje	1.822.305	0	1.822.305
Tvangsarv, særeje	607.435	607.435	1.214.870
I alt	2.429.740	607.435	3.037.175
- boafgift, 15% heraf	-364.461	-91.115	-455.576
Arv, excl. boafgift	2.065.279	516.320	2.581.599
Legalarv, excl. boafgift	910.324	910.324	1.820.648
Total	2.975.603	1.426.644	4.402.247
Beskatning i boet	Søn	Datter	Total
Friarv, særeje	1.513.439	0	1.513.439
Tvangsarv, særeje	504.480	504.480	1.008.959
I alt	2.017.918	504.480	2.522.398
- boafgift, 15% heraf	-302.688	-75.672	-378.360
Arv, excl. boafgift	1.715.230	428.808	2.144.038
Legalarv, excl. boafgift	910.324	910.324	1.820.648
Total	2.625.554	1.339.132	3.964.686

Bilag 21: Planlagt generationsskifte, ved død - jf. den gamle arvelov, konsekvenser for sønnen, når særejet er testeret til sønnen.

	Excl. Passivpost	Incl. Passivpost	Beskatning i boet
Salgssum	10.000.000	10.000.000	10.000.000
- anskaffelsessum	-500.000	-500.000	-4.266.000
- ejertidsnedslag	-2.500.000	-1.666.410	0
Avance til beskatning	7.000.000	7.833.590	5.734.000
skat heraf	3.150.000	3.525.116	2.580.300
Selskabets værdi	4.266.000	4.266.000	4.266.000
- passivpost	0	-621.390	0
Værdi til udlodning	4.266.000	3.644.610	4.266.000
- heraf arvelod	-3.327.724	-2.975.603	-2.625.554
Kontantpris	938.276	669.007	1.640.446
Arvingskøb	938.276	669.007	1.640.446
Skattebetaling	3.150.000	3.525.116	2.580.300
Betalinger, i alt	4.088.276	4.194.122	4.220.746
Salgssum	10.000.000	10.000.000	10.000.000
Nettoprovenu	5.911.724	5.805.878	5.779.254

Bilag 22: Planlagt generationsskifte, ved død, fordeling af arv og boafgift, når der er testeret mest muligt til sønnen.

Excl. Passivpost	Søn	Datter	Total
Friarv, særeje	3.199.500	0	3.199.500
Friarv, fællesbo	2.357.250	0	2.357.250
Tvangsarv, særeje	266.625	266.625	533.250
Tvangsarv, fællesbo	196.438	196.438	392.875
- bundfradrag, forholdsmæssigt	-132.050	-132.050	-264.100
I alt	5.887.763	331.013	6.218.775
- boafgift, 15% heraf	-883.164	-49.652	-932.816
Arv, excl. boafgift	5.004.598	281.361	5.285.959
+ bundfradrag	132.050	132.050	264.100
Total	5.136.648	413.411	5.550.059
Incl. Passivpost	Søn	Datter	Total
Friarv, særeje	2.733.458	0	2.733.458
Friarv, fællesbo	2.357.250	0	2.357.250
Tvangsarv, særeje	227.788	227.788	455.576
Tvangsarv, fællesbo	196.438	196.438	392.875
- bundfradrag, forholdsmæssigt	-132.050	-132.050	-264.100
I alt	5.382.883	292.176	5.675.059
- boafgift, 15% heraf	-807.432	-43.826	-851.259
Arv, excl. boafgift	4.575.451	248.349	4.823.800
+ bundfradrag	132.050	132.050	264.100
Total	4.707.501	380.399	5.087.900
Beskatning i boet	Søn	Datter	Total
Friarv, særeje	2.270.908	0	2.270.908
Friarv, fællesbo	2.357.250	0	2.357.250
Tvangsarv, særeje	189.242	189.242	378.485
Tvangsarv, fællesbo	196.438	196.438	392.875
- bundfradrag, forholdsmæssigt	-132.050	-132.050	-264.100
I alt	4.881.788	253.630	5.135.417
- boafgift, 15% heraf	-732.268	-38.044	-770.313
Arv, excl. boafgift	4.149.519	215.585	4.365.105
+ bundfradrag	132.050	132.050	264.100
Total	4.281.569	347.635	4.629.205

Bilag 23: Konsekvenser for sønnen ved salg af selskabet, når der er testeret mest muligt til sønnen, ved forskellige scenarier.

	Excl. Passivpost	Incl. Passivpost	Beskatning i boet
Salgssum	10.000.000	10.000.000	10.000.000
- anskaffelsessum	-500.000	-500.000	-4.266.000
- ejertidsnedslag	-2.500.000	-1.666.410	0
Avance til beskatning	7.000.000	7.833.590	5.734.000
skat heraf	3.150.000	3.525.116	2.580.300
Selskabets værdi	4.266.000	4.266.000	4.266.000
- passivpost	0	-621.390	0
Værdi til udlodning	4.266.000	3.644.610	4.266.000
- heraf arvelod	-5.136.648	-4.707.501	-4.281.569
Kontantpris	-870.648	-1.062.891	-15.569
Arvingskøb	-870.648	-1.062.891	-15.569
Skattebetalinger	3.150.000	3.525.116	2.580.300
Betalinger, i alt	2.279.352	2.462.225	2.564.731
Salgssum	10.000.000	10.000.000	10.000.000
Nettoprovenu	7.720.648	7.537.775	7.435.269

Bilag 24: Planlagt generationsskifte, ved død - jf. den gamle arvelov, boafgift og kontantbehov, når der er testeret mest muligt til sønnen.

	Excl. Passivpost	Incl. Passivpost	Beskatning i boet
Formue, netto	6.286.000	6.286.000	6.286.000
Boslod	3.143.000	3.143.000	3.143.000
Arv til fordeling	3.143.000	3.143.000	3.143.000
	<u>6.286.000</u>	<u>6.286.000</u>	<u>6.286.000</u>
Arv	3.143.000	3.143.000	3.143.000
Arv ægtefælle	785.750	785.750	785.750
Arv til livsarvinger	785.750	785.750	785.750
Friarv, til søn	1.571.500	1.571.500	1.571.500
	<u>3.143.000</u>	<u>3.143.000</u>	<u>3.143.000</u>
Arv til livsarvinger	2.357.250	2.357.250	2.357.250
- bundfradrag	-264.100	-264.100	-264.100
Afgiftspligtig arvebeholdning	2.093.150	2.093.150	2.093.150
- boafgift, heraf	-313.973	-313.973	-313.973
	<u>1.779.178</u>	<u>1.779.178</u>	<u>1.779.178</u>
Særeje	4.266.000	4.266.000	4.266.000
- beskatning, i boet	0	0	-1.239.123
- passivpost	0	-621.390	0
Arvebeholdning	4.266.000	3.644.610	3.026.877
Tvangsarv, 1/4 heraf	1.066.500	911.153	756.719
Friarv, 3/4 heraf	3.199.500	2.733.458	2.270.158
	<u>4.266.000</u>	<u>3.644.610</u>	<u>3.026.877</u>
Tvangsarv til ægtefælle	355.500	303.718	252.240
Tvangsarv til livsarvinger	711.000	607.435	504.480
	<u>1.066.500</u>	<u>911.153</u>	<u>756.719</u>
Testamentarisk arv til sønnen	3.199.500	2.733.458	2.270.158
Tvangsarv til livsarvinger	711.000	607.435	504.480
Afgiftspligtig arvebeholdning	3.910.500	3.340.893	2.774.637
- boafgift, heraf	-586.575	-501.134	-416.196
	<u>3.323.925</u>	<u>2.839.759</u>	<u>2.358.442</u>
Arv efter boafgift	5.367.203	4.883.036	4.401.719
Arv til søn	4.711.276	4.271.125	3.833.564
Arv til datter	655.926	611.911	568.155
	<u>5.367.203</u>	<u>4.883.036</u>	<u>4.401.719</u>

Bilag 25: Planlagt generationsskifte, ved død - jf. den gamle arvelov, fordeling af arv og boafgift, når der er testeret mest muligt til sønnen.

	Excl. Passivpost	Incl. Passivpost	Beskatning i boet
Datterens arv udgør	655.926	611.911	568.155
<i>Datteren udtager:</i>			
Kontanter	655.926	611.911	568.155
	655.926	611.911	568.155
Ægtefællens boslod + arv udgør	4.284.250	4.232.468	4.180.990
<i>Ægtefællen udtager:</i>			
Ejendom	5.900.000	5.900.000	5.900.000
Bankindeståender	347.206	347.206	347.206
Bil	230.000	230.000	230.000
Bil	66.000	66.000	66.000
Aktier	262.086	262.086	262.086
Egen gæld til pengeinstitut	-215.088	-215.088	-215.088
Kontanter	-2.305.954	-2.357.736	-2.409.214
	4.284.250	4.232.468	4.180.990
Sønnens arv udgør	4.711.276	4.271.125	3.833.564
<i>Sønnen udtager:</i>			
Selskabets værdi	4.266.000	3.644.610	4.266.000
Arvingskøb	-445.276	-626.515	432.436
Kontantbehov:			
Kontant behov til arv	-1.650.028	-1.745.825	-1.841.059
Kontant behov til skat	0	0	1.239.123
Kontant behov til boafgift	900.548	815.106	730.168
Kontant behov til indfrielse af gæld	297.618	297.618	297.618
Kontant behov til omk.	6.586	6.586	6.586
	-445.277	-626.515	432.436

Bilag 26: Planlagt generationsskifte, ved død, fordeling af arv og boafgift, gl. arvelov, når der er testeret mest muligt til sønnen.

Excl. Passivpost	Søn	Datter	Total
Friarv, særeje	3.199.500	0	3.199.500
Friarv, fællesbo	1.571.500	0	1.571.500
Tvangsarv, særeje	355.500	355.500	711.000
Tvangsarv, fællesbo	392.875	392.875	785.750
- bundfradrag, forholdsmæssigt	-132.050	-132.050	-264.100
I alt	5.387.325	616.325	6.003.650
- boafgift, 15% heraf	-808.099	-92.449	-900.548
Arv, excl. boafgift	4.579.226	523.876	5.103.103
+ bundfradrag	132.050	132.050	264.100
Total	4.711.276	655.926	5.367.203
Incl. Passivpost	Søn	Datter	Total
Friarv, særeje	2.733.458	0	2.733.458
Friarv, fællesbo	1.571.500	0	1.571.500
Tvangsarv, særeje	303.718	303.718	607.435
Tvangsarv, fællesbo	392.875	392.875	785.750
- bundfradrag, forholdsmæssigt	-132.050	-132.050	-264.100
I alt	4.869.500	564.543	5.434.043
- boafgift, 15% heraf	-730.425	-84.681	-815.106
Arv, excl. boafgift	4.139.075	479.861	4.618.936
+ bundfradrag	132.050	132.050	264.100
Total	4.271.125	611.911	4.883.036
Beskatning i boet	Søn	Datter	Total
Friarv, særeje	2.270.158	0	2.270.158
Friarv, fællesbo	1.571.500	0	1.571.500
Tvangsarv, særeje	252.240	252.240	504.480
Tvangsarv, fællesbo	392.875	392.875	785.750
- bundfradrag, forholdsmæssigt	-132.050	-132.050	-264.100
I alt	4.354.723	513.065	4.867.787
- boafgift, 15% heraf	-653.208	-76.960	-730.168
Arv, excl. boafgift	3.701.514	436.105	4.137.619
+ bundfradrag	132.050	132.050	264.100
Total	3.833.564	568.155	4.401.719

Bilag 27: Planlagt generationsskifte, ved død - jf. den gamle arvelov, konsekvenser for sønnen, når der er testeret mest muligt til sønnen.

	Excl. Passivpost	Incl. Passivpost	Beskatning i boet
Salgssum	10.000.000	10.000.000	10.000.000
- anskaffelsessum	-500.000	-500.000	-7.884.000
- ejertidsnedslag	-2.500.000	-1.666.410	0
Avance til beskatning	7.000.000	7.833.590	2.116.000
skat heraf	3.150.000	3.525.116	952.200
Selskabets værdi	4.266.000	4.266.000	4.266.000
- passivpost	0	-621.390	0
Værdi til udlodning	4.266.000	3.644.610	4.266.000
- heraf arvelod	-4.711.276	-4.271.125	-3.833.564
Kontantpris	-445.276	-626.515	432.436
Arvingskøb	-445.276	-626.515	432.436
Skattebetaling	3.150.000	3.525.116	952.200
Betalinger, i alt	2.704.724	2.898.601	1.384.636
Salgssum	10.000.000	10.000.000	10.000.000
Nettoprovenu	7.295.276	7.101.400	8.615.364

Bilag 28: Værdiansættelse efter 2000-cirkulærer

I Bilag 29 er foretaget en værdiansættelse af virksomhedens aktiver og passiver, ifølge tidligere gennemgåede værdiansættelsesmetoder, herunder CIR nr. 45 af 28/03/2000 og CIR nr. 44 af 28/03/2000 - som er gennemgået i afsnit 8.1.1.1.

I Bilag 29, er der taget udgangspunkt i selskabets seneste offentliggjorte årsrapport, aktiver og gældsposter, der fremgår heraf, er korrigeret i overensstemmelse med CIR nr. 45 af 28/03/2000. Som det fremgår af bilaget, er nogle af de regnskabsmæssige værdier korrigeret, herunder grunde og bygninger, finansielle anlægsaktiver samt hensættelse til udskudt skat. Korrektionerne af hhv. ejendomme og finansielle anlægsaktiver er foretaget på et fiktivt grundlag.

Udskudt skat er genberegnet med de korrigerede værdier. Idet kursværdien på opgørelsestidspunktet, for så vidt angår de finansielle anlægsaktiver, er lavere end den skattemæssige værdi pr. 31. december 2008, vil hensættelsen til udskudt skat tilsvarende stige, i dette tilfælde til ca. tkr. 86. Negativ udskudt skat, kan jf. CIR nr. 45 af 28/03/2000 alene kan medtages til en værdi under pari - i eksemplet, er hensættelsen til udskudt skat bibeholdt med de tkr. 59, ud fra en betragtning om, at den udskudte skat jf. de korrigerede værdier er større.

Foruden værdiansættelse af selskabets aktiver og passiver, skal der foretages en værdiansættelse af den eventuelle goodwill. I dette tilfælde. Denne beregning er foretaget på grundlag af CIR nr. 44 af 28/03/2000 og er illustreret i Bilag 30.

I værdiansættelsen er taget udgangspunkt i de regnskabsmæssige resultater før skat, der efterfølgende er korrigeret i henhold til cirkulæret - der er ikke foretaget andre korrektioner end renteindtægter og -udgifter, idet der ikke er afskrivninger på tilkøbt goodwill, ekstraordinære poster eller lign.

Udviklingstendensen er sat til 0, på trods af, at der er sket et kraftigt fald i resultatet i det seneste regnskabsår, den beregnede udviklingstendens ville medføre, at det vægtede resultat skulle nedjusteres tkr. 400 dog er vurderingen, at dette fald ikke er en tendens; men et udtryk for, at der i regnskabsåret er foretaget nogle dispositioner, der skal give indtjening i de kommende år. Der kunne således argumenteres for, at der skulle indregnes en positiv udviklingstendens; men i eksemplet er valgt ikke at gøre dette.

Forrentningen af aktiverne samt kapitaliseringsfaktoren er foretaget jf. cirkulæret, i den ”virkelige” verden ville disse naturligvis være beregnet; men for dette eksempel er korrektionerne rent illustratoriske. Der er truffet et valg om, at goodwillens levetid er 17 år - ud fra en betragtning om selskabets aktivitet. Værdiansættelsen af goodwill til tkr. 2.574 er ikke korrigeret yderligere. Selskabets værdiansættelse til brug for boopgørelsen er således $5.310 + 2.574 = 7.884$.

Bilag 29: Værdiansættelse af selskabets aktiver og passiver, til brug for værdiansættelsen af selskabet, ved en egentlig handel.

Aktiver	Regnskabsmæssige værdier	Korrigerede værdier
Grunde og bygninger	489	1.600
Produktionsanlæg og maskiner	357	357
Andre anlæg, driftsmateriel og inventar	1.093	1.093
Materielle anlægsaktiver	1.939	3.050
Finansielle anlægsaktiver	1.243	1.000
Anlægsaktiver, i alt	3.182	4.050
Varebeholdninger	509	509
Tilgodehavender fra salg	999	999
Tilgodehavende selskabsskat	397	397
Andre tilgodehavender	57	57
Periodeafgrænsningsposter	35	35
Tilgodehavender	1.488	1.488
Likvide beholdninger	631	631
Omsætningsaktiver, i alt	2.628	2.628
Aktiver i alt	5.810	6.678
Gældsforpligtelser		
Hensættelse til udskudt skat	59	59
Leverandører af varer og tjenesteydelser	711	711
Anden gæld	598	598
Kortfristede gældsforpligtelser, i alt	1309	1309
Gældsforpligtelser, i alt	1368	1368
Indre værdi - bogført/korrigeret	4.442	5.310

Bilag 30: Værdiansættelse af goodwill, til brug for værdiansættelse af selskabet, ved en egentlig handel.

	2006	2007	2008
Resultat f. skat	1.457	1.578	715
- renteindtægter	-89	-76	-129
+ renteudgifter	21	17	12
Reguleret resultat	1.389	1.519	598
Vægtning	1	2	3
	1.389	3.038	1.794
Sum			6.221
Vægtet reguleret resultat			1.037
Udviklingstendens			0
			1.037
Forrentning af aktiver			-465
Rest til forrentning af goodwill			572
Kapitaliseringsfaktor			4,5
Beregnet goodwill			2.574

Bilag 31: Overdragerens avance, ved salg af selskabet med/uden succession.

	Uden succession	Med succession
Salgssum	7.884.000	6.665.640
- anskaffelsessum	-500.000	0
- ejertidsnedslag	-1.846.000	0
Avance til beskatning	5.538.000	6.665.640
skat heraf	2.492.100	0
Betalinger	2.492.100	0
Salgssum	7.884.000	6.665.640
Nettoprovenu	5.391.900	6.665.640

Bilag 32: Effekten af en overdragelse ved gave, når samtlige aktier overdrages på én gang.

Værdi af selskabet på handelsdagen	4.266.000
Anskaffelsessum, 1972	<u>500.000</u>
<i>Beregningsgrundlag</i>	<i>3.766.000</i>
Ejertidsnedslag, 25% heraf	<u>-941.500</u>
<i>Beregningsgrundlag</i>	<i>2.824.500</i>
Passivpost, 22% heraf	-621.390
Gave, værdi - passivpost	3.644.610
Bundfradrag	<u>-58.700</u>
Afgiftsgrundlag	3.585.910
Gaveafgift, 15% heraf	-537.887
Beskatningsgrundlag	0

Bilag 33: Effekt ved salg af selskabet, når alle aktier er overdraget på én gang, ved gave

Salgssum	10.000.000
- anskaffelsessum	-500.000
- ejertidsnedslag	-911.153
Avance til beskatning	8.588.848
skat heraf	3.864.981
Gaveværdi	3.644.610
Gaveafgift	991.041
Skattebetaling	3.864.981
Gaveafgift	991.041
Betalinger, i alt	4.856.022
Salgssum	10.000.000
Nettoprovenue	5.143.978

Bilag 34: Gaveoverdragelser i en periode på 5 år.

	År 1	År 2	År 3	År 4	År 5	Total
Handelsværdi af gaveoverdragelsen	426.600	426.600	426.600	426.600	426.600	2.133.000
- forholds­mæssig anskaffelsessum	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	-250.000
	<u>376.600</u>	<u>376.600</u>	<u>376.600</u>	<u>376.600</u>	<u>376.600</u>	<u>1.883.000</u>
- ejertidsnedslag, 25% heraf	-94.150	-94.150	-94.150	-94.150	-94.150	-470.750
	<u>282.450</u>	<u>282.450</u>	<u>282.450</u>	<u>282.450</u>	<u>282.450</u>	<u>1.412.250</u>
- passivpost, 22% heraf	-62.139	-62.139	-62.139	-62.139	-62.139	-310.695
Gaveværdi, handelsværdi-passivpost	364.461	364.461	364.461	364.461	364.461	1.822.305
Afgiftsfri bundgrænse	<u>58.700</u>	<u>58.700</u>	<u>58.700</u>	<u>58.700</u>	<u>58.700</u>	<u>293.500</u>
Afgiftspligtig gavebeløb	305.761	305.761	305.761	305.761	305.761	1.528.805
Gaveafgift, 15% heraf	-45.864	-45.864	-45.864	-45.864	-45.864	-229.321

Bilag 35: Faderens avance og beskatning, ved tilbagesalg af aktier til udstedende selskab.

Salgssum	2.133.000
- anskaffelsessum	-250.000
- ejertidsnedslag	-470.750
Avance til beskatning	1.412.250
skat heraf	635.513
Betalinger	635.513
Salgssum	2.133.000
Kontant gevinst	1.497.488

Bilag 36: Sønnens salg af selskabet - avancebeskatning

Salgssum	10.000.000
Anskaffelsessum	
- anskaffelsessum, gave	1.822.305
- ejertidsnedslag	455.576
- kapitalindskud	250.000
Anskaffelsessum, i alt	1.116.729
Avance	
skat heraf	3.997.472
8.883.271	
Betalinger:	
Gaveafgift	229.321
Kapitalindskud	250.000
Skat	3.997.472
	<u>4.476.793</u>
Betalinger	4.476.793
Salgssum	10.000.000
Kontant gevinst	5.523.207